

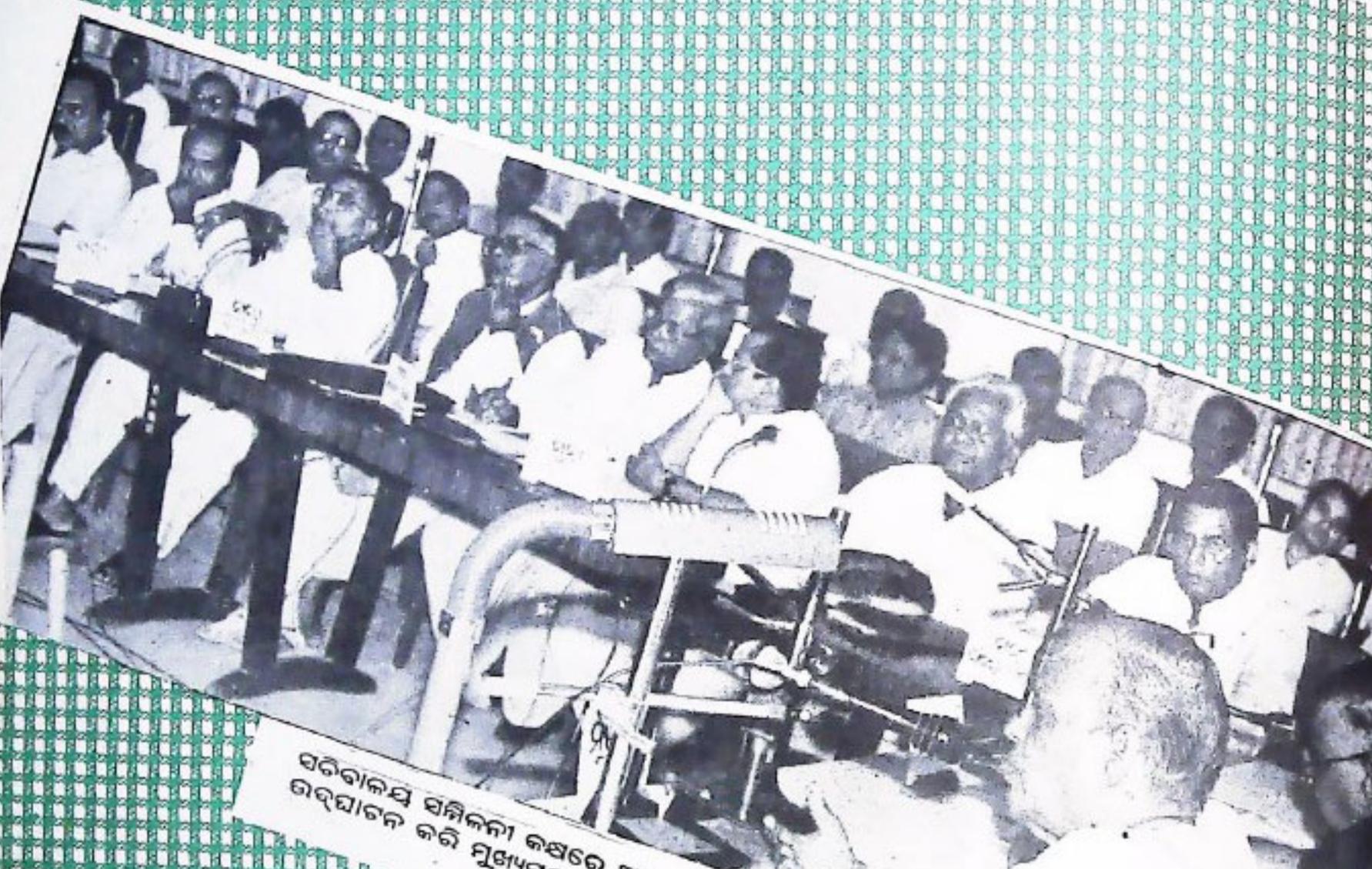
ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୫

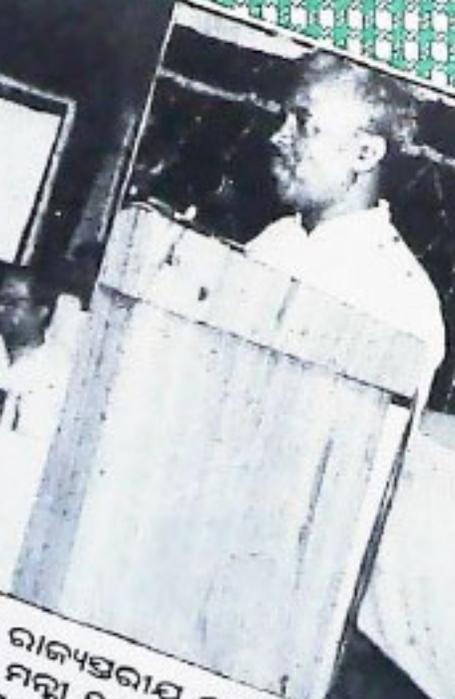
କୋଣାର୍କ ନୃତ୍ୟ ଉତ୍ସବ ୧୯୯୫

ପରିବାଳୟ ସମିଳନୀ କକ୍ଷରେ ଆହୁତ ଚିନ୍ତିତା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ସମିଳନୀକୁ
ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉଦ୍‌ବୋଧନ
କରିଛନ୍ତି । (୨୫-୧୦-୧୯୯୫)

ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର କର୍ପୁରୀ
ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଉତ୍ସବ
 ୨୬ ଅକ୍ଟୋବର, ୧୯୯୫

ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାରେ ଆୟୋଜିତ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ରଙ୍କ
 କର୍ପୁରୀ ଉତ୍ସବରେ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉତ୍ତମ ମନ୍ତ୍ରୀ ସେଞ୍ ମନ୍ତ୍ରୀ ଅଲ୍ଲା, ସମବାୟ ମନ୍ତ୍ରୀ
 ଶ୍ରୀ ବରାହ କୁମାର ସେଠୀ ଓ ପୁରୀ ଓ ଲୋକସମ୍ପର୍କ
 ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ । (୨୬-୧୦-୧୯୯୫)

ଇନ୍ଦିରା ପାର୍କଠାରେ ସ୍ଵର୍ଗତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ପାଳନ ଅବସରରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ତାଙ୍କ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତିରେ ମାଲ୍ୟାର୍ପଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ପୁରୀନଗରରେ ସ୍ଵର୍ଗତ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ଆୟୋଜିତ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ଶ୍ରୀମୂର୍ତ୍ତିରେ ମାଲ୍ୟାର୍ପଣ କରାଯାଇଥିବା ଦୃଶ୍ୟ ।

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ

୫୨ ଭାଗ ୫ମ ସଂଖ୍ୟା ପୌଷ ୧୯୧୭ ଶକାବ୍ଦ ତିସେସର ୧୯୯୫

ଶ୍ରୀ ସୁରସେନ ଜେନା

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା

ସମ୍ପାଦନା ମଣ୍ଡଳୀ

ଶ୍ରୀ ମହେଶ୍ୱର ମୂଳିଆ

କାର୍ଯ୍ୟନିର୍ବାହୀ ସମ୍ପାଦକ

ଶ୍ରୀ ଶରତ ଚନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତରାୟ

ସମ୍ପାଦନା ସହଯୋଗୀ

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ

ଶ୍ରୀ ଆଶିଷ କୁମାର ପାଣ୍ଡେ

ବାର୍ଷିକ ଦେୟ : ଟ ୨୦-୦୦

ପ୍ରତି ଖଣ୍ଡ : ଟ ୨-୦୦

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟ, ସରକାରୀ ସୋଡ଼ା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସରକାରୀ ଥେର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବିବରଣ "ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ"ରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା କ୍ଷତ୍ରିତ ଅନେକ ବିଷୟ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଆକାରରେ ନଥାଏ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଥାଏ । ସେହି ବିଷୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଅନୁମୋଦିତ ମୂଳ ପାଠ ଗୋଲି ଲାଗିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

"ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ" ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ରେଫରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲେ ମୁଖ୍ୟ ଏହି ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ନଗର ଓ ବିତାଧାରୀ ସବୁ ସ୍ଥଳରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ଗୋଲି ବୁଝିବାକୁ ଯେବ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କର ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ
ଏବଂ

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ, କଟକ-୧୦ ରେ ମୁଦ୍ରିତ ।

ସୂଚୀ

ଓଡ଼ିଶାର ଚଳଣ୍ଡି ଇତିହାସ	୧	ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ
ଶତାବ୍ଦୀର ମୂଲ୍ୟବୋଧ	୬	ଶ୍ରୀ ଅମ୍ବଦା ପ୍ରସାଦ ରାୟ
ଓଡ଼ିଶାରେ ପରିବହନ ଅବସ୍ଥା ଓ ଏହାର ବିକାଶ ଦିଗରେ ନୂତନ ସରକାରଙ୍କ ପଦକ୍ଷେପ	୮	ଶ୍ରୀ କାନ୍ତୁ ଚରଣ ଲେଙ୍କା
ସତ୍ୟବାଦୀ ସାହିତ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନା	୧୧	ଡଃ ଶ୍ରୀମତୀ ବାସନ୍ତୀଲତା ଦାସ
ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ସମସ୍ୟା	୧୪	ଶ୍ରୀ ଅସିତ୍ ମହାନ୍ତି
ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ	୧୬	ଡଃ ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି
ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଦିନେ ଆମ ଦେଶକୁ ପଶ୍ଚୁ କରିଦେବ	୨୦	ଅଧ୍ୟାପକ ଡଃ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର
ଓଡ଼ିଶାରେ କୃଷୀର ସଂରକ୍ଷଣ : ଏକ ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ	୨୨	ଅଧ୍ୟାପକ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ମହାନ୍ତି
ପାଦଶିଳା ଗିଣକ ଓ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖକ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ	୨୬	ଡଃ ମହେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି
ସମ୍ପାଦ ପରିଚୟା	୩୮	..

ସହରାଞ୍ଚଳ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିରାକରଣ ଯୋଜନା

ସହରାଞ୍ଚଳ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିରାକରଣ ପାଇଁ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ୬୪ ଶହ କୋଟି ଟଙ୍କାର ଏକ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷିୟା ଯୋଜନା ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ।

୧୯୯୧ ମସିହା ଜନଗଣନା ଅନୁଯାୟୀ ଭାରତର ସହରାଞ୍ଚଳରେ ୨୭ କୋଟି ଲୋକ ବାସ କରୁଛନ୍ତି । ଦେଶର ମୋଟ ଲୋକ ସଂଖ୍ୟାର ଏହା ହେଉଛି ୨୫ ଦଶମିକ ୬୨ ଭାଗ । ସହରାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରଣ ମାନରେ ଉନ୍ନତି ଘଟାଇବା ପାଇଁ ଏହି ଯୋଜନାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି । ଦେଶରେ ଥିବା ୩୪୫ଟି ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ସହରରେ ଏହା ଆରମ୍ଭ ହେବ । କେରଳର ଦୁଇଟି ସହରରେ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଗତ ନଭେମ୍ବର ୧୮ ତାରିଖରେ ଏହି ଯୋଜନା ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଏହି ଯୋଜନାରେ ୬୫୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟ ହେବ । ସହରାଞ୍ଚଳରେ ବାସ କରୁଥିବା ଯେଉଁ ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ ବେକାର ଅଛନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ ଦେଇ ଉଦ୍ୟୋଗ ଆରମ୍ଭ କରିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିବା ହେଉଛି ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ସହରାଞ୍ଚଳ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ଜୀବନଧାରଣ ମାନରେ ଉନ୍ନତି କରିବା, ସେମାନଙ୍କୁ କର୍ମ ସଂସ୍ଥାନ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ କଂଗ୍ରେସ ପକ୍ଷରୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏବେ ତାହାକୁ ପାଳନ କରାଗଲା ।

ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ଏବଂ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀ ଦରିଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ତାହାକୁ ସେ କେବଳ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛନ୍ତି ।

ଛୋଟ ସହରର ଲୋକମାନେ କାମଧନା ପାଇଁ ଯେପରି ବଡ଼ ବଡ଼ ସହରକୁ ଚାଲି ନଯାଆନ୍ତି ସେଥିପାଇଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି । ସହରାଞ୍ଚଳ ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନଙ୍କ କଷ୍ଟ ଘରକୁ ପଞ୍ଜା ଘରରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଯୋଜନାରୁ ଅଢ଼େଇ ହଜାର ଟଙ୍କା ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ଦିଆଯିବ । “ହୁଡ୍‌କୋ” ପକ୍ଷରୁ ୧୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ରଶ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ଜାତୀୟ ସହରାଞ୍ଚଳ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ନିରାକରଣ ପାଞ୍ଚି ଗଠନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସରକାର ବିଚାର କରୁଛନ୍ତି ।

ଏହି ଯୋଜନାରେ ଛୋଟ ଛୋଟ ସହରରେ ବସ୍ତାସ କରୁଥିବା ବେକାର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବସାୟ ଓ କଳା କାରଖାନା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରାଯିବ ବୋଲି ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଓ ଓଡ଼ିଶା ରିଭ୍ୟୁ ନବକଳେବର ବିଶେଷାଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରବନ୍ଧ ଆହ୍ୱାନ

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଆସନ୍ତା ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ଉପଲକ୍ଷେ ରାଜ୍ୟ ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ତରଫରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା 'ଉତ୍କଳ ପ୍ରସଙ୍ଗ' ଓ ଇଂରାଜୀ ମାସିକ ପତ୍ରିକା 'ଓଡ଼ିଶା ରିଭ୍ୟୁ'ର ବିଶେଷାଙ୍କ ପ୍ରକାଶିତ ହେବାର ଯୋଜନା କରାଯାଇଛି ।

ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ନବକଳେବର ଉତ୍ସବ ସମ୍ପର୍କରେ ଅଭିଜ୍ଞ ଓ ଗବେଷଣାରତ ଲେଖକମାନଙ୍କଠାରୁ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ପ୍ରବନ୍ଧମାନ ଆହ୍ୱାନ କରାଯାଉଛି । ଉକ୍ତ ପ୍ରବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଟାଇପ୍ କିମ୍ବା ସ୍ପଷ୍ଟ ହାତ ଲେଖାରେ କାଗଜର ଗୋଟିଏ ପଟରେ ଲେଖି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ, ଓଡ଼ିଶା ସରକାର, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୧ଙ୍କ ଠିକଣାରେ ୧୯୯୬ ମସିହା ଜାନୁଆରୀ ୩୧ ତାରିଖ ପୁଣ୍ୟ ପଠାଇବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଉଛି ।

ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ପ୍ରଗତି ମୈଦାନଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳାରେ ଓଡ଼ିଶା ମନ୍ତ୍ରପତି ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ବିବେଚିତ । ସୂଚନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ସୁରସେନ ଜେନା କେନ୍ଦ୍ର ଗ୍ରାମ୍ୟ ନିଯୁକ୍ତି ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କଠାରୁ 'ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ତାରକା' ପୁରସ୍କାର ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ସଂସାଧକୀୟ

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂସ୍କାର : ଏକ ସୁଗାଞ୍ଚକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ

କୃଷି ଓ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ପାଇଁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନ । ଗତ କେତେବର୍ଷ ଧରି ଗମାଗତ ଭାବରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିର ଅପବ୍ୟବହାର ଓ ଅପରଷ ଫଳରେ ରାଜ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ ଓ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତର ସଙ୍କଟ ଦେଖା ଦେଇଛି । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ଼ ବିପୁଳ ଆର୍ଥିକ କ୍ଷତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଛି । ରାଜ୍ୟ ସରକାର ବୋର୍ଡ଼କୁ ୫୮୭ କୋଟି ଟଙ୍କାର ସର୍ବସ୍ୱତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଖ୍ୟ ୮୦୭ କୋଟି ଟଙ୍କା କ୍ଷତି ହେଲାଣି । ୨୧୮ କୋଟି ଟଙ୍କା ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶୁଳ୍କ ଆଦାୟ ହୋଇ ପାରିନାହିଁ । ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟନୈମିକ ପରିସ୍ଥିତିର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂସ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଗତ ବିଧାନସଭାରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଗତ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସଂସ୍କାର ବିଲ୍ ଗ୍ରହଣିତ ହୋଇଯାଇଛି । ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ, ସରବରାହ ଓ ବ୍ୟବହାର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅଧିକ ସୁସଂହତ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ଼କୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଆଯିବ ଏବଂ ଏହା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଗ୍ରୀଡ଼ କର୍ପୋରେସନ, ଜଳ ବିଦ୍ୟୁତ୍ କର୍ପୋରେସନ ଓ ତାପଜ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଉତ୍ପାଦନ କର୍ପୋରେସନ ନାମରେ ତିନୋଟି ପ୍ରଥକ୍ ନିଗମ ଖୋଲାଯିବ । ପ୍ରସ୍ତାବିତ ଗ୍ରୀଡ଼ କର୍ପୋରେସନ ଏକ ସରକାରୀ ସଂସ୍ଥା ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିଚାଳିତ ଭାବରେ କେବଳ କଟକ, ପୁରୀ ଓ ଜେଜ୍ଜାନାଳ ଜିଲ୍ଲାରେ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବ୍ୟବହାର ଦାୟିତ୍ୱ ଏକ ପରୋକ୍ଷ ସଂସ୍ଥାକୁ ଦିଆଯିବ । ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସଫଳ ହେଲେ ଅନ୍ୟ ଜିଲ୍ଲାଗୁଡ଼ିକରେ ଏହା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବାର ପ୍ରସାବ ରହିବ ।

ଏହି ସଂସ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଫଳରେ ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ବୋର୍ଡ଼ର କୌଣସି କର୍ମଚାରୀ ଛଟେଇ ହେବେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ନିଗମରେ ଅବସ୍ଥାପିତ କରାଯିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ କର୍ମଚାରୀମାନେ ଏଥିରେ ଆତଙ୍କିତ ହେବାର କାରଣ ନାହିଁ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ବଳକା ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାକୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଅଙ୍ଗୀକାରକ । ଏହି ସଂସ୍କାର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସେ ଦିଗରେ ଏକ ବାସ୍ତବ ଓ ସୁଗାଞ୍ଚକାରୀ ପଦକ୍ଷେପ । ରାଜ୍ୟର ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଗତି, ବୈଷୟିକ ବିକାଶ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥୀ ଦୁଃଖରୁ ସରକାରଙ୍କର ଏହି ଉଦ୍ୟମକୁ ସମସ୍ତେ ସ୍ୱାଗତ କରିବେ ବୋଲି ଆଶା ।

ପ୍ରଗତି ଓ ପ୍ରଗାସନ

ପ୍ରଗାସନ ସରକାରର ଏକ ସୁଧାନ ଅଙ୍ଗ । ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ଓ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ସଫଳତାର ସହିତ ରୁପାୟନ କରିବାରେ ଏହାର ଭୂମିକା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ଶାସନକଳକୁ ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁଦକ୍ଷ, ସକ୍ରିୟ ଓ ଗତିଶୀଳ କରାଇବା ପାଇଁ ଅହରହ ଉଦ୍ୟମ କଲାର ଆସିଛନ୍ତି । ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ସମ୍ମିଳନୀରେ ସେ ରାଜ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିକାଶମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ସମୀକ୍ଷା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରଗତିର ଧାରାକୁ ଆହୁରି ଦୂରାନ୍ୱିତ କରିବା ପାଇଁ, ଜିଲ୍ଲା କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ସରକାରଙ୍କର ଜନମଙ୍ଗଳ ଓ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଦୂରୀକରଣ ଯୋଜନାଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

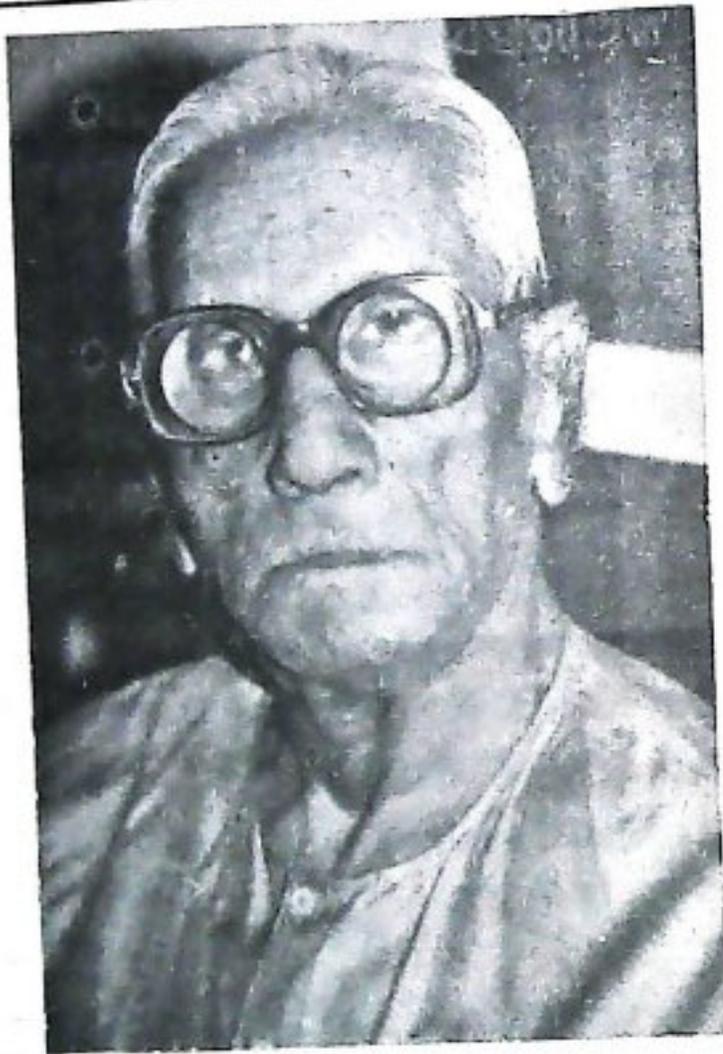
ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ଅଗ୍ରଗାମୀ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁକୃତ ଭାବରେ ସାହାଯ୍ୟ, ସହଯୋଗ କରି ଆସୁଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ବହୁ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଯୋଜନା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି । ଏସବୁର ମୁଖ୍ୟ ଯେପରି ରାଜ୍ୟର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗରିବ ଲୋକ, ଗୁପ୍ତା, ମଜଦୁର, ଖାଉଟି, ଶ୍ରମିକ, ଶିଳ୍ପ, ଯୁବକ ଓ ମହିଳା ପାଇ ପାରିବେ, ତାହା ଦେଖିବା ପ୍ରଗାସନର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ପ୍ରଗତି ପରିସଂଖ୍ୟାନ ଭିତ୍ତିକ ହୁଏ, କର୍ମାଭିମୁଖୀ ହେବା ସରକାର । ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ ଉତ୍ତରୀକୃତ ମନୋଭାବ ଓ ବାସ୍ତବ ଦୁଃଖିଣୀ ନେଇ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ସମ୍ପାଦନ କଲେ ଅଳ୍ପ କେତେବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାର ରୂପ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବଦଳି ଯିବ, ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି ମାସରେ କ୍ଷେତ୍ର ପରିଦର୍ଶନ କରି ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟର ତଦାରଖ କରିବାକୁ ହୁଅଯାଇଛି । ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଥିବା କ୍ଷେତ୍ର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କ ଉତ୍ତମ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଓ ଅବହେଳା ପାଇଁ ଦକ୍ଷ ବିଧାନ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଚେତାବନୀ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏହାଫଳରେ ପ୍ରଗାସନ ଅଧିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ଓ ଗତିଶୀଳ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଆଶା ।

ରାଜ୍ୟର ବୈପ୍ଳବିକ ବିକାଶ ପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚ ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ଶୁଣିଥାନ୍ତେ ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ପ୍ରବଳ ଉତ୍ସାହର ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ତା'ର ସମାପ୍ତି ଉପଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶା ଅତିରେ ଭାରତର ଏକ ଆଗୁଆ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଗାସନର ନିଷ୍ଠା, ଦକ୍ଷତା ଓ କର୍ମକୁଶଳତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

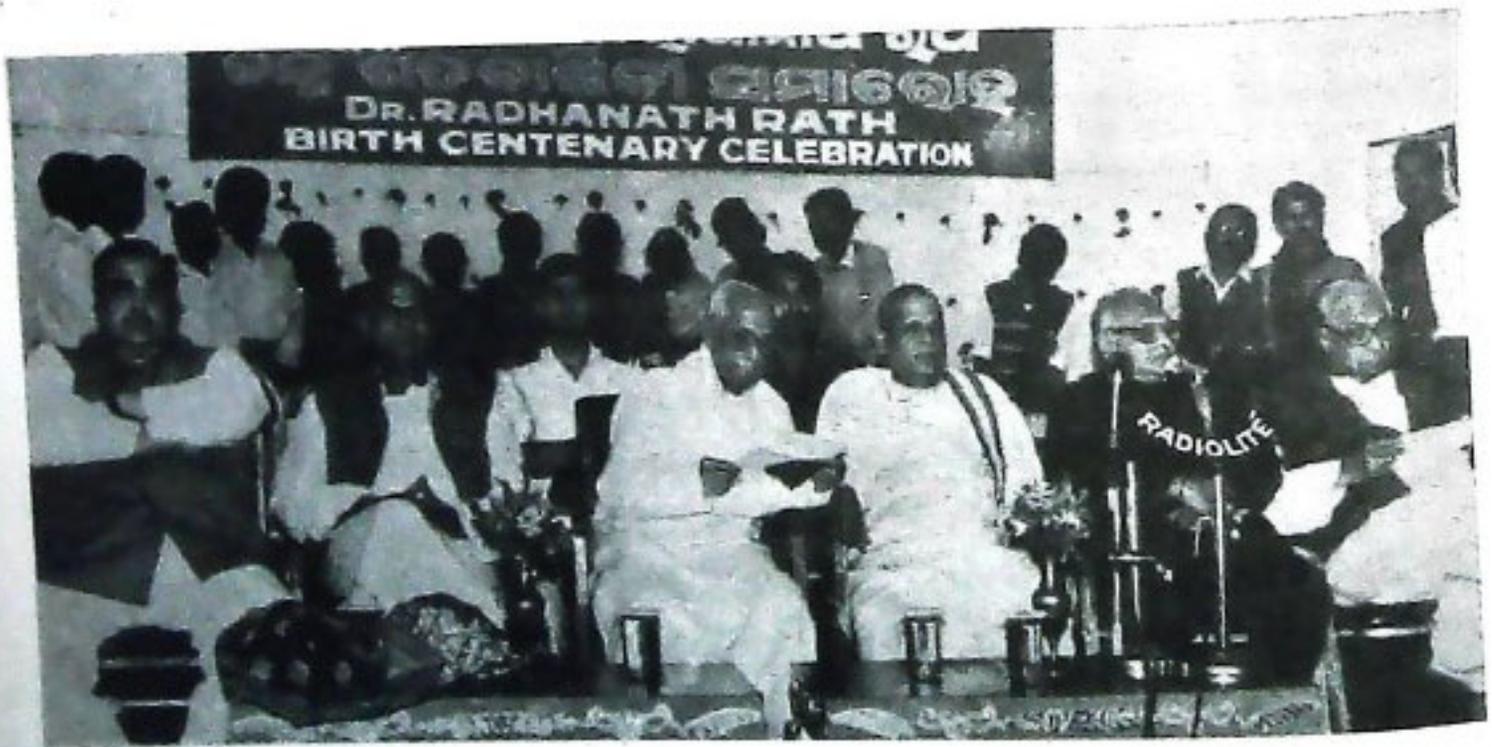
(Handwritten signature)

ମତେ ଶହେ ବୟସ ହେଲାଣି । କେଉଁ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବିଦ୍ୟାୟ ନେବି କହିପାରୁ ନାହିଁ । ମୁଁ ଆଉ ସଂସାରରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟ କରି ପାରିବି, ସେ ଶକ୍ତି ଆଉ ନାହିଁ ।

ମୋର କୌଣସି ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଡିଗ୍ରୀ ନଥିଲା । ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭଳି ମହାପୁରୁଷଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇ ଜଣେ ସାଧାରଣ କର୍ମୀ ଭଳି ଲୋକଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ସହଯୋଗ କରି ପାରିଥିବାରୁ ମୁଁ ଖୁସି । ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗର ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ସହ ଯୋଗ ଦେବା ବିଷୟ ଗୋପବନ୍ଧୁ ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ କୃତଜ୍ଞ ।

ସର୍ବେ ଭବତୁ ସୁଖନଃ ସର୍ବେ ସତୁ ନିରାମୟାଃ
ସର୍ବେ ଭଦ୍ରାଣି ପଶ୍ୟତୁ ମାକଣ୍ଡିତ୍ ଦୁଃଖଭାଗ ଭବେତ୍
(ଲେଖକଙ୍କର ସପର୍ବନାମ ଉତ୍ତରରେ ତତ୍କାଳ ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କ
ଆଶୀର୍ବଦେ)

ଓଡ଼ିଶାର ଚଳନ୍ତି ଇତିହାସ

ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ

ଆଜି ଆସନାନଙ୍କର ସୌଭାଗ୍ୟ ତତ୍ତର ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କର ଜୀବନର ୧୦୦ ବର୍ଷରେ ତାଙ୍କୁ ସମର୍ଥନା କରିବାର ପ୍ରୟୋଗ ଆସନାନଙ୍କୁ ମିଳିଛି । ସବୁବେଳେ ଭୁଞ୍ଜାଯାଏ ୧୦୦ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚି । ୧୦୦ ବର୍ଷ ଦୀର୍ଘକାଳୀ ପୁଅ: କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ୧୦୦ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚନ୍ତି । ରାଧାନାଥଙ୍କରୁ ୧୦୦ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବା ପରେ ତେଣିକି ଆମେ କ'ଣ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ? ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସଂସ୍କୃତରେ ଅଛି :- ଅକ୍ଷୋଭର ଶତ ସମସ୍ତର ଜୀବିତ ଅସ୍ତୁ । ୧୦୮ ବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆପଣ ବଞ୍ଚନ୍ତୁ । ମୁଁ ୨୦୦ ବର୍ଷ ଯାଏଁ ଯାଉନି । ୧୦୮ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ କଲା ପରେ ତା'ପରେ ୧୨୦ ଅଛି । ଥାକ ସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅଛି ଦୀର୍ଘକାଳିନର । ଏ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ୫୮/୪ ଜଣ ସଙ୍କୁ ଥିଲେ ଯେଉଁମାନେ ୧୨୦ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଥିଲେ । ଆସାନର ଶଙ୍କରଦେବ, ସଙ୍କୁ ତୁଳସୀଦାସ, ସଙ୍କୁ କବୀର ଯେଉଁମାନେ ୧୨୦ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଥିଲେ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଥିଲା ଯେଉଁ ଉପନିଷଦର, ସେଥିରେ ଯେଉଁ ଦୀର୍ଘ ଜୀବନ କଥା କୁହାଯାଇଛି, ସେ ହେଉଛି ୧୩୩ ବର୍ଷ । ତେଣୁ ମୁଁ ଆଜି ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବି ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ନିକଟରେ ତତ୍ତର ରାଧାନାଥ "ଅକ୍ଷୋଭର ଶତ ସମସ୍ତର ଜୀବିତ ଅସ୍ତୁ" । ୧୦୮ ବର୍ଷ ପରେ ପୁଣି ଆମେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ଏବଂ ତା'ପରେ ତୃତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା ।

ତତ୍ତର ରାଧାନାଥ ଚର୍ଚ୍ଚି ଓଡ଼ିଶାର ଚଳନ୍ତି ଇତିହାସ । ଏଠିକି କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସରେ, ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଇତିହାସରେ ଘଟିନାହିଁ, ଯାହା ସହିତ ସେ ଓଡ଼ିଆତର ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ନଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ଆଦାନ ଆସିଲା ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ରୂପେ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ସାରା ଓଡ଼ିଶାରେ ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଲା, ସେ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଝାସ ଦେଇଥିଲେ । ଉତ୍କଳ ଗୌରବ ମଧୁସୂଦନ ଦାସଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ନିବିଡ଼ ସମ୍ପର୍କ ଥିଲା । ମଧୁସୂଦନଙ୍କ ବିଷୟରେ ଅନେକ କଥା ଆପଣ ତାଙ୍କଠାରୁ ଶୁଣିବେ, ଯାହାକି ମଧୁସୂଦନଙ୍କର ଜୀବନର ଯେଉଁ ଇତିହାସ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ସେଥିରେ ନାହିଁ । ଛାତ୍ର ଭାବରେ ସେ ମଧୁସୂଦନଙ୍କୁ ବିପତ୍ତି ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ, ସୁଦୃକ ଭାବରେ ଦେଖୁଥିଲେ ସେ ସବୁ ତାଙ୍କ ମୁହଁରୁ ଶୁଣିଲେ ଆପଣମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବେ ।

କାନ୍ତି ନିଷ୍ଠାର ସହିତ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ କଲେ । ଯେତେବେଳେ ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ସ୍ଥିର କଲେ ସେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହେବା ଠିକ୍ ହୁଏ । ଏ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ଧାରା ନୁହେଁ । ଦେଶର ଧାରା ବର୍ତ୍ତମାନ ହେଉଛି ବ୍ରିଟିଶ୍ ଶାସନକୁ ଏ ଦେଶରୁ ହଟେଇବା । ତା'ପରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରଦେଶ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହେବ । ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଏ କଥା କହିଛନ୍ତି । ବଂଶେୟ ଏ କଥା କହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଜାତୀୟତା ଆନ୍ଦୋଳନ ହେଉଛି ପ୍ରଧାନ ଆନ୍ଦୋଳନ । ସେ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସେ ଝାସ ଦେଲେ । ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀକୁ ନେଇ

ସେ ଝାସ ଦେଲେ । ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ଉତ୍କଳ ସମ୍ପର୍କିଣୀ ଗୋଟିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମ ସହିତ ତା'ର ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା । ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଉତ୍କଳ ସମ୍ପର୍କିଣୀକୁ ନେଇ ଜାତୀୟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଝାସ ଦେଲେ ଏବଂ ରାଧାନାଥବାବୁ ତା'ର ସାକ୍ଷୀ ହୋଇ ରହିଲେ । କେବଳ ସାକ୍ଷୀ ନୁହେଁ । ଏ

ଦୁଇଟିଯାକ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ-ଓଡ଼ିଶା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦେଶ ହେବ, ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବ, ସେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ନିଜକୁ ନିଯୋଜିତ କଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ୫୦ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଶୁଲିଗଲେ । ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ସେ ଭାରତୀୟ ଗଗନରୁ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ । ତାଙ୍କ ପରେ ତାଙ୍କର କାମ କରିବ କିଏ ? ରବୀନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଠାକୁର କହିଛନ୍ତି, ପୂର୍ଣ୍ଣାୟତ୍ତ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ତପୂର୍ଣ୍ଣ ପରେ ତା'ର କାମ କରିବ କିଏ ? ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ଚିନ୍ତାକଲେ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଦୀପ ଜଳିକରି କହିଲା, ମୁଁ ତା'ର କାମ କରିବି । ଏ ଅନ୍ଧକାରକୁ ଦୂରୀଭୂତ କରିବା ପାଇଁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବି । ସେ ଅନ୍ଧକାର ଭିତରେ ଯେତେବେଳେ ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କର ସଖା ସହୋଦରମାନେ ଅନ୍ଧାଭିଡ଼ି ବାହାରି ପାରିଲେ ନାହିଁ,

ରାଧାନାଥବାବୁ ଅନ୍ଧାଭିଡ଼ି ବାହାରି କହିଲେ ମୁଁ ସେ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବି । ସେ ଅନ୍ଧକାର ପୂର୍ଣ୍ଣରେ ଏକ ଦ୍ୱଳିତ ପ୍ରଦୀପ ଭାବରେ ସେ 'ସମାଜ' ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଖାଲି ଯେ ଜୀବନଯାଏ ଦେଇ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଲେ ତା' ନୁହେଁ ଏହାକୁ ଏକ ବିଶାଳ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ କଲେ । ଆଜି ଯେଉଁ 'ସମାଜ' ଆମେ ଦେଖୁତେ ସେ 'ସମାଜ' ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୋପିତ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶୁଭାର ରୂପାୟିତ ବଟବୃକ୍ଷ ଏବଂ ସେ ଯେ ଆଜି ବଟବୃକ୍ଷର ରୂପ ଧାରଣ କରିଛି, ତାହା ତତ୍ତର ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ମୁଁ ସବୁବେଳେ କହି ଆସିଛି ଯୋଡ଼ିଏ କାରଣ ତା'ର । ଗୋଟିଏ କାରଣ ହେଉଛି ଯଦି ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ରାଧାନାଥବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ଦାୟାଦ ରୂପେ, ସହକର୍ମୀ ରୂପେ ସିଂହଭୂମରୁ ବାଛି ନଥାନ୍ତେ ତା'ହେଲେ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା । ଦ୍ୱିତୀୟ କଥା ଯଦି ଲୋକସେବକ ମଞ୍ଚଳକୁ ତାକୁ ଅର୍ପଣ କରି ନଥାନ୍ତେ ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ସେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ, ଲାଲ ଲଜପତରାୟ ଯେଉଁ ଲୋକସେବକ ମଞ୍ଚଳ ଗଠନ କରିଛନ୍ତି ଭାରତ ବର୍ଷର ଅଗ୍ରଗତି ପାଇଁ, ଭାରତବର୍ଷର ସେବା ପାଇଁ ସେ ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ସର୍ବଭାରତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନ, ଯେଉଁଥିରେ 'ସମାଜ' ଯୋଗ ଦେବା ଦରକାର । ତାଙ୍କର ଉତ୍କଳରେ ଲୋକସେବକ ମଞ୍ଚଳକୁ ସମାଜର ସମ୍ପର୍କି ସେ ହସ୍ତାନ୍ତର କଲେ । ଯାହା ଫଳରେ ଲୋକସେବକ ମଞ୍ଚଳ ମୁକ୍ତ ରାଧାନାଥ ରଥ ବର୍ତ୍ତମାନ ହେଉଛି ସେ ସମାଜ ଏବଂ ସେ ସମାଜ ପାଇଁ ଆଜି ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଗର୍ବିତ, ଭାରତବର୍ଷର ଲୋକ ଗର୍ବିତ । ସିଙ୍ଗାପୁରରୁ ଜଣେ ସମାଦକ ମୋତେ ଟେଲିଫୋନ୍ କରି କହିଲେ ଯେ, ବି: ବି:ସି:ରେ ପ୍ରସ୍ତୁତି ହେଲାଣି ଯେ ଭାରତବର୍ଷର ସବୁଠାରୁ ବର୍ଷସ୍ଥାନ ସାମାଜିକ, ଶତାବ୍ଦୀ ଧରି ଯିଏ ସାମାଜିକ ଭାବରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି କିଏ ସିଏ ? ଆପଣଙ୍କ ଓଡ଼ିଶାରେ ସରକାରଙ୍କ ପକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବ ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି, ସେ କିଏ ? ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି କହିବେକି ମୋତେ । ମୁଁ ଯେତିକି ପାରିଲି ତାଙ୍କୁ କହିଲି ସେ ବିଷୟରେ । ଆଜି ରାଧାନାଥବାବୁଙ୍କର ଯେଉଁ ଜନ୍ମଷ୍ଠୀ ଉତ୍ସବ ଆମେ ପାଳନ କରୁଛେ ତାହା ଓଡ଼ିଶାରେ ସୀମାବଦ୍ଧ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସାରା ପୃଥିବୀରେ ବିଭିନ୍ନ ସମାଦପତ୍ର, ରେଡ଼ିଓ, ଟେଲିଭିଜନ୍ ସର୍ବସ୍ୱ ତାହା ଆଜି ପ୍ରସ୍ତୁତି ହୋଇଛି । ଏ କିଛି କମ୍ ଗୌରବର ବିଷୟ ନୁହେଁ । ଆମର କୁହାଯାଏ ଯେ ଯେତିକି ଦିନ ବଞ୍ଚିବ ପୁଣ୍ୟ ସବଳ ହୋଇକରି ବଞ୍ଚିବ । ରାଧାନାଥବାବୁଙ୍କୁ ଆପଣମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ସେ କିପରି ଭାବରେ ଉଠିକରି ଷ୍ଟେଜକୁ ଆସିଲେ ବସିଲେ, ଆସିଲାମାତ୍ରେ ଗୀତା ଏବଂ ଶିବ ସହସ୍ରନାମ ପାଠ କଲେ । ମୁଁ ତ ଦେଖିକରି ବିସ୍ମିତ ହୋଇଗଲି । ସେ ଏ ଦୀର୍ଘଜୀବନ ପୁଣ୍ୟ ଜୀବନଯାପନ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ପିତା ମାତାଙ୍କର ପୁଣ୍ୟ ବଳରୁ । ତାଙ୍କର ନିରାଳୟ, ସରଳ ଜୀବନ, ତାଙ୍କର ଏପିକାଟ୍ରିକ ଗ୍ରନ୍ଥ, ନିଷ୍ଠା ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ହାତ ଦେଇଛନ୍ତି ତାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ମନପ୍ରାଣ ଡାଳି ଦେଇଛନ୍ତି, ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିଛନ୍ତି । 'ସମାଜ' ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଅଭିରଞ୍ଚ କରି ଗୋମଙ୍ଗଳ ସମିତି, ଛାତ୍ରବନ୍ଧୁ ଗାଉଡ଼ିଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯେଉଁ ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନ ସହିତ ସେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଅଛନ୍ତି ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନକୁ ଜୀବିତ ରଖିବା ପାଇଁ ସେ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ଅସୀମ ଗ୍ରନ୍ଥ । ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଯାହା କହିଥିଲେ :-

“ଜଗତ ସରସେ ଭାରତ କମଳ
ତା'ମଧ୍ୟେ କେଶର ପୁଣ୍ୟ ନୀଳାଚଳ” ।

ସାରା ସଂସାର ଭିତରେ ଭାରତବର୍ଷକୁ ମୁଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଦେଶ ରୂପେ ଦେଖୁଛି ଏବଂ ସେ ଭାରତବର୍ଷ ଭିତରେ ଯଦି କେଉଁ ରାଜ୍ୟ ଅଛି ସେ ହେଉଛି ନୀଳାଚଳ ଧାମ ଉତ୍କଳ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ରାଧାନାଥବାବୁଙ୍କର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ, ଆଦର୍ଶ, ସ୍ୱପ୍ନ ହେଉଛି ସେଇଆ ଏବଂ ସେହି ସ୍ୱପ୍ନକୁ ସାଧକ କରିବା ପାଇଁ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଦୀପ କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଦେଶବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ, ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ ସମର୍ପିତ କରିଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଜି ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଶତବର୍ଷ ପାଳନ କରୁଛନ୍ତି ଏଥିରେ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ନିଜେ ଧନ୍ୟ । ତାଙ୍କୁ କିଛି ଏଥିରେ ବିଶେଷ ଗୌରବ ମିଳିବାର ନାହିଁ । ଓଡ଼ିଶା ଆଜି ଗୌରବାନ୍ୱିତ, ସରକାର ଆଜି ଗୌରବାନ୍ୱିତ, ଓଡ଼ିଶାବାସୀ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ସେ ଆମ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମେ ତାଙ୍କର ଶତବାର୍ଷିକୀ ପାଳନ କରୁଛୁ ।

ଗେଡ଼ ଡ଼ିସେମ୍ବର ୨ ତାରିଖରେ ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ବମା ଭବନଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଓଡ଼ିଶା ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସମ୍ମାନଣା

ଗୀତ ଶିବପାଠ ୨ ଚାରିଶ ପୂର୍ବାହ୍ନରେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥରେ ପୁରୀ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଆନୁଷ୍ଠାନରେ ଶେ ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କ ରାଜ୍ୟସଭା ସ୍ଥଳ ଶତକାଂକ୍ଷୀ ଭବନ ନୟାଗଡ଼ରେ ପାଳିତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ରାଜ୍ୟ ଜନ୍ମ ଶତକାଂକ୍ଷୀ ପାଇନ କମିଟିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିବା ପୁରୀର ଶ୍ରୀମୁଖ ନାମକୀ ଭବନ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ଉତ୍ସବକୁ ଲୋକସେବକ ମଞ୍ଜୁଳ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିବା ପ୍ରଦେଶ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀମୁଖ କୁଞ୍ଜବୀର ଉଦ୍‌ଦାସେ କରିଥିଲେ ।

ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ଅନ୍ୟ ପ୍ରତିଭାବାନ ପୁସ୍ତକାଳୟ ପ୍ରଭୃତିର ବୀର୍ଯ୍ୟ ନିରାମୟ ବୀର ବାମନା କବି ସଭାପତି ଥିବା ରାଜ୍ୟସଭା ସଭ୍ୟ ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ, ଗାନ୍ଧୀ ଶୋଭା ମାନ୍ୟ ଓ ଚାରଣୀ ନିର୍ମଳ ରଥ ପ୍ରମୁଖ କବି ସଭ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ।

ରାଜ୍ୟ ଜନ୍ମ ଶତକାଂକ୍ଷୀ ପାଇନ କମିଟିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଥିବା ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ, ଉପାଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ନାଥ, ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ମଞ୍ଜୁଳ ଶ୍ରୀ ଭୃଗୁରାଜ ସିଂହ, ପୁରୀ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗର ଶ୍ରୀ ନେତାମ ମନ୍ଦିର ଶେ ରଥଙ୍କର ବସ୍ତୁତ୍ରୀ ପ୍ରତିଭା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ପୁରୀ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ଅନିତ କୁମାର ଦିପାଠୀ ଶେ ରଥଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ମାନ୍ୟତା ପାଠ କରିଥିଲେ । ପୁରୀ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଥିବା ରାଜ୍ୟସଭା ସଭ୍ୟ ଶତକାଂକ୍ଷୀ ପାଇନ କମିଟିର ସଭ୍ୟ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଭାକର ଚନ୍ଦ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରାୟଶଚେତେ ପ୍ରାୟଶ ଓ ପୁରୀର ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୁଖ କବି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଉଦ୍‌ଦାସେ ଓ ଉଦ୍‌ଦାସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଞ୍ଜିକୃତ ହୋଇଥିଲା ।

ଭାରତର ଭୀଷ୍ମ ପିତାମହ

—କୃଷ୍ଣକାଞ୍ଚି

ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କୁ କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ନୁହେଁ ଭାରତର ଭୀଷ୍ମ ପିତାମହ କହିଲେ ଅଧିକ୍ଷିତ ହେବ ନାହିଁ । ଜଣେ ସମ୍ପାଦକୀ ଭଳି ରାଧାନାଥ ବାବୁ ରାଜନୀତିରୁ ଉତ୍ସରେ ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଜର ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସ୍ନେହ, ନମ୍ରତା, ଆଦର ଓ ବୀରତ୍ୱ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସତ୍ୟ ଏକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଭଳି ମନେ ହୁଏ । ଗାନ୍ଧୀ, ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦେଶ ଏହି ଭାରତରେ ଏବେ ଭ୍ରଷ୍ଟାଶୁର ହୁଏ ଓ ସତ୍ୟର ବିଲୋପ ଘଟି ଗୁଳିଥିବା ବେଳେ ସତ୍ୟକୁ ଜୀବନର ମୂଳ ଉତ୍ସ ଭାବେ ଧରି ରଖିବାର ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶରେ ବ୍ରତୀ ହୋଇ ରାଧାନାଥ ବାବୁ ନିର୍ଭୀକ ସାମ୍ପାଦକତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦିଗ୍‌ବର୍ଦ୍ଧନ ଦେଇଛନ୍ତି ତାହା ସମସ୍ତଙ୍କର ଅନୁସରଣୀୟ । ଦେଶର ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ବ୍ରତୀ ଲୋକ ସେବକ ମଞ୍ଜୁଳ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବେ ତାଙ୍କ ଅବଦାନ ଯଥେଷ୍ଟ । ରାଧାନାଥ ରଥ ହିଁ ହେଉଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶାକୁ ଲୋକ ସେବକ ମଞ୍ଜୁଳ ବାନ ।

ପଞ୍ଚମଶାଙ୍କ ସାଙ୍ଗକୁ ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବେ ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଲାଲାଜୀ ଲୋକ ସେବକ ମଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ପାଇଥିଲେ ।
ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କର ସେ ପ୍ରକୃତ ଦାସ୍ୟାଦ ।

ଆମର ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ

—ବସନ୍ତ ଭୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ

ସମସ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଆଜି ଆନନ୍ଦ ଓ ଶୁଭର ଦିନ ଆଜି ତଃ ରାଧାନାଥ ରଥ ଶତାବ୍ଦୀରେ ପଦାର୍ପଣ କରିଛନ୍ତି । ରାଧାନାଥଜୀ ହେଉଛନ୍ତି ବହୁ ପ୍ରତିଭାର ଅଧିକାରୀ । କେବଳ ରାଜନୀତିଜ୍ଞ ନୁହେଁ, ସେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ସାମ୍ବାଦିକ, ସମାଜ ସଂସ୍କାରକ । ସେ ଖାଲି ଜଣେ ମଣିଷ ନୁହଁନ୍ତି ଏକ ଅନୁଷ୍ଠାନ । ୮୦ ବର୍ଷ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜନୀତି, ସମାଜନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଅନବଦ୍ୟ ଅବଦାନ ରହିଛି । 'ସମାଜ' ଅନୁଷ୍ଠାନ ଜରିଆରେ ସେ ଆମର ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ଯିଏ ପଥ ବିରୁଦ୍ଧ ହୋଇଛି, ରାଧାନାଥ ବାବୁ ତାକୁ ମାର୍ଗ ଦେଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବନ୍ୟା ହେଇଛି, ବାତ୍ୟା ହୋଇଛି, ସେତେବେଳେ ସେ ଦୁର୍ଗତମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ସ୍ଥାନଟୀ କମିଶନର ଭାବରେ ସେ ଅନେକ କିଛି କରିଛନ୍ତି । ଆଜି ଯଦି ଓଡ଼ିଶାରେ

ସ୍ଥାନଟୀର ଏତେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ହୋଇଛି ତାହା ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ । ସେ ବହୁ ବର୍ଷ ଗୋ-ମଙ୍ଗଳ ସମିତି ତଳାଇ ଆସିଥିଲେ । ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ଗୁଡ଼ିଥିଲେ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟ ହେବା ପାଇଁ । ତାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ପାଇଁ ତଃ ରଥଙ୍କର ଅବଦାନ ତିର ପୁରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ ।

ସମାଜକୁ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେଇ ଆସୁଛନ୍ତି

—ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ମଲ୍ଲିକ

ଓଡ଼ିଶାର ଗରିବ ମଲିମୁଣ୍ଡିଆ, ଖଟିଶୁଆ ଜନତା ଯେତେବେଳେ ଦୁନିରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି, ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ଅଗ୍ନିକାଣ୍ଡ ସମୟରେ ଏବଂ ଯେଉଁଠି ହିଂସାର ବାତ୍ୟାବରଣ ଦେଖାଦେଇଛି ତଃ ରାଧାନାଥ ରଥ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସେମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ସାହିତ୍ୟ, ରାଜନୀତି, ସାମ୍ବାଦିକତା, ସମାଜର ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ସମସ୍ତ କୁସଂସ୍କାର ଲୋପ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ଯେଉଁ ଅବଦାନ ରହିଛି ତାହା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ତିର ପୁରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ ।

ତତ୍ତର ରଥ ଓଡ଼ିଶାର ନୀବନ୍ତ ଇତିହାସ । ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସଙ୍କ ପ୍ରେରଣାରେ ସେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଭାଗ ନେଇ କାରାବରଣ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନରେ ବିଧାୟକ, ମନ୍ତ୍ରୀ ଭାବରେ ବହୁ ଦିନ ଧରି ନିଆ ଓ ଆନ୍ତରିକତା ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ସମାଜକୁ ସୁସଂଗଠିତ କରିବା ପାଇଁ ପୁସ୍ତକ ସବଳ କରିବା ପାଇଁ ଯେତେ ସଂଗଠନ ରହିଛି ସେଥିରେ ସେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ସମାଜରେ ଦୁର୍ନୀତି ଦେଖା ଦେଇଛି, ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖା ଦେଇଛି ସେତେବେଳେ 'ସମାଜ' କାଗଜ ମାଧ୍ୟମରେ

ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଚେତାବନୀ ଦେଖାଇଛି । ସେ ଦୀର୍ଘଦିନ ବଞ୍ଚି ରହୁଛି ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କୁ ଦିଗ୍‌ଦର୍ଶନ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାନବ ସମ୍ପାଦନ କଲ୍ୟାଣରେ ବଢ଼ି ଚାଲୁଛି ।

ଯୁବ ସମାଜର ପ୍ରେରଣା ଦାତା

—ଭୃପିନ୍ଦର ସିଂହ

ଆଠଗଡ଼ରେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ନିଜର ଜନ୍ମଭୂମିକୁ ଯେ ଆଜି କେବଳ ଓଡ଼ିଶାରେ ନୁହେଁ, ଭାରତବର୍ଷରେ ନୁହେଁ, ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ମହାନ କରିପାରିଛନ୍ତି, ସେଇ ପୂଜ୍ୟ ଡଃ ରାଧାନାଥ ରଥ ଉନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଜନ୍ମଲାଭ କରି ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଇତିହାସ ପୁସ୍ତି କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ତାଙ୍କର ପ୍ରେରଣା ଆମକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ଆମେ ଗର୍ବିତ ଯେ ଉତ୍କଳବାସୀ ଆମ ଭିତରେ ଆମର ଜଣେ ସ୍ୱାଭିମାନୀ, ସମ୍ମାନନୀୟ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆଜି ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଲାଭ କରିପାରିଛୁ । ମୋ ଭଳି ଯେଉଁମାନେ ଯୁବକ, ଯାହାଙ୍କ ପାଖରେ ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ରହିଛି ଯେଉଁମାନେ ଛାତ୍ର, ସେମାନେ ଏ ଶତବାର୍ଷିକ ଜରିଆରେ ପ୍ରେରଣା ପାଇପାରିବେ ।

ଆହୁରି ଦୀର୍ଘକାଳୀ ବୁଝନ୍ତୁ

—ଭାଗବତ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି

ଯେତେବେଳେ ପୁଅଟିଏ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଲୋକସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି, ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତି ହ୍ରାସ ଏବଂ ପରିବେଶ ପ୍ରଦୂଷଣ ପ୍ରଭୃତି ଜଟିଳ ସମସ୍ୟାର ମୁକାବିଲା କରିବା ପାଇଁ ଯାଉଛି, ଯେତେବେଳେ ଭାରତବର୍ଷ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ, ବେକାରୀ ଓ ଅଜ୍ଞତା ରୂପୀ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ସହିତ ସଂଗ୍ରାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ଯେତେବେଳେ ଆମ ରାଜ୍ୟ କ୍ଷୁଧା ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପାଇଁ ଯାଉଛି, ଯେତେବେଳେ ଆମ ଦେଶରେ କୋଟି କୋଟି ନିରାଶ ଦରିଦ୍ର ଲୋକ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ଅହରହ ଲଢ଼େଇରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ଯେତେବେଳେ ସମାଜର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଲ୍ୟବୋଧର ସଙ୍କଟ ପୁସ୍ତି ହୋଇଛି, ସେତିକିବେଳେ ବାବୁଜୀ, ଆପଣଙ୍କ ଲେଖନୀ ମୂନର ବାଣୀ ପାଇଁ ଆହୁରି ଅଧିକ ସମୟ ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିବ । ଏଥିପାଇଁ ଆପଣ ଆହୁରି ଦୀର୍ଘ କାଳୀ ବୁଝନ୍ତୁ, ଦୁଇ ଶତାବ୍ଦୀ ବୁଝନ୍ତୁ ଏହା ଆମର ଜୀବନଙ୍କ ପାଖରେ ବିନୀତ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

ଶତାବ୍ଦୀର ମୂଲ୍ୟବୋଧ

ଶ୍ରୀ ଅନ୍ନଦା ପ୍ରସାଦ ରାୟ

ଗୋଟିଏ ଶତାବ୍ଦୀ, ଶତାୟୁ ଏବଂ ଉତ୍ତର ଶତାୟୁ ଏପରି ଜଣେ ମଣିଷ ବଢ଼ି ରହିବା କେବଳ ବୟସ ବିଶ୍ୱରରେ ସୀମିତ । ଆଶୀର୍ବନରେ କୁହାଯାଏ “ଜୀବେଣ ଶରଦଂ ଶତମ୍” ଶହେଟି ଶରତ ଭୋଗ କର, ଅର୍ଥାତ୍ ଶହେବର୍ଷ ବଞ୍ଚ, ଏହା ପଛରେ ଆଉ ଶୁଭେଚ୍ଛାର ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତି । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ଶହେବର୍ଷ ବଞ୍ଚିବା ଯେତେବେଳେ କଥା ନୁହେଁ, ଏ ଶହେବର୍ଷ ଧରି ସେ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଗୋଟାଏ ଜୀବନ୍ତ ଆଲୋଚ୍ୟ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ତାହା ଖୁବ୍ ଆଶୀର୍ବାଦ କଥା, ଭରସାର କଥା । ସେ ନିଜେ ବଞ୍ଚିବା ଅପେକ୍ଷା ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ବଞ୍ଚି ରହିବାଟା ଆମ ପକ୍ଷରେ ବରଣୀୟ ହୋଇ ପାରିଛି । ଏପରି ବଞ୍ଚିବାରେ ମଣିଷ ମହାତ୍ମା ହୋଇଯାଏ । ଆହାରେ ସେ ବଞ୍ଚିଛି । ଆହାର ବିନାଶ ନାହିଁ, ବିକାର ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ନାହିଁ । ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ । ନିତ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଇ ଆହାରେ ଇ ମଣିଷର ଅମରତ୍ୱ ନିହିତ । ଏ ଉପଲକ୍ଷି ଥିବା ମଣିଷ ଶହେବର୍ଷ କ’ଣ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ବଞ୍ଚି ରହନ୍ତି । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ଆଜି ଶହେବର୍ଷ ଧରି ଖାଲି ବଞ୍ଚି ନାହାନ୍ତି ବଞ୍ଚାଇବା ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ଏଭଳି ଯୁଗ ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ ହେବା ବାସ୍ତବିକ ସୌଭାଗ୍ୟର କଥା ଆମ ପାଇଁ— ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ବାରଣ ସେ ଆମ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି, ଆମକୁ ଗୋଟାଏ ବାଟ, ଗୋଟାଏ ବିଶ୍ୱାସ ଗୋଟାଏ ଭରସା, ଗୋଟାଏ ବିଶ୍ୱରର ବତୀଖୁଣ୍ଡ ଭଳି ଆଲୋକିତ କରିବା ପାଇଁ । ତେଣୁ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ଆମ ଭିତରେ ବଞ୍ଚିବେ ଏପରି ଏକ ପବିତ୍ର ଭାବନାକୁ ସାଥୀକ କରିବା ଭଳି ବିଭୂତି ସେ ‘ପ୍ରାଣ୍ଡ’ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏଇ କଥା ମୁଁ ଅନୁଭବ କରେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ସଂସ୍ମରଣରେ ଆସେ । ମୋର ମନେହୁଏ, ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ଏଇ ମାନସ ସଞ୍ଚାନ, ସତେ ଯେମିତି ତୁମ୍ଭା ବରୁଣାର ବିଗ୍ରହଟିଏ ଭଳି ପୁନର୍ଜୀବନ ଲାଭ କରି ଆସିଛନ୍ତି ତାଙ୍କରି ଅତିପ୍ରିୟ, ଅତି ଆପଣାର ‘ସମାଜ’ ଅନୁଷ୍ଠାନର ବିଶ୍ୱ ମାନବିକତାର ଭଙ୍ଗର ପାଇଁ ନିଃସ୍ୱ ଜନତାର ବିଶ୍ୱାସର ଗୋଟିଏ ବତୀଖୁଣ୍ଡ ହୋଇ, ତାଙ୍କ ଅବତମାନରେ, ସେଇ ସତ୍ୟବାଦୀଯୁଗର ଶାନ୍ତ କାନ୍ତ ଭାବମୂର୍ତ୍ତି, ପ୍ରଜ୍ଞା-ବିବେକର ପରିସ୍କୃତ ପାଇଁ, ସେବା ଆଉ ସାଧନାର ସମାଧୋଗ୍ୟ ସସର୍ବନା ପାଇଁ । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ସେଇ ଯୁଗର ଶାନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସାକ୍ଷ୍ୟଦାନ କରନ୍ତି ।

ଜଣେ ଅତି ସାଧାରଣ ମଣିଷ, ଶୀର୍ଣ୍ଣ-ଗୌର ଅବସ୍ଥାରେ ଖଦଡ଼ ଧୋତୀ, ବ୍ୟାନିୟନ, ପଞ୍ଜାବୀ ଏବଂ ଉତ୍ତରୀୟ ଖୋଲା ଫେରରେ ସେ ପ୍ରାୟ ରହିବାକୁ ଭଲପାନ୍ତି । ସଦିଓ କୁଳୀନ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଓ ସଂସ୍କାର-ସଙ୍ଗତି ତା’ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ, ସାମାଜିକ ସଂପ୍ରତି ଓ ସଂବେଦନଶୀଳତାର ପୁଞ୍ଜାନ୍ତ । ଗାନ୍ଧୀ-ଗୋପବନ୍ଧୁ ଯୁଗର ମଧ୍ୟଯୁଗୀୟ ଆଭିଜାତ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଯେଉଁ ବିଦ୍ରୋହର ଜାତୀୟ

ପୁାବନ ଆସିଥିଲା ସେଥିରେ ସେ ଲମ୍ପ ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମର ହାଲରେ ସେ ନିଜକୁ ତ୍ୟାଗପୂତ ଆଦର୍ଶର ଅନୁଗାମୀ କରି ପାରିଥିଲେ । ଆଜି ସେଇ ନିଷ୍ଠା, ସେଇ ବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଅକ୍ଷୁଣ୍ଣ ରହିଛି । ଏଇ ଅସାଧାରଣତା ତାଙ୍କୁ ଆଜି ସର୍ବମାନ୍ୟ ଶତାବ୍ଦୀ ପୁରୁଷର ସମ୍ମାନ ଦେଇ ପାରିଛି । ଶତାୟୁ ଶତାବ୍ଦୀର ଏହି ଶତାୟୁ ପୁରୁଷ ବାସ୍ତବିକ ଆଗାମୀ ଶତାବ୍ଦୀ ପାଇଁ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ ଓ ଅନୁସରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବେ । ପୁଣ୍ୟାହାଙ୍କ ସଂସ୍ମରଣରେ ଆସିଲେ ପତିତ ପବିତ୍ର ହୋଇ ଯାଏ । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ପୁଣ୍ୟବଳର ପୂଜାରୀ । ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କ ପୁଣ୍ୟବଳ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିଛି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା ।

ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଭେଟିଥିଲି ୧୯୪୭-୪୮ ମସିହା ବୋଧହୁଏ) ମୋର କୈଶୋର ଅବସ୍ଥାରେ, ମୋ ବାପା କୃଷ୍ଣକାନ୍ତ ରାୟଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ ଯାଇଥିଲି । ମୋ ବାପା ସତ୍ୟବାଦୀ ବନବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଥିଲେ । ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କରେ ସେ ଆସିଥିଲେ । ସେଇ ସୁସ୍ମରେ ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ଆସୀୟତା ଥିଲା । ସେତେବେଳକୁ ପଞ୍ଚିତ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର ‘ସମାଜ’ ସମ୍ପାଦନାରୁ ଅବ୍ୟାହତି ନେଇ ମଞ୍ଚୀ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ରାଧାନାଥ ବାବୁ ‘ସମାଜ’ର ସଂପାଦକ ହୋଇ ଥାନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ମୋର ଅବଚେତନରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଥିଲି ଏପରି ଜଣେ ଦେବୋପମ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଅତୁଳ୍ୟ ବନ୍ଧନ । ତାଙ୍କର ଆତିଥ୍ୟ ଓ ସୌଜନ୍ୟ ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ଏ ପରିଶତ ବୟସରେ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ସେ କାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ନାହାନ୍ତି । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଛାତ୍ରନେତା ଭାବରେ, ସାହିତ୍ୟସେବୀ ଭାବରେ, ରାଜନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ବହୁବାର ଭେଟିଛି । ଯେତେବେଳେ ମୁଁ ଯାଇଛି ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ସେଇ ଅବିକୃତ ସୌଜନ୍ୟ ଏବଂ ଛିର ନିଃସରଙ୍ଗ ଶାନ୍ତ, ଶୀତଳ ତରଙ୍ଗ ଯେମିତି ମୋର ଅଞ୍ଚଳୋକକୁ ପବିତ୍ର ସମନରେ ସମିତ କରି ଦେଉଛି । ମୋ ଦେଖିବାରେ ଅନ୍ୟମାନେ ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କ ପାଦସ୍ପର୍ଶ କରି ପ୍ରଣାମ କଲେ ସେ ବାରଣ କରନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପାଦସ୍ପର୍ଶ କରି ପ୍ରଣାମ କରେ ସେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ଏଥିରୁ ମୁଁ ତାଙ୍କର ମୋ ପ୍ରତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସ୍ନେହ ସଂକୋଷର ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପୁଷ୍ପ ହୋଇଛି । ଏଇମାତ୍ର ଦୁଇ ତିନି ବର୍ଷ ତଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭେଟି ତାଙ୍କଠାରୁ କେତେକ ତଥ୍ୟଗତ ସମ୍ପର୍କର ଶୁଭିଥିଲି କଟକ ଜିଲ୍ଲା କଂଗ୍ରେସ କମିଟିର ପ୍ରଥମ ସଭାପତି କିଏ ଥିଲେ । ସେ ମନେ ପକାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି କହି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଏବଂ ମୋତେ କହିଲେ ମୋର ମନେପଡ଼ୁ ନାହିଁ । ତା’ପରର ସଭାପତି କିଏ କିଏ ଥିଲେ ସେ ବିଷୟ ସେ ଠିକ୍ ଭାବେ କହିଗଲେ । ପରିଶତ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ପୂର୍ତ୍ତିତତ୍ୱ ତଥାପି ସଦିସ୍ ଏ କଥା ମୁଁ ଜାଣି ଶୁଣିହେଲି ।

ଆଜି ତାଙ୍କ ଜନ୍ମଦିନ ପୁଣି ଶହେବର୍ଷ ପୂରିଯିବା ଭଳି ଏକ ସାଥୀକ ଶୁଭପଦ କୀର୍ତ୍ତିମୟ ଦିନ । ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦିତ କରିବାର ପ୍ରୟୋଗରେ ନିଜେ ନିଜକୁ ଆନନ୍ଦିତ କରିବାର ଏକ ଦ୍ୱୈତ ପ୍ରୟୋଗ, କେବଳ ମୋ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ । ସାରା ଓଡ଼ିଶାର ତାଙ୍କରି ଶୁଣମୁହଁ ପ୍ରଶଂସକ ତଥା ଆଲୋଚକଙ୍କ ପାଇଁ । ଏହା ଏକ ବାସ୍ତବ ସଂଯୋଗ କହିବା ଠିକ୍ ହେବ । ଏ ବର୍ଷ ତାଙ୍କ

ଶତବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ରାଜକୀୟ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ପାଳିତ ହେବା ସର୍ବାଦୌ ସ୍ଵାଗତଯୋଗ୍ୟ । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ଓଡ଼ିଶାର ସାଧାରଣ ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ସାହୁନା, ଗୋଟିଏ ଅଭୟ, ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ଵାସ, ଉଚିତ୍ତ୍ଵାନ ନୀତିବୋଧ, ଅନମନୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧ । ଆଜି ସର୍ବତ୍ର ଯେତେବେଳେ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଦୁତ ଅବକ୍ଷୟ ପଡ଼ୁଛି, ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଆଶ୍ରୟ କରି ଆମେ ଆଶାସୀ ହେଉ, କିଛି ଅସ୍ଥିବାଚକ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ପାଇଁ ସାହସ ପାଉ । ଏଇ ବର୍ଷକ ତଳେ ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଭେଟି ପଶୁଥିଲି, ରାଜନୈତିକ ଭ୍ରଷ୍ଟାଚ୍ଚର ସମ୍ପର୍କରେ, ଏହା କିପରି ଦୂର ହୋଇ ପାରିବ, ତା'ର ଉତ୍ତରରେ ସେ ଯାହା କହିଲେ ମୁଁ ସେ କଥା ଅନେକ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଛି । ଆଜି ସେ ବିଷୟ ଲେଖୁନି, କେବଳ ଏ ବିଷୟରେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟତାରେ କିଛି ନିଶ୍ଚିନ୍ତକ ସମାଧାନ କରିବା ପାଇଁ । ରାଜନୀତିରେ ଅପରାଧୀମାନଙ୍କର ଅନୁପ୍ରବେଶ ଏବଂ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଅପରାଧର ପୁଷ୍ଟପୋଷକତା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ସେ ମତ ଦେଲେ ଯେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ନେତା, ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ କମିଶନ, ସର୍ବକମିଟି, ସି.ବି.ଆଇ. ଜନକୁଆରୀ ଇତ୍ୟାଦି ହୋଇଛି, ଏବଂ ତା'ର ରିପୋର୍ଟରେ ଅଭିଯୋଗଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟାସତ୍ୟ ନିରୂପଣ କରାଯାଇ ଯେଉଁ ପ୍ରମାଣ ଯୋଗ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଘୋଷଣା କରାଯାଇଛି । ସେଥିରେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନେତା ବା ମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧାଳୟରେ ଶାନ୍ତି ପାଇ ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ରାଜନୀତିରେ ଅପରାଧ ନିର୍ଦ୍ଦିବାଦରେ ପରିପୋଷକତା ଲାଭ କରିବାର ଦୁର୍ବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଛି । ଏହା ଏକ ଜାତୀୟ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଗ । ମୁଁ ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କର ଏହି ଅକାଟ୍ୟ ବିରୁଦ୍ଧକୁ ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ଅନୁମୋଦନ କରୁଛି । ମୋ ମତରେ ଆମର ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ ଏଥିପାଇଁ କିଛି ଫଳପ୍ରଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଗ୍ରହଣ କରାଯିବା ଉଚିତ । ନଚେତ୍ ଏ ଚର୍ଚ୍ଚ-ଚର୍ଚ୍ଚମାରେ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ମୁରବୀତୁଲ୍ୟ ପିତୃପ୍ରତିମ ଏହି ଦେବୋପମ ମଣିଷଟି ଏ ଜାତିର ଜୀବନସାଥ ପାଇଁ ଶହେବର୍ଷର ଜୀବନକୁ ସାଧନା ଓ ସଂଗ୍ରାମର କଠୋର ମୁଖର କରି ଆସିଛନ୍ତି : ସେ ଅପ୍ରତ ପାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ବାଣ୍ଟିଛନ୍ତି । ବିଷ ବର୍ଜନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ବିଷକୁ ନିର୍ମୂଳ କରିବା ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରିଛନ୍ତି । ସ୍ଵାଧୀନତାର ରକ୍ଷା ବ୍ୟବ ସଦାଗୁରିତା, ସ୍ଵେଚ୍ଛାଗୁରିତା ନୁହେଁ- ଏହା ସେ ନିଜେ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ହେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟକୁ କହିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାରେ ସାମ୍ବାଦିକତାର ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ପରମ୍ପରାକୁ ସେ ଉଦ୍ଧାରିତ କରି ଆସିଛନ୍ତି । 'ସମାଜ' ଅନୁସ୍ଥାନ ଆଜି ଗୋଟିଏ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । ଏଇ ସମାଜରୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନପୁଷ୍ଟର ସୌରଭ ବିଚ୍ଛୁରିତ । ସେ ଆଜି ଶହେବର୍ଷର ଆତ୍ମସ୍ତରେ 'ସମାଜ'ରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଭବନରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭଳି ଗହ ଶହ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଏ ଜାତିର ଚେତନାରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିବେ ଏ ଭଳି ଏକ ସର୍ବବାଦୀ ବିଶ୍ଵାସ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଶତାବ୍ଦୀର ଅବକାଶରେ, ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିରେ ଆମେ ପାଳନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ମନେ କରିବା ଉଚିତ । ତାଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁତ କିଛି କୁହାଯାଇଛି, ଆଦୁରୀ କୁହାଯିବ, ଲେଖାଯିବ ସେଥିରେ ସେ ଖୁସି ହେବେ ନାହିଁ, ଖୁସିହେବେ ଯଦି ତାଙ୍କରି ଭଳି ଜଣେ ଜଣେ ସେପରି ନିଷ୍ଠା, ଯତ୍ନ, ବିଶ୍ଵାସ ନେଇ ଦେଶ ପାଇଁ ସମାଜ ପାଇଁ କିଛି ସେବା କରି ପାରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଜନ୍ମଦିନକୁ ସେ

ଏକାନ୍ତରେ କୌଣସି ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ମନ୍ଦିରରେ ବସି ପ୍ରାର୍ଥନାରେ ନିମଗ୍ନିତ ରୁଅନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଅନ୍ତର ପୁରୁଷଙ୍କର ସାନ୍ନ୍ଦିଧ୍ୟ ପାଇଁ । ରାଧାନାଥ ବାବୁ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ବହିର୍ମୁଖୀ ସମାଜ ସଚେତନ ମଣିଷ ଏବଂ ଅନ୍ତର୍ମୁଖୀ ଆଧ୍ୟାତ୍ମ ସଚେତନ ମଣିଷ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ସହିତ କିଛି ଆଳାପ ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି ସେ ଏକ ସମୟରେ ତଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରିତ ଏବଂ ତତ୍ତ୍ଵ କେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ପାରନ୍ତି । ଏ ବିଶେଷତ୍ଵ କ୍ୱିଚିତ୍ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ଉପାଧି ଅଳଙ୍କାରରେ ଭୂଷିତ କରାଯାଇପାରେ କିନ୍ତୁ ତାହାଗା ସେ କିଛି ଉତ୍ଫୁଲ୍ଲ ବା ଅଭିଭୂତ ହେବାର ନାହିଁ । ସେ ଉତ୍କଳମଣିଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ମଗ୍ନଚେତା ରକ୍ଷିକ ପଦାଙ୍କ ଅନୁସରଣ କରି ଓଡ଼ିଶାରେ ଗୋଟିଏ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ସୁଗନ୍ଧ ସ୍ଵପ୍ନ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ।

ଏହି ସୁଗନ୍ଧସ୍ଵପ୍ନ ଆଶୁରେ ରଖି ଆମେ ଓଡ଼ିଶାର ବାସୁଦେବରେ କିଛି ସେବାର ଭାବନା ସଦ୍ଭାବନା, ସଦାଗୁରର ବାଣୀ ସଂଗୃହିତ କରି ପାରିଲେ ତାହା ହିଁ ହେବ ତାଙ୍କ ଜନ୍ମ ଶତାବ୍ଦୀର ସାଧକ ସ୍ଵରୂପ । ସୁଗ ନିର୍ମାଣ ପକ୍ଷରେ ବହୁ ଷ୍ଟସ ଉଠିଛି, କେତେ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ଏହି ସୁଗନ୍ଧସ୍ଵପ୍ନ ଖାଲି ପ୍ରତୁଟ ନୁହେଁ, ବହୁ ଷ୍ଟସକୁ ସେ ପୁନର୍ଗଠିତ କରି ପାରିଛି । ତାଙ୍କ ସୁକୁତିର ପ୍ରମାଣ 'ସମାଜ' ଭଳି ବିକଳହୀନ ପମ୍ପମୁଖୀ ଅନୁସ୍ଥାନ । ଏହା କେବଳ ସମ୍ପାଦକତା ନୁହେଁ, ବରଂ ଓଡ଼ିଶାର ସମାଜ ଚେତନାର ଦର୍ପଣ । ସେ ନିଜେ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସର ଏକ ଜୀବନ୍ତ ସ୍ମୃତିକୋଷ । ସେ ନିଜେ ବିପ୍ଳବ ନୁହନ୍ତି କି ବିପ୍ଳବ ହେବେ ନାହିଁ । ଏଇ ବିପନ୍ନ ମଣିଷର ଦରଦୀ ସାଥୀ, ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ଵାସୀ, ସରଳ, ସ୍ଵଚ୍ଛ ନିର୍ଭୀକ ମଣିଷଟି ଆମ ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରେରଣାର ବସ୍ତୁ । ଖାଲି ଧାରଣା ନୁହେଁ । ଏକ ପ୍ରମାଣ । ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ କେହି ଦେଖି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଯେମିତି ଅନୁଭବ କରାଯାଇ ପାରେ, ରାଧାନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଉଭୟର ଅନୁଭବ ଏକ ସମୟରେ ହୋଇପାରେ । ସେ ଏବେ ଦେହଧରି ମଧ୍ୟ ବିଦେହର ସର୍ଗରେ ଆସି ବିଭୋର । ମର୍ତ୍ତ୍ୟତ୍ଵରେ ସେ ଅମରତ୍ଵ ପାଇଛନ୍ତି । ଅମରତ୍ଵ ଏକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଏକ ବିଶ୍ଵାସ, ଏକ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ଜୀବନ । ଫୁଲଟିଏ ଭଳି, ଧୂପଟି ଭଳି, ସେ ଆନୋଦିତ କରନ୍ତି ପୁଣି ଦୀପଟିଏ ହୋଇ ଆଲୋକିତ କରନ୍ତି ଆମରି ତଳା ପଥକୁ ।

ହେ ଶତାୟୁ ଶତାବ୍ଦୀ ପୁରୁଷ ! ତୁମ ପାଦତଳେ ପ୍ରଶାମ ବାହୁଛି, ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ବା ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ ତୁମରି ଜନ୍ମଦିନ ପୁଣ୍ୟାର୍ଚ୍ଚନରେ ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମନେ କରୁଛି । ତୁମେ ଏକ ସର୍ଗକାନ୍ତର ତିନୁସ୍ଵ ସଖା..... ଏକ ଜାଗ୍ରତ ସ୍ମୃତିବାଦୀ ଚେତନାର ସ୍ଵାକ୍ଷରିତ ଦେଉଆଥ..... ବିରୁପଦରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି । ତୁମକୁ କେନ୍ଦ୍ରି କରି ଆମେ, ଆମରି ଭିତରୁ କେହି କେହି ଯେପରି ଏ ମଣିଷ ଜାତିକୁ ସମାଜକୁ, ଭଲପାଉ, ଭଲ ହେବା ପାଇଁ ଶକ୍ତି ଦେଇ ସାହସ ଦେଇ । ଯେତେ ଯତ୍ନଶା ଆସୁ ପଛକେ, ବିପନ୍ନର ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଦଳିତର ଉତ୍ଥାନ ପାଇଁ, ବସିତର ଅଧିକାର ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରୁ : କ୍ଷମତା ଓ ଅର୍ଥର ନାଗପାଶର ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତ ଏକ ସେବା ଆଉ ସାଧନାର ଜୀବନ ପାଇଁ ।

ମୁଖପାତ୍ର, ବଂଶେଶ୍ଵର କମିଟି,
କେ ଚେଲେକ୍ଷା ବନ୍ଦାର, କଟକ-୯

ଓଡ଼ିଶାରେ ପରିବହନ ଅବସ୍ଥା ଓ ଏହାର ବିକାଶ ଦିଗରେ ନୂତନ ସରକାରଙ୍କ ପଦକ୍ଷେପ

ଶ୍ରୀ କାନ୍ଧୁ ଚରଣ ଲେଙ୍କା

ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପରିବହନ ଏକ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ବାଣିଜ୍ୟ, ଶିଳ୍ପ, ଶିକ୍ଷା, ଯୋଗାଯୋଗ, ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ ପଦ୍ଧତି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନରୁ ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ କେତେ ଶୀଘ୍ର ଚଳାଚଳ କରାଯାଇ ପାରିବ ତାହା ଉପରେ ସେ ସ୍ଥାନର ଓ ବାସିନ୍ଦାଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ଭୌତିକ ସ୍ୱାଧୀନ ପ୍ରଗତି ନିର୍ଭର କରେ । ଏପରିକି ଏହା ସ୍ଥାନୀୟ ସଂସ୍କୃତିକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ ।

ଆଜକୁ ଶହେ ବର୍ଷ ତଳେ କଳିକତା, ବସେ ଓ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ପ୍ରଭୃତି ସ୍ଥାନରେ ରେଳ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଚଳିତ ଶତାବ୍ଦୀରେ ସଡ଼କ ଏବଂ ବିମାନ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏହିସବୁ ସ୍ଥାନରେ ବଢ଼ି ଉଠିବା ହେତୁ ଓଡ଼ିଶାଠାରୁ ଏହି ସ୍ଥାନଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ବିକାଶ କରିପାରିଛି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ପରିବହନର ଅବସ୍ଥା

ଓଡ଼ିଶାରେ ରେଳ, ସଡ଼କ ଓ ବିମାନ ପଥର ବ୍ୟବହାର ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳିତ । ରାଜନୈତିକ ଓ ନାଗରିକ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକାଧିକ ଉଦ୍ୟମର ଘୋର ଅଭାବ ହେତୁ ରାଜ୍ୟରେ ପରିବହନର ବିଶେଷ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ନାହିଁ । କାରଣ ଯାହାଆଉନା କାହିଁକି ଯଦି ଏକାଧିକ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଥାଆନ୍ତା ତେବେ ସବୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଶିଥିଳ ହୋଇ ପାରିଥାନ୍ତା । ତେଣୁ ଏହାର ଆବଶ୍ୟକୀୟ ବିକାଶଲାଗି ଦଳନତ ନିବିଶେଷରେ ରାଜନୈତିକ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିକୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରି ଓ ଜନଗଣଙ୍କ ଏକାଧିକ ଉଦ୍ୟମ ଜାଗ୍ରତ କରାଇବା ଜରୁରୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି ।

ରେଳ ପରିବହନ

ରେଳ ପରିବହନ ଅତୀତରେ ବିଦେଶୀ କମ୍ପାନୀ ଅଧୀନରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ପରେ ଏହା କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣାଧୀନ ରାଜ୍ୟରେ ରେଳପଥର ବିକାଶ, ଯାତ୍ରୀ ଓ ମାଲ ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ ଏବଂ ଜାତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହୋଇଥିବା ବିକାଶ ତୁଳନାରେ ଅନେକ ପଛରେ

ପଡ଼ିଛି । କଳିକତାକୁ ମାନ୍ଦ୍ରାଜ ଓ ବସେ ସହିତ ରେଳପଥରେ ସଂଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ଉପକୂଳ, ପଶ୍ଚିମ ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନ ଭିତରେ ଦେଇ ରେଳପଥ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇ ନ ଥିଲେ ତ୍ରୁଟିଗ କମ୍ପାନୀ ଓଡ଼ିଶାରେ ରେଳପଥ ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇ ନଥାନ୍ତେ ।

ଭାରତ ସ୍ୱାଧୀନ ହେବା ବେଳକୁ ରାଜ୍ୟରେ ମାତ୍ର ହଜାରେ କିଲୋମିଟର ରେଳପଥ ଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତାପରେ ୧୯୭୧ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟରେ ରେଳପଥର ଅଧିକ ବିକାଶ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିନଥିଲା । ଯାହା ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ୱାଧୀନ ଭାରତରେ ଯେତିକି ବେଗରେ ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଗତି କରିପାରିଥାଆନ୍ତା ତାହା ସମ୍ଭବ ହେଲା ନାହିଁ । ୧୯୮୮-୮୯ ମସିହା ବେଳକୁ ଏହାର ଆଖି ଦୁଃଖିଆ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ୧୯୯୩-୯୪ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷରେ ଏକାଧିକ ଉଦ୍ୟମ ସପକ୍ଷରେ ଯେଉଁ କ୍ଷୀଣ ସୁତନା ମିଳିପାରିଲା ତାହା ଫଳରେ ଆଠ ଶହରୁ ଅଧିକ କିଲୋମିଟର ରେଳପଥ ରାଜ୍ୟରେ ଶିରା ପ୍ରଶିରା ଭଳି ନିର୍ମାଣ ହେବାର ବାଟ ଫିଟିଲା । ତେବେ ଏହି ଉଦ୍ୟମ ଶିଥିଳ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ନିର୍ମାଣର ବେଗ ମଧ୍ୟ ଶିଥିଳ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା । ନୂତନ ସରକାର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିବା ପରେ ଏହାକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା ଲାଗି ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଉଛି । ସର୍ବ ଭାରତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରେଳପଥର ବିକାଶ, ପ୍ରତି ହଜାରେ ବର୍ଗ କିଲୋମିଟର ଅଞ୍ଚଳରେ ୧୮-୮ କିଲୋମିଟର ହୋଇଥିବା ସ୍ଥଳେ ଏହି ନୂତନ ରେଳପଥ ନିର୍ମାଣ ଶେଷ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ହାର ୧୨-୨୩ କିଲୋମିଟରରେ ପହଞ୍ଚିବ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଓଡ଼ିଶାରେ ଟି ମଞ୍ଜୁରୀପ୍ରାପ୍ତ ରେଳ ପ୍ରକଳ୍ପ ନିର୍ମାଣାଧୀନ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ କୋରାପୁଟ- ରାୟଗଡ଼ା (୧୭୪ କିଲୋମିଟର) ତାଳଚେର- ସମ୍ବଲପୁର (୧୭୪ କିଲୋମିଟର) ଦୈତାରୀ- ବାଂସପାଣି (୧୪୬ କିଲୋମିଟର) ଲାଞ୍ଜିଗଡ଼ ରୋଡ଼- ନୁଲାଗଡ଼ (୧୪ କିଲୋମିଟର) ଓ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରୋଡ଼ ବଲାଙ୍ଗୀର (୨୮୯ କିଲୋମିଟର) ଉଲ୍ଲେଖ ଯୋଗ୍ୟ । ୧୯୯୫ ମସିହା ଶେଷସୁଦ୍ଧା କୋରାପୁଟ-ରାୟଗଡ଼ା ରେଳ ପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ ଶେଷ କରିବାଲାଗି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟର ନୂତନ ସରକାର ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଛନ୍ତି । ସେହିପରି ତାଳଚେର-ସମ୍ବଲପୁର ରେଳପ୍ରକଳ୍ପର ନିର୍ମାଣ ୧୯୯୫ ଶେଷ ସୁଦ୍ଧା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅର୍ଥାତ୍ତାବରୁ ବିଳମ୍ବିତ ହେଉଥିବା ଦୁଃଖିରୁ ତୁରନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ଅର୍ଥ ଯୋଗାଇ ଏହିକାର୍ଯ୍ୟ ଆଉ ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ରେଳମନ୍ତ୍ରାଳୟ ସହିତ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ପ୍ରଶାଳାପ ଚଳାଇଛନ୍ତି ।

ଖୋର୍ଦ୍ଧାରୋଡ଼-ବଲାଙ୍ଗୀର ରେଳପ୍ରକଳ୍ପର ସର୍ବକାର୍ଯ୍ୟ ୧୯୧୯ ମସିହାରୁ ବିଳମ୍ବିତ ହୋଇଥିଲେ ସୁଦ୍ଧା ବର୍ତ୍ତମାନ ଏହାର ରୁଡ଼ାଢ଼ି ସର୍ବେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ତନାଘନା ଫଳରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟାୟକୁ ଆସିଗଲାଣି । ଏହା ଖୋର୍ଦ୍ଧାରୁ ନୟାଗଡ଼, ବୌଦ୍ଧ ଓ ସୋନପୁର ଦେଇ ବଲାଙ୍ଗୀର ଯିବ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ନିର୍ମୂଳିଠାରୁ ପାରାଦ୍ୱୀପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୋହରା ରେଳପଥ ନିର୍ମାଣ, ପାରାଦ୍ୱୀପ-ହରିଦାସପୁର ନୂତନ ରେଳପଥ

ଚାଳଚେର-ଗୋପାଳପୁର ନୂତନ ରେଳପଥ, ଅନୁଗୁଳ-ସୁକିନା ନୂତନ ରେଳପଥ, ଜୟପୁର-କୋଟମା (ମାଲକାନଗିରି), ରାୟଗଡ଼ା-ଗୋପାଳପୁର ପ୍ରଭୃତି ନୂତନ ରେଳପଥ ନିର୍ମାଣ ଜରୁରୀ ବୋଲି ରେଳ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟରେ ନୂଆ ସରକାର ଦାବୀ ପେଶ କରିଛନ୍ତି । ବାରଙ୍ଗ କପିଳାସ ରୋଡ଼, କଟକ-ପାରାଦ୍ୱୀପ ଓ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ରୋଡ଼-ପୁରୀ ରେଳପଥକୁ ଦୋହରା କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏ ବର୍ଷ ଦାବୀ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ବାରଙ୍ଗ-କପିଳାସ ରୋଡ଼, କଟକ-ପାରାଦ୍ୱୀପ ଓ ଖୋର୍ଦ୍ଧାରୋଡ଼-ପୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ଲାଇନ୍ ଏକକ ଲାଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକୁ ଦୋହରା କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯାଇଛି । ଉପରୋକ୍ତ ରେଳଲାଇନ୍‌ଗୁଡ଼ିକ ଯାତାୟତକ୍ଷମ ହେଲେ ଓଡ଼ିଶାର ରେଳ ପରିବହନର ମାନ ଯବ୍ ଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ହୋଇପାରିବ ।

ଏହି ସବୁ ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଛଡ଼ା ରେଳ ଯୋଗେ ଯାତା ପରିବହନ ତଥା ମାଲ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉନ୍ନତି ଘଟି ଆସୁଛି । ସ୍ୱଳ୍ପ ତଥା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦୂରତା ମଧ୍ୟରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଯାତା ପରିବହନ ସୁବିଧା ନିମିତ୍ତ ୧୯୯୩-୯୪ ବର୍ଷରେ ଡି:ଏମ୍:ସ୍କୁ ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଚଳ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ଏହାଫଳରେ ଦୈନିକ ବ୍ରହ୍ମପୁରରୁ କଟକ ଓ ଭଦ୍ରକରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଗମନାଗମନ କରିବା ସୁବିଧାଜନକ ହୋଇଛି ।

ପୁରୀ ତଥା ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଧାନ/ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପହର/ନଗର ଯଥା-କଲିକତା, ବସେ, ମାନ୍ତ୍ରାଳ, ଦିଲ୍ଲୀ, ରାଉରକେଲା ପ୍ରଭୃତିକୁ ଦୈନିକ ଯାତାୟତର ସୁବିଧା ନିମିତ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଦୁତଗାମୀ ଟ୍ରେନ୍ ଚଳାଚଳ କରୁଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍, କୋଣାର୍କ (ମିନାର) ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍, ଧଉଳି ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍, କରମସ୍ତଳ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌ମାନ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ପୁରୀଭଳି ଏକ ଇତିହାସ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନଠାରୁ ଦ୍ୱାରକା, ଚିତ୍ରପତି ଭଳି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନକୁ ମଧ୍ୟ ରେଳଯୋଗେ ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନ ସେବାର ସୁବିଧା କରାଯାଇଛି । ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୀର୍ଥସ୍ଥାନ/ଦର୍ଶନୀୟ ସ୍ଥାନକୁ ରେଳ ଚଳାଚଳ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି । ରାଜ୍ୟ ବାହାରେ ଥିବା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦର୍ଶନୀୟ/ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ରେଳଯୋଗେ ଯାତାୟତ ପାଇଁ ଉନ୍ନତି ଘଟାଇବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ସଦାସର୍ବଦା ଚେଷ୍ଟା କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟରେ ଉପରୋକ୍ତ ରେଳ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଅନୁଧ୍ୟାନର ଅଧୀକ୍ଷଣ, ଓ ଦ୍ୱିଗାଦିତ ଅଗ୍ରଗତି ଆଣିବା ପାଇଁ ୧୯୭୯ ମସିହାଠାରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ର ରେଳମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ରେଳବାଇ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ/ସମନ୍ୱୟ ଗଠିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ବିଭାଗ ଅଧୀନରେ ଏକ ରେଳ ସମନ୍ୱୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଅଧିକତ୍ୱ, ଉପବର୍ଦ୍ଧିତ ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ଦୁଇରେ ଗଣ୍ଡା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ରେଳବାଇଠାରୁ ଅଲଗା କରି ଗୋଟିଏ ଯୋଗୁଁ ସୁସ୍ଥି କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କଠାରେ ଦୀର୍ଘବର୍ଷ ଧରି ଦାବୀ କରାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଏହାର ଏକ ଫଳ ସ୍ୱରୂପ ଗତ ୧୯୯୩ ମସିହାଠାରୁ ଦକ୍ଷିଣ-ପୂର୍ବ ରେଳବାଇର କଲିକତାସ୍ଥିତ ରେଳବାଇ ମୁଖ୍ୟ ପ୍ରଶାସନିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ (ପ୍ରୋଜେକ୍ଟ) ଓଡ଼ିଶାକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରୀତ

ହୋଇ ଆସିଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ଖଡ଼ଗପୁରଠାରୁ ପୁରୀ ଦେଇ ବିଶାଖାପାଟଣା (ବିଜୟନଗର) ରେଳଲାଇନ୍ ବିଦ୍ୟୁତ୍‌କରଣ ନିମନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଉପରେ ଗୁପ୍ତ ଦେଇଛନ୍ତି । ରୁପ୍‌ସା-ବାଇଚିପୋଷି ଅଣଓସାରିଆ ରେଳପଥକୁ ଓସାରିଆ କରିବା ପାଇଁ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୋଇଛି । ନୂଆପଡ଼ା-ଗୁଣ୍ଡାପୁର ଅଣଓସାରିଆ ରେଳପଥକୁ ଓସାରିଆ କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବାକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କଠାରେ ଦାବୀ ଜଣାଇଛନ୍ତି । ଏହା-ବ୍ୟତୀତ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବନ୍ୟାକୁମାରୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଦୁତଗାମୀ ରେଳଗାଡ଼ି ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ବ୍ରହ୍ମପୁରକୁ ଏକ ସକାଳୁଆ ଡି:ଏମ୍:ସ୍କୁ, ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ କଲିକତା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ସକାଳୁଆ ଦୁତଗାମୀ ରେଳଗାଡ଼ି ଏବଂ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଡାଲଟିଅର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ଆଞ୍ଚଳ ମହାନଗରୀ ଏକ୍ସପ୍ରେସ ରେଳଗାଡ଼ିର ପ୍ରଚଳନଲାଗି ନୂତନ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ସହିତ ଆଲୋଚନା ଓ ପସାଳାପ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ବ୍ରହ୍ମପୁର-ଭୁବନେଶ୍ୱର ଡି:ଏମ୍:ସ୍କୁରେ ଅଧିକ ବଗି, ଆବଶ୍ୟକୀୟ ପରୀଶ୍ରାଗାରର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ବୈଦ୍ୟନାଥ-ପୁରୀ ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର-ଦିଲ୍ଲୀ ରାଜଧାନୀ ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍‌କୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟରେ ଦିନିଦିନ ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସରକାର କେନ୍ଦ୍ର ରେଳମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ଆଲୋଚନା ଚଳାଇଛନ୍ତି ।

ବେସାମରିକ ବିମାନ ପରିବହନ ଆକାଶ ମାର୍ଗରେ ପରିବହନ) :

ରାଜ୍ୟର ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାରେ ନିଆଯାଇଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନତିପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟର ତୁରନ୍ତ ଅନୁଧ୍ୟାନ, ଅନୁଷ୍ଠାନ ତଥା ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ଉତ୍ପୁରୁଥିବା ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ି ଭଳି ଜରୁରୀ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦୁର୍ବିଶାଗ୍ରସ୍ତ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ଚିଲିକା ଯୋଗାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସୁଗମ କରିବା ପାଇଁ ଡି:ଆଇ:ପି: ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ବସ୍ତୁପକ୍ଷମାନଙ୍କ ଗତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସକାଶେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ୧୯୫୪ ମସିହାଠାରୁ ରାଜ୍ୟରେ ବୁଲନ୍‌ବିଡ୍ ଏୟାରଲାଇନ୍ ନାମରେ ଏକ ବେସାମରିକ ବିମାନ ପରିବହନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ଏହି ବିମାନଟି ତଳେ ଚିତ୍ରିତ ସହ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କେତେକ ବୈଷୟିକ ଓ ଅଣ-ବୈଷୟିକ ଓ ଅଣବୈଷୟିକ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ଚତ୍ୱାବଧାନରେ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ବିମାନ ଅବତରଣ ପାଇଁ ଗାଲେଣ୍ଡର ଓ ଫୁଲବାଣୀକୁ ଛାଡ଼ି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଜିଲ୍ଲାରେ ଅବତରଣ ସ୍ଥାନ ମାନ ନିର୍ମିତ ହେଲା । ସେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟରେ ନିର୍ମିତ ନୋଟ୍ ଏଡ଼ି ଅବତରଣ ସ୍ଥାନ ମଧ୍ୟରୁ ତିନିଗୋଟି କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଗୋଟିଏ ଦିଲ୍ଲୀ ସ୍ଥିଳ ଲିମିଟେଡ୍ ଓ ଅନ୍ୟଟି ମସୂରଭଞ୍ଜ ମହାରାଜାଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିଲା ।

ଉପରୋକ୍ତ ବିମାନ ପରିବହନ ସେବାର କ୍ଷମଣ ଉନ୍ନତି ଘଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜ୍ୟରେ ୧୭ ଗୋଟି ସ୍ତ୍ରୁ ବିମାନ ବନ୍ଦର (Airstrip) ଓ ୧୭ ଗୋଟି ହେଲିପାଡ଼ ଅଛି ।

ସରକାରୀ ବିମାନ ଶୁଳ୍କମା ପ୍ରଣିଷ୍ଠଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଅଧୀନରେ ଶିକ୍ଷାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦେବା ନିମନ୍ତେ ଦୁଇଟି ପୁସ୍ତକ ବିମାନ ଓ

ଗୋଟିଏ ସେସନ-୧୫୨ ଏରୋବୋଟ୍ ବିମାନ ଅଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ କେବଳ ସେସନ ବିମାନ ସମ୍ପ୍ରତି ଉଡ଼ାଗଣନ ଅଛି । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ସରକାର ଅନ୍ୟ ଏକ ସେସନ ବିମାନ ଡ୍ରସ୍ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଡ଼ାଗଣନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇବା ପରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଏଜେନ୍ସିଠାରୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଣାଯିବ ।

ବିମାନ ପରିବହନ ଦୁର୍ଘଟିରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷଭାବେ ଦିଲ୍ଲୀ, କଲିକତା, ପୋର୍ଟବ୍ଲୋୟାର, ହାଇଦ୍ରାବାଦ୍ ଓ ବିଶାଖାପାଟଣାକୁ ବିମାନ ଚଳାଚଳ କରୁଛି ।

ଅନୁକୂଳ ଭୌଗୋଳିକ ସ୍ଥିତି, ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ତଥା ଔଦ୍ୟୋଗିକ ଗୁରୁତ୍ୱକୁ ବିଶ୍ୱରକ୍ଷା ନେଇ ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନଘାଟିର ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ତଥା ଆଧୁନିକୀକରଣ ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ବେଦାମରିକ ବିମାନ ଚଳାଚଳ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଛନ୍ତି । ଏକ ଆଧୁନିକ ଟର୍ମିନାଲ୍ ଭବନ, ବୃହଦାକାର ଜେଟ୍ ବିମାନ ପାର୍କିଙ୍ଗ୍ ଓ ଟାକ୍ସି-ଡ୍ରାଫ୍ଟିଂ ଟ୍ରକ୍, ଦୁଇଟି ଏ.ବି.-୩୦୦ ଏୟାର ବସ୍ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଏ.ବି.-୨୦୦ ଏୟାରବସ୍ ଓ ବୋଇଙ୍ଗ୍-୭୩୭ ବିମାନ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ରହଣି ନିମନ୍ତେ ୧୪୫ ମିଟର ଦୈର୍ଘ୍ୟ ଓ ୯୧ ମିଟର ପ୍ରସ୍ଥ ବିଶିଷ୍ଟ ଏକ ନୂଆ ଆସ୍ତର ଅବତରଣ ପ୍ରଣାଳୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ସଥାର ପ୍ରଣାଳୀ ଉନ୍ନୟନ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଅଗ୍ନିଗମ ସେବାକେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉକ୍ତ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ତଥା ଆଧୁନିକୀକରଣ ଯୋଜନାର ପରିସରଭୁକ୍ତ ।

୧୯୯୪ ମସିହାରେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଅର୍ଥ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିମାନ ବନ୍ଦରକୁ ଏକ ବହିଷ୍ଟଗୁକ୍ତ ବିମାନ ବନ୍ଦର (Custom Airport) ରୂପେ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ଫଳତଃ ଭୁବନେଶ୍ୱରଠାରେ ବିମାନ ଦ୍ୱାରା କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଦ୍ରବ୍ୟର ଆମଦାନୀ ଓ ରଷ୍ଟ୍ରାନୀ ହୋଇପାରିବାର ପ୍ରୟୋଗ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସମ୍ପ୍ରତି ଗତ ୩ ୨-୮-୧୯୯୫ ରିଖରେ ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ, ଓଡ଼ିଶା ବିମାନ ଚଳାଚଳ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାଳୟ ପରିସରରେ ଥିବା କଞ୍ଚନସ୍ ଓ କାରଗୋ ଅଫିସ୍ ଗ୍ରହକୁ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଛନ୍ତି ।

ବିମାନଘାଟି ସମ୍ପ୍ରସାରଣ ହେବାପରେ ଏଠାରେ ଗୁଣ୍ଡାଟ ବିମାନ ଓ ବଡ଼ବଡ଼ ଆଧୁନିକ ବିମାନ ଯଥା (A-3000, B-747, B-727) ଶ୍ରେଣୀର ବିମାନ ଓହ୍ଲାଇ ପାରିବ । ଏକାବେଳେକେ ଗୁଣ୍ଡାଟି ଏୟାରବସ୍ ରହଣୀ କଲାଭଳି କ୍ଷମତା ଏହି ବିମାନ ଘାଟୀରେ ରହିବ ।

ସଡ଼କ ପରିବହନ :

ରାଜ୍ୟରେ ସଡ଼କ ପରିବହନ କାର୍ଯ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱାଧୀନ । ରାଜ୍ୟବାସୀଙ୍କ ଗମନାଗମନର ପୁରୁଷା ଯୋଗାଇବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ରାଜ୍ୟ ମିଶ୍ରଣ ହେଲାପରେ ବିଭିନ୍ନ କରଦ ରାଜ୍ୟମାନଙ୍କରେ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବା ୪୩ ଖଣ୍ଡ ବସ୍କୁ ଆଣି ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ସେବା (State Transport Service) ନାମକ ଏକ ସରକାରୀ ବିଭାଗ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଏହି ସଂସ୍ଥା ଉପରେ କଟକ, ବାଲେଶ୍ୱର, କେଉଁଝର, ଡେଙ୍କାନାଳ, ସଫଳପୁର, ବଲାଙ୍ଗୀର, ସୁନ୍ଦରଗଡ଼, କଳାହାଣ୍ଡି, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ କୋରାପୁଟ ଆଦି ଜିଲ୍ଲାମାନଙ୍କରେ ବସ୍ ଚଳାଚଳ କାର୍ଯ୍ୟ ନ୍ୟସ୍ତ କରିଥିଲେ । ପରେ ୧୯୫୧ ମସିହାରେ ସରକାର ଓଡ଼ିଶା ସଡ଼କ ପରିବହନ କମ୍ପାନୀ (ORTCO) ନାମକ ଏକ ଯୌଥ କାରିଗରୀ କମ୍ପାନୀ

(Joint Stock Company) ଗଠନ କରି କେତେକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସଡ଼କ ପଥରେ ଯଥା ଗଞ୍ଜାମ ଓ ଡେଙ୍କାନାଳ ଯୋନରେ ସବିରାମ ଗାଡ଼ି (Stage Carriage) ଚଳାଚଳ କରିବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇଥିଲେ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ରାଜ୍ୟ ପରିବହନ ସେବା (STS) ୧-୫-୧୯୭୪ରୁ ଓଡ଼ିଶା ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାଗଲା । ପରେ ୧୬-୮-୧୯୯୦ରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ କମ୍ପାନୀ ଓ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମକୁ ଏକତ୍ରୀତ କରି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ସଡ଼କ ପରିବହନ ନିଗମ (O.S.R.T.C.) ନାମରେ ଏକ ନୂତନ ସଂସ୍ଥା ଗଠନ କରି ଏହାର ଦାୟିତ୍ୱ ନିଜ ପରିଗୁଳନା ଅଧୀନକୁ ଆଣିଲେ । କିନ୍ତୁ ପରିବହନ ନିଗମ ଟମାନ୍ୟରେ କ୍ଷତିରେ ଗୁଲୁଥିବା ହେତୁ ବିଭିନ୍ନ ଅର୍ଥ ଲଗାଣକାରୀ ସଂସ୍ଥାଙ୍କଠାରୁ ଆବଶ୍ୟକତା ପୂର୍ତ୍ତାବକ ରାଶି ନ ପାଇବାରୁ ସମବର୍ଦ୍ଧିତ୍ୱ ଜନସଂଖ୍ୟା ଗୃହିତା ପୂର୍ତ୍ତାବକ ବସ୍ ଯୋଗାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଲେ ନାହିଁ । ଅପରନ୍ତୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଶିକ୍ଷିତ ବେକାର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ଆତ୍ମ ନିଯୁକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ସ୍ୱରୂପ ବସ୍ ଚଳାଚଳ କରିବା ପାଇଁ ୧୯୭୮ ମସିହାରେ ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ମିଶ୍ରିତ ନିତୀ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ । ଫଳରେ ଅସ୍ୟାବଧି ରାଜ୍ୟର ଯାତ୍ରୀ ପରିବହନ ସେବା ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍ତମ ପରିବହନ ନିଗମ ଓ ଘରୋଇ ବସ୍ ମାଲିକଙ୍କର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଛି । ରାଜ୍ୟରେ ଏକ ସୁଚିତ୍ରିତ ପରିବହନ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପୁନେସ୍ଥିତ Central Institute of Road Transport (CIRT) ଏକ ରିପୋର୍ଟ ଦେବାପାଇଁ କହିଥିଲେ । ଉକ୍ତ ସଂସ୍ଥା ୧୯୯୦ ମସିହାରେ ତାଙ୍କର ରିପୋର୍ଟ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଉକ୍ତ ରିପୋର୍ଟରେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ୧୯୯୦ ମସିହାରେ ସର୍ବ ଭାରତୀୟ କ୍ଷତ୍ରରେ ପ୍ରତି ଏକଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ନିମିତ୍ତ ୩୨ ଗୋଟି ବସ୍ ଚଳାଚଳ କରୁଥିବାବେଳେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହାମାତ୍ର ୨ ଗୋଟି ଥିଲା । ଆମ ରାଜ୍ୟର ୧୯୯୦ ଜନସଂଖ୍ୟାନୁସାରେ ପ୍ରତି ଏକଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ୨୪ ଗୋଟି ବସ୍ ହିସାବରେ ମୋଟ ୭,୫୨୯ ଗୋଟି ବସ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିଗମର ୫୦୫ଟି ବସ୍ ଓ ଘରୋଇ ମାଲିକମାନଙ୍କର ୨୯୭୭ଟି ବସ୍ ଏହିପରି ମୋଟ ୩୦୮୨ଟି ବସ୍ ଚଳାଚଳ କରୁଛି । ତେଣୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ପରିବହନ ଗୃହିତା ମେଣ୍ଟାଇବା ପାଇଁ ଅବଶିଷ୍ଟ ୪,୦୪୨ ଗୋଟି ବସ୍ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ନିଗମ ଓ ଘରୋଇ ମାଲିକମାନଙ୍କର ବସ୍ ଚଳାଚଳ କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତି ଏକଲକ୍ଷ ଜନ ସଂଖ୍ୟା ପାଇଁ ଏହା ୯ ଖଣ୍ଡରୁ ୧୧ ଖଣ୍ଡ ବସ୍ରେ ପହଞ୍ଚି ପାରିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସରକାର ନୂତନ ପରିବହନ ନୀତି ପ୍ରଣୟନ କରିବା କଥା ଗୁରୁତ୍ୱ ସହ ବିଶ୍ୱର କରୁଅଛନ୍ତି । ବିଭିନ୍ନ ସହରରେ ଟାଉନ୍ ବସ୍, ଅଟୋରିକ୍ଷା ଓ ଟାକ୍ସି ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ କେତେକ ସଂସ୍କାର ଅଣାଯିବାଲାଗି ୧୯୯୫ ଜୁଲାଇ ମାସରୁ ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ଏହାର ଅଙ୍ଗ ସ୍ୱରୂପ ଟାଉନ୍ ବସ୍ଗୁଡ଼ିକର ମାନ ଟ୍ରକ୍, ପ୍ରତି ଅଞ୍ଚଳକୁ ଏହାର ପ୍ରସାରଣ, ଟାଉନ୍ ବସ୍ରେ ସୁସ୍ଥଓଜନର ମାଲି ପରିବହନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଟେ ଏବଂ ଟାକ୍ସିରେ ମିଟର ପ୍ରଚଳନ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ପ୍ରାଥମିକ କ୍ଷତ୍ରରେ ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଏହାର ପ୍ରମୁଖ ପୁଫଳ ଦୁଇ ମାସ ମଧ୍ୟରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି । ସହର ଭିତରେ ଓ ସହରତଳି ଅଞ୍ଚଳରୁ ସହରକୁ ଯାତାୟତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥା କମ୍ ବ୍ୟୟିତ ସୁଲଭ ଯାତାୟତ ସୁଯୋଗ ଦେଇ ପାରୁଛି ।

ମନ୍ତ୍ରୀ, ରାଜସ୍ୱ ଓ ପରିବହନ, ଓଡ଼ିଶା

ସତ୍ୟବାଦୀ ସାହିତ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନା

ଡଃ ଶ୍ରୀମତୀ ବାସନ୍ତୀଲତା ଦାସ

ଓଡ଼ିଶା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଶେଷ ବିଦଗ୍ଧ ଭାରତରେ ନବଜାଗରଣ ତଥା ଆଧୁନିକ ଚେତନାର ସମୟ । ରାଜା ରାମମୋହନ ରାୟ, ସ୍ୱାମୀ ଦୟାନନ୍ଦ ସରସ୍ୱତୀ, ରାମକୃଷ୍ଣ ପରମହଂସ ଓ ସ୍ୱାମୀ ବିବେକାନନ୍ଦ ଏହି ଚେତନାର ସାମ୍ପ୍ରଦାୟିକ ପ୍ରତିନିଧି । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହା ଓଡ଼ିଶା ତଥା ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପ୍ରଦେଶରେ ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ମେଲି ବିରାଟ ଦୁନରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ମୂଳରେ କୌଣସି ଦୈବୀ ଶକ୍ତିର ଚମତ୍କାରିତା ନଥିଲା ବରଂ ଥିଲା ଜାଗତିକ ମାନବ-ଶକ୍ତି । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଦେଶ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ, ଧାର୍ମିକ ସମନ୍ୱୟ ଓ ଆର୍ଥିକ ସୁଚ୍ଛଳତା ବ୍ୟାପକ ହେବାକୁ ଲାଗିଲା । ଐତିହାସିକ ପ୍ରଭାବରେ ଏହି ଶକ୍ତି ଦେଶର କଳା, ଛାତ୍ରତ୍ୟ ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ଉନ୍ନତ ଓ ମାର୍ଜିତ କରିବାକୁ ଲାଗିଲା ।

ଦେଶର ଏହି ନୂତନ ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ପୁସ୍ତକ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ, ସମକାଳୀନ ଆଶୁର ବିଶ୍ୱର ଓ ନୈତିକ ଭିତ୍ତିକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ସାଧକ ବା ସାହିତ୍ୟକରଣ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ଯେଉଁ ସୁଗରେ ଏହାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ଏକ ପ୍ରକାଶିତ ରୂପ ଦେବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ସେମାନେ ହେଲେ ସତ୍ୟବାଦୀମୁଗ୍ଧର ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁ, ପଣ୍ଡିତ ନୀଳକଣ୍ଠ, ପଣ୍ଡିତ ଗୋଦାବରୀଶ ଓ ଆଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ହରିହର ଇତ୍ୟାଦି । ଏମାନଙ୍କର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ର ଥିଲା ବରୁଣ ଛୁରୀଅନା କୁଞ୍ଜର ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ।

ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରାୟ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଓଡ଼ିଶାର ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନାର ଏକ ଅଗ୍ର ସ୍ଥଳି । ଏହି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭାରତୀୟ ତଥା ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ସମନ୍ୱୟ ସେତୁ । ସ୍ୱର୍ଗତ ଆଶୁତୋଷ ମୁଖାର୍ଜୀ ୧୯୦୭ ଜୁନ ୨ ତାରିଖରେ ଏହି ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଦର୍ଶନରେ ଆସି ରିପୋର୍ଟ ଦେଇଥିଲେ-

"The promoters of this school have set a laudable example to the contrary. There ideals are high, they understand the value of discipline & culture mental, moral & physical xxx one cannot but wish that every village on Bengal school posses a genuin place of instruction like the Satyabadi School." (୧)

ଆଶୁତୋଷଙ୍କର ଏହି ଉକ୍ତି ଶିକ୍ଷା ର ସଂସ୍କୃତିର ଉତ୍ସାହବାଣୀ କେବଳ ନୁହେଁ ବରଂ ଏହା ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କର ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଆଦର୍ଶ

ଓ ଚିନ୍ତାଧାରା ପ୍ରତି ପୁସ୍ତ ଅଭିନନ୍ଦନ । ବାସ୍ତବରେ ଶିକ୍ଷା ଓ ସଂସ୍କୃତିର ଉନ୍ନୟନ ଓ ଉତ୍ଥାପନରେ ଉଦ୍ୟୋଗମାନଙ୍କର ଅଭୀପ୍ସା, ଆକାଂକ୍ଷା, ଆର୍ଥିକ ବେଦନା ଓ ଆକୁଳତାର ଏହା ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଥଚ ଗହୀର ଓ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଉକ୍ତି । ଏହା ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଅବଲୁକ୍ତ ଗୌରବ ଗାରିମାର ଏକ ଆଲୋକବର୍ତ୍ତକ ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ଆଶୁତୋଷଙ୍କ 'ନବଭାରତ' ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ତିନୋଟି ବିଶିଷ୍ଟ ଜୀବନଧାରା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ସତ୍ୟବାଦୀ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନର କର୍ମୀମାନେ । (୧)

(୧) ଚେନ୍ଦ୍ରସିନା ମଧୀକମପୁ- ତୁମର ବିଦ୍ୟା ଚେତନାମୟ ହେଉ ।

(୨) ନ ବିଭେଦ ଚର୍ଯ୍ୟାସ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟଃ - ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ଧନ ସମ୍ପତ୍ତିରେ ତୁଷ୍ଟି ପାଏ ନାହିଁ, ସେ ଏ ସଂସାରରେ ଆଉ କିଛି ଅଧିକ ଚାହେଁ । ସେ ଚାହେଁ ମାନବିକତାର ବିକାଶ- ବିଶ୍ୱ ସେବାର ମନୋଭାବ ପାମ୍ୟ, ସ୍ନେହ, ମୈତ୍ରୀ- ଆସାର ଉନ୍ନତି- ଭଗବତ୍ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ।

(୩) ବ୍ରହ୍ମଚର୍ଯ୍ୟ- ଧାରଣା । ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଗୃହଣ କରିବାକୁ ଗଲେ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେବ, ବିଶ୍ୱ ସଂଯମ, ଆସଗୁଣ୍ଡି ଏବଂ ଚରିତ୍ର ଗଠନ, ଉନ୍ନତ ଚିନ୍ତା ଏବଂ ଜୀବନରେ ସିଦ୍ଧିଲାଭ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକାଗ୍ର ସାଧନା ।

ଏହି ସମୟରେ ମଧୁପୁଦନଙ୍କ ନେତୃତ୍ୱରେ ଉତ୍କଳସମ୍ମିଳନୀ ଓଡ଼ିଆ ଜାତୀୟ ଇତିହାସରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନ ଗୃହଣ କରିଥିଲା । ଦୀର୍ଘ ଷୋହଳ ସତର ବର୍ଷକାଳ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ରହି ଦେଶର ଜାତୀୟତା ଓ ଜାତୀୟ ଏକତାର ପୁଷ୍ଟି ସାଧନ କରି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରାଣରେ ଜାତୀୟ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ବାଗୁତ କଲା । ଦେଶ ନିଗ୍ରହ ଆନ୍ଦୋଳନ, ହେଲା ଏହାର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଆର୍ଥିକ ମନୋଭାବକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଲା । ଅସ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ର ନିବାରଣ, ସୁତାକାଟିବା, ହିନ୍ଦୁ ପୁସ୍ତକମାନ ଏକତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଲା ମଧ୍ୟ ସମ୍ମିଳନୀର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ଏହି ଆଦର୍ଶ ଉପରେ ପଣ୍ଡିତ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ତାଙ୍କ ମତରେ ଭାରତ ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ର ହେଉଛି ଅରଣ୍ୟ । ଏହାର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମହାପୁରୁଷଙ୍କ ସାଧନା ଓ ସିଦ୍ଧିର ଛନ୍ଦ ହେଉଛି ଘନ ଅରଣ୍ୟ । ଭାରତର ବାବ୍ୟ ନାଟକ ଇତ୍ୟାଦିରେ ଅରଣ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କେବଳ ତୁଳ୍ୟ ଓ ଗୌରବପୂର୍ଣ୍ଣ । "ଶକୁନ୍ତଳା", "କୁମାରସମ୍ଭବ", "ଉତ୍ତର ରାମଚରିତ", ପ୍ରଭୃତି ଉତ୍କଳ ଗ୍ରନ୍ଥମାନଙ୍କରେ ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରକୃତିର ସୁନ୍ଦର ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସେଥିପାଇଁ ତ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାଜାହେବା ପୂର୍ବରୁ ଚଉବର୍ଷ ବନବାସ ଯାଇଥିଲେ । ପଶୁପାଞ୍ଚବ ଓ ଇବକୁଶ ଅରଣ୍ୟ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ସୁତରାଂ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପୁସ୍ତକମାନେ ଥିଲା ଏହି ବନବାଣୀର ପ୍ରେରଣା ।

ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ବ୍ୟାପକ ବିଶ୍ୱଧର୍ମର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ସ୍ୱଦେଶ ସଂସ୍କୃତି ବହଳତା । ପଞ୍ଚିତ ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ଧର୍ମପଦ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଉପରେ ଆଧାରିତ । ଧର୍ମପଦର ବାଲ୍ୟ ଜୀବନ ତଥା ଜାତିର ସମ୍ମାନ ରକ୍ଷାଧର୍ମେ ତା'ର ଜୀବନୋତ୍ସର୍ଗ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ପ୍ରକାଶ ଏ ଉତ୍ତମର ଏକ ମୌଳିକ ପୁଷ୍ଟି ବିଭବ ଉଚ୍ଚ କାବ୍ୟ । ଧର୍ମପଦକୁ ଆଗ୍ରସ୍ୟ କରି କବିଙ୍କର ସ୍ୱଦେଶପ୍ରୀତି, ତ୍ୟାଗ ଓ ସେବା ମନୋଭାବ ଏଥିରେ ପ୍ରକଟିତ । କବି ଅନ୍ତରର ବେଦନା, ଓଡ଼ିଶାର ଧ୍ୟାନପୁଣୀ ଗୌରବର ଦୁଃଖଦାୟକ ସ୍ମୃତି, ଦେଶ ଓ ଜାତି ନିମନ୍ତେ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ ଏକ ସୁମହାନ ଆଦର୍ଶ ଉଚ୍ଚ କାବ୍ୟରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ବାରଶହ ବଡ଼େଇ ଉତ୍ତର ଓ ବ୍ୟର୍ଥତାରେ କୋଣାର୍କ ଦେଉଳର ମୁଣ୍ଡି ମାରିବା କଥା ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା ବେଳେ ଆବାଲ୍ୟ ପିତୁ ସ୍ନେହରୁ ବଞ୍ଚିତ ବାର ବର୍ଷର ବଡ଼େଇ ବାଳକ ଧରମା ଯେଉଁ ଆଦର୍ଶ ଓ କାର୍ଯ୍ୟର ସଫଳତା ଦେଖାଇଛି ଏହା ଓଡ଼ିଆ ବୀରର ତ୍ୟାଗ, ଓଡ଼ିଶା କଳାର ଉତ୍କଳତାର ନିପୁଣତାକୁ ପ୍ରତିପାଦନ କରିଛି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ବାରଶହ ବଡ଼େଇରେ ଦାୟ କି ପୁଅରେ ଦାୟ- ଏକ ମହାନ ଗଣତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଦର୍ଶ ଏଥିରେ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଧର୍ମପଦର ଏଭଳି ଏକ କିମ୍ବଦ୍ତ ପ୍ରଶ୍ନରେ ବିଶୁ ମହାରଣାର ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱୀ ଦୋହଲି ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଧର୍ମପଦ ହସି ହସି ପିତାଙ୍କ ନିକଟରେ ବଡ଼େଇ କୁଳରେ ଜୀବନ ଭିକ୍ଷା କରିଛି । ସ୍ନେହ କାଙ୍ଗାଳ ପିତାର ମନ ଏଥିରେ ବୁଝିନାହିଁ । ଏକ ପକ୍ଷେ ପୁତ୍ର ସ୍ନେହ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷେ ଦେଶ ଓ ଜାତିର ଗୌରବ କଥା ଚିନ୍ତା କରି ସେ ମୂକ, ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ବେଳେ ଧର୍ମପଦ ମୁହଁରେ କବି ପରମ ତତ୍ତ୍ୱକୁ ବାଢ଼ିଛନ୍ତି :-

“ଏକର ବିନାଶେ ଅନେକ ପ୍ରକାଶେ
ପୁଷ୍ଟିର ଏ ନିତ୍ୟ ବିଧି,
ଏକର ଯା କ୍ଷୟ ଅନେକେ ଉଦୟ
ଅନେକ ଏକର ସିଦ୍ଧି ।
ବଂଶ ପଛେ ଯାଉ ଜାତି ତୁଟି ପାଉ
ସାଧ ଏ ଉଦାର ନୀତି,
କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ଗାର ତିରକାଳ
ତୁଷ୍ଟ ପୁଣ୍ୟ ତ୍ୟାଗ-ଗୀତି ।”
(ପୁଷ୍ପା-୪୨)

ପିତା ପୁତ୍ରର ଏହି କଥୋପ କଥନ ଭିତରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି, ଆର୍ଯ୍ୟ ପରମ୍ପରା ଓ ଆର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନର ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ଆଦର୍ଶ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ପ୍ରାଣବନ୍ତ ଚିନ୍ତା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଧର୍ମପଦର ଜୀବନରେ କର୍ମର ମହାନତା ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଉଠିଛି । ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ କର୍ମରେ ଜୀବନର ବିକାଶ ଓ ଶୁଖିଲା ସୁନ୍ଦର ହୋଇଉଠେ :-

“ମାନବ ଜୀବନ ନୁହଇ କେବଳ
ବସ୍ତି, ମାସ, ଦିନଦଣ୍ଡ ।”
କର୍ମେ ଜୀବି ନର କର୍ମ ଏକତାର
ଜୀବନର ମାନଦଣ୍ଡ ।”
(ପୁଷ୍ପା-୩୭)

ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତି ଏହି କର୍ମଧାରା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ୧୯୧୯ରେ ରଚିତ ପଞ୍ଚିତ ନୀଳକଣ୍ଠଙ୍କ ଆର୍ଯ୍ୟ ଜୀବନ ଏ ଦୁଃଖିରୁ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ କ୍ରୁତି । ଏଥିରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ପରମ୍ପରାର ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ, ଗତି ଓ ପ୍ରକୃତି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ସନାତନ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମରେ ସମସ୍ତ ତତ୍ତ୍ୱବୋଧ , ଜଣ୍ଡର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନରେ ସରଳତା ପ୍ରକାଶ କରି ଆର୍ଯ୍ୟଧର୍ମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ ସଂସ୍କୃତିକ ଚିନ୍ତାଧାର ସମନ୍ୱୟ ଏଥିରେ ନିହିତ । ସ୍ୱଦେଶ ବହଳତା ଓ ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଲୋଚନାକୁ ନେଇ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାୟକ ଅନେକ ପ୍ରବନ୍ଧ ରଚିତ । “ଉତ୍କଳୀୟ ସଂସ୍କୃତି” ଏହାର ଜ୍ୱଳନ୍ତ ଦୁଃଖାଢ଼ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପରିଧିରେ ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ ଗୀତିକବିତାଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଲିରିକାଲ ହେଲେ ବି “ଆଲେଖିକା”ରେ ସଫଳିତ ଦଶଗୋଟି ଗାଥାରୁ କେତୋଟିରେ ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସର ଗୌରବ ଓ ସଂସ୍କୃତି ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୋଇଛି । “ପଦ୍ମାବତୀ” ଗାଥାକବିତା ଓଡ଼ିଶା ଇତିହାସର କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଉପରେ ରଚିତ ହେଲେ ହେଁ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଓ ଓଡ଼ିଆ ସଂସ୍କୃତିର ବିଲିନ ରୂପ ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ସାମନ୍ତ ରାଜାମାନେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜାଙ୍କ ପ୍ରତି ଥିଲେ ଅନୁରକ୍ତ । ଏହି ସମୟରେ ଓଡ଼ିଶା ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲା-

“ଗଜପତି ହୋଇ ରାଜୁତି କରନ୍ତି
ପୁରୁଷ ଉତ୍ତମ ରାଏ
ରାଜଜର ସୀମା ଗଙ୍ଗକୁଳରୁ ଲୋ
ଥିଲା ଗୋଦାବରୀ ଯାଏ ।”

(ପଦ୍ମାବତୀ ଆଲେଖିକା) ଗୋ:ଶ୍ର- ୧ମ ଭାଗ, ପୃଷ୍ଠା-୨୫୫)
ପଞ୍ଚିତ ଗୋଦାବରୀଶ ପ୍ରକୃତରେ ଥିଲେ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରାଣବନ୍ତ ରୂପକାର । ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ସେ ଯେପରି ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି ସେହିପରି ଓଡ଼ିଶାର ଜଗନ୍ନାଥ ସଂସ୍କୃତିକୁ ରୂପ ଦେଇ ଓଡ଼ିଆତ୍ୱର ମୌଳିକତାକୁ ଦେଖାଇ ଅଛନ୍ତି । ଇତିହାସର ବିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସଂସ୍କୃତିର ଯେଉଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିଥିଲା ତାହାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି ଯଥାର୍ଥ ରୂପ । ବିଶେଷତଃ ଓଡ଼ିଶାର ଉପକୂଳବର୍ତ୍ତୀ ଗ୍ରାମ୍ୟଜୀବନର ସଂସ୍କୃତିକ ପ୍ରାଣଧାରାର ସେ ହେଉଛନ୍ତି ମୁଖ୍ୟ ରୂପକାର । ସଂସ୍କୃତି ସଚେତନତାହିଁ ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ କବିତାକୁ କରିଛି ରସୋତ୍ତ୍ୱଳ ଓ ଚିତ୍ତସ୍ପର୍ଶୀ । ଏହି ସଂସ୍କୃତି ସଚେତନତା ମଧ୍ୟରେ ସହାନୁଭୂତି ଓ ସଂସେଦନା ନେଇଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପିକା । ସତ୍ୟବାଦୀ କାବ୍ୟ ପରିମଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସଂସେଦନଶୀଳ ସଂସ୍କୃତିକ ଭାବଧାରା ଗୋଦାବରୀଶଙ୍କ କବିତାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ମହିମା ମଞ୍ଚିତ ହୋଇଥିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ ।

ଏ ସମସ୍ତ ଦୁଃଖିକୋଶରୁ ଦେଖିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଜାଗରଣରେ ସତ୍ୟବାଦୀର ସାଧକଗଣ ଯେଉଁ ଆନ୍ଦୋଳନର କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଏହା ମୂଳରେ ଥିଲା ବ୍ରାହ୍ମ ସମାଜ, ଆର୍ଯ୍ୟ ସମାଜ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିକ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପ୍ରଭାବ । ହିନ୍ଦୁ ସଂସ୍କୃତି,

ଦର୍ଶନ ଓ ଆଶୁର ବିଶ୍ୱରରେ ସତ୍ୟବାଦୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଧକ ଜଣେ ଜଣେ ସଫଳ କଳାକାର । ଏହା କେବଳ ଧର୍ମ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନଥିଲା; ବରଂ ଏକ ସୁସ୍ଥ ସୁନ୍ଦର ସମାଜ ଗଢ଼ିବା ପୂଲରେ ଥିଲା ପ୍ରେରଣା । ଓଡ଼ିଶାର ସମାଜ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ନୈତ୍ୟ ଭାବର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଏ ଯୁଗର ସାଧକ ନାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୀଳକଣ୍ଠଙ୍କ “ନୋନିଶ” ପ୍ରବନ୍ଧ ତତ୍କାଳୀନ ସମାଜର ଏକ ବିଶିଷ୍ଟ କୃତି କହିଲେ ତଳେ ।

ବହୁତଃ ସତ୍ୟବାଦୀ ସାଧକ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କର ସାମୂହିକ ଉଦ୍ୟମ ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ଚେତନା, ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାର ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରଖର ଦାର୍ଶନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ କରିଥିଲା । ତେଣୁ ସ୍ୱଦେଶପ୍ରାଣତା ଯଦି ସଂସ୍କୃତିର ଏକ

ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୁଏ ତେବେ ସତ୍ୟବାଦୀ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପ୍ରାଣପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ଗୋପବନ୍ଧୁଙ୍କର ସଂସ୍କୃତିକତା ଏହି ଯୁଗର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସାଧକଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ପୁନ୍ଦର ଭାବରେ ପରିପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିଛି ।

ପାଠନୀୟ :

- (୧) ସମାଜ- ତୁଳାରୀ ୮, ୧୯୬୬, ପୃଷ୍ଠା-୧୫ ।
- (୨) ଚେତନା- ପୃଷ୍ଠା-୧୬ ।

ବିଭାଗୀୟ ମୁଖ୍ୟ ସମ୍ପାଦକ,
ବଙ୍ଗଳା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
ବଙ୍ଗଳା, ପୁରୀ ।

ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ ଜାତୀୟ ସ୍ତର ଭାରତ ସ୍ନାତକ ଗାଳତ୍ୱର ଉପ ସଭାପତି ପୁନଃନିର୍ବାଚିତ

ଭାରତ ସ୍ନାତକ ଓ ଗାଳତ୍ୱର ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା ସଭାପତି ତଥା ଉପ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ ଜାତୀୟ ସ୍ତରର ଭାରତ ସ୍ନାତକ ଓ ଗାଳତ୍ୱର ଉପ ସଭାପତି ଭାବେ ପୁନଃନିର୍ବାଚିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଗତ କାଳି ବିଧାନରେ ଏଥି ନିମନ୍ତେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ନିର୍ବାଚନରେ ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାଳ ପୁନର୍ବାର ନିର୍ବାଚିତ ହୋଇ ଏହି ପଦବୀ ପାଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାଳ ଋତ ତିନିବର୍ଷ ଧରି ସମାଗତ ଭାବେ ଏହି ପଦବୀରେ ରହି ଆସିଛନ୍ତି ଓ ୧୯୯୪ ମସିହାରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଣି ଭାରତ

ସ୍ନାତକ ଓ ଗାଳତ୍ୱର ଓଡ଼ିଶା ଶାଖା ସଭାପତି ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟଭାର ତୁଲାଇ ଆସୁଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଦେଶରେ ଭାରତ ସ୍ନାତକ ଓ ଗାଳତ୍ୱର ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ତଥା ପୁଷ୍ପପୋଷକତା ଦିଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଅବଦାନ ନିମନ୍ତେ ଚଳିତ ନଭେମ୍ବର ମାସ ୭ ତାରିଖ ଦିନ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ତତ୍କର ଶଙ୍କର ଦୟାଲ୍ ଶର୍ମା ଶ୍ରୀ ବିଶ୍ୱାଳଙ୍କୁ ଏକ ‘ଶୌଚ୍ୟ ହସ୍ତୀ’ ପ୍ରଦାନ କରି ସମ୍ମାନିତ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ସମସ୍ୟା

ଶ୍ରୀ ଅସିତ୍ ମହାନ୍ତି

ଲିଖନ ବା ପୁସ୍ତିକଲେଖନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ଦୁର୍ଘଟ ଆଦି ଅନଗ୍ରସର ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶା ଏବେ ବି ଅନଗ୍ରସର ହୋଇ ରହିଛି । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ନିଧାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ କିଛି କରିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମେ ଆଖି ପକାଇବାକୁ ହେବ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ଇତିହାସ ଆଡ଼କୁ ।

ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ଇତିହାସ ଆଜିକୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଦିନର ନୁହେଁ । ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ ପରମ୍ପରା ସହିତ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଘନିଷ୍ଠ ରୂପେ ସମ୍ପର୍କିତ ; ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରକାଶନରେ ଇତିହାସ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ପକାଇଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଦ୍ରଣାଳୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରକାଶନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଏଇଠି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ମନକୁ ଆସେ । ତାହା ହେଉଛି, ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବରୁ ଯେଉଁ ସବୁ ପୁସ୍ତକମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଉଥିଲା— ତାହାକୁ 'ପ୍ରକାଶନ'ର ମାନ୍ୟତା ଦେବା ଋଚିତ ହେବ କିନା ? ଏହାର ସଲଖ ଓ ସଞ୍ଜ ଉତ୍ତର— ନାଁ । କାରଣ, ପ୍ରକାଶନ— ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଯାହାର ପ୍ରତିଶବ୍ଦ "Publication"— ତା'ର ଅର୍ଥ ହେଉଛି— 'to make public'— ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କର ଗୋଚର କରାଇବା । ଏଇ ଦୁଃଖରୁ ବିଶ୍ୱର କଲେ, ମଧ୍ୟଯୁଗରେ, ବୌଦ୍ଧ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ବା ମନ୍ତ୍ରମାନେ ବାହୁରୀ ବନତାରୁ ତିଆରି 'ଡେଲମ୍' ବା ମେଞ୍ଚା ବନତାରୁ ତିଆରି 'ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ'ରେ ନକଲ କରି ଯେଉଁ ସବୁ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ ବା ଓଡ଼ିଶାରେ, ଲିଖନକାରମାନେ ଲୁହା ଲିଖନୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାଳପତ୍ର ଉପରେ ନକଲ କରି ଯେଉଁସବୁ ପୋଥି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ— ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକାଶନ ବା ପବ୍ଲିକେଶନ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । କାରଣ, ଏହିସବୁ ପଦ୍ଧତି ଥିଲା ଖୁବ୍ ଶ୍ରମ ଓ ସମୟ ସାପେକ୍ଷ— ଏବଂ 'ପବ୍ଲିକ୍' ବା ଜନସାଧାରଣ ତାହାର ଆସୁ ଦ୍ୱାଦ ଆସ୍ୱାଦନ କରିବା ସହଜ ଓ ସୁଲଭ ନଥିଲା । ଫଳରେ ଏକ ଦ୍ରୁତ ପୁସ୍ତକ ଉତ୍ପାଦନ ପଦ୍ଧତିର ଆବଶ୍ୟକତା ଅତି ଶୁଭ୍ରତର ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ହେଲା । ତୀନାମାନେ ଏକ ଦ୍ରୁତ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ଏ ଦିଗରେ ଦେଲେ ନିଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବିଗ୍ଠବର୍ଦ୍ଧନ ।

ମୁଦ୍ରଣ—ବା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ—ଏହାର ଅର୍ଥ ଏକ ଛାପ ବା ଏକ ମୁଦ୍ରା ଅଙ୍କନ କରିଦେବା । ଏ ଦୁଃଖରୁ ବିଶ୍ୱର କଲେ ମଧ୍ୟଯୁଗର ବୌଦ୍ଧ ସମ୍ପ୍ରଦାୟମାନେ ବା ଓଡ଼ିଶାର ଲିଖନକାରମାନେ ଯେଉଁ ପଦ୍ଧତିରେ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ ବା ପୋଥିମାନ ନକଲ କରୁଥିଲେ— ସେ ସବୁକୁ ମଧ୍ୟ 'ମୁଦ୍ରଣ'ର ପର୍ଯ୍ୟାୟଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ମାତ୍ର

'ମୁଦ୍ରଣ' କହିଲେ ଆମେ ଆଜି ଯାହା ବୁଝୁ— ତାହା ଏକ ଦ୍ରୁତ ଛାପ ଅଙ୍କନ କରିବା ବା ଛାପିବା ପଦ୍ଧତି । ଏ ପଦ୍ଧତିର ଭିତ୍ତି ପଡ଼ିଥିଲା ପଞ୍ଚଦଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗରେ— ଯେତେବେଳେ ଜର୍ମାନୀର ଜନ୍ ଗଟେନ୍‌ବର୍ଗ ଏ ଦିଗରେ ଏକ ପଥକୃତ ଉଦ୍ଭାବନ କଲେ । ବହୁ ଶ୍ରମ, ସମୟ ଓ ଅଧିକସାଧ୍ୟ ବିନିମୟରେ ସେ ଏହି ନୂତନ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ଉଦ୍ଭାବନ କରିଥିଲେ । ସେହି ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିରେ, ୧୪୫୬ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ବାଇବେଲ୍ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ତାହା ଥିଲା ପୁଥିବୀର ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକ ।

ବିଶ୍ୱରେ ମୁଦ୍ରଣର ଏହି ଏମ୍ପିରିଆଲିକ ଦୁର୍ଗମପଟ୍ଟ ସହିତ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଦ୍ରଣାଳୟ ବା ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପୂର୍ବ ଅବସ୍ଥାକୁ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ । ବୌଦ୍ଧ ମଠମାନଙ୍କରେ ଲିଖନକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା 'ଡେଲମ୍' ବା 'ପାର୍ଟମେଣ୍ଟ'ରେ ଯେପରି ପୁସ୍ତକମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା— ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ପୂର୍ବରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ସେହିପରି ତାଳପତ୍ର ଉପରେ ଲିଖନକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲେଖା ହୋଇ ପୋଥିମାନ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିଲା । ଏଥିପାଇଁ ପେଣ୍ଡାଦାର ଲିଖନକାରମାନେ ଥିଲେ ଏବଂ କବି ବା ସାହିତ୍ୟସାଧକମାନେ ମଧ୍ୟ ତାଳପତ୍ର ପୋଥିରେ ଲେଖିବାରେ ଅତ୍ୟକ୍ଷ ଥିଲେ । ଏହି ଲିଖନ କାର୍ଯ୍ୟ ଶ୍ରମ ଓ ସମୟସାପେକ୍ଷ ଅବଶ୍ୟ ଥିଲା— ମାତ୍ର ମଧ୍ୟଯୁଗର ଡେଲମ୍ ବା ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗ୍ରନ୍ଥ ପରି ବ୍ୟୟବହୁଳ ନଥିଲା । କାରଣ, ପୋଥି ନିର୍ମିତ ଆବଶ୍ୟକ ଉପକରଣମାନ ଥିଲା ପୁର୍ଣ୍ଣତଃ ଦେଶଜ ଏବଂ ତାହା ବହୁଳ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଥିଲା । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶା ଏଦିଗରେ ବେଶ୍ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ରହିଥିଲା । ବୈଦିକ ଯୁଗରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସପ୍ତମ, ଅଷ୍ଟମ ଶତାବ୍ଦୀ ମଧ୍ୟରେ ରଚିତ ସଂସ୍କୃତ, ପ୍ରାକୃତ ବା ପାଲି ଭାଷାରେ ବହୁ ଗ୍ରନ୍ଥ ଓଡ଼ିଶାରେ ରଚିତ ହୋଇଥିବା ଏହାର ପ୍ରମାଣ । ଏପରିକି ଷୋଡ଼ଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଦ୍ୱିତୀୟାର୍ଦ୍ଧର ରାଜନୈତିକ ପରାଧୀନତା ମଧ୍ୟ ସେହି ପୁସ୍ତକ ପରମ୍ପରାକୁ ମୁମୁର୍ଖୁ କରି ପାରି ନଥିଲା ।

ତେବେ, ଏ ଦିଗରେ ଗୋଟିଏ ଅସୁବିଧା ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଥିଲା । ଦୃଢ଼ ଶିକ୍ଷିତ ଲିଖନକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନକଲ ହେବା ସମୟରେ, ନକଲରେ ବହୁ ଭ୍ରାନ୍ତି ଓ ବିରୂପତ ରହିଯାଇଥିଲା ଏବଂ କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ବହୁ ପ୍ରସଂଗ ପ୍ରକ୍ଷିପ୍ତ ମଧ୍ୟ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଆଧୁନିକ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବା ପରେ ହିଁ ସେହି ଅସୁବିଧା ଫଳେ ଦୂରୀଭୂତ ହୋଇପାରିଥିଲା ।

ତେବେ, ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଏ ପ୍ରସଂଗରେ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଯେ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ପ୍ରଥମ ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଓଡ଼ିଶାର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋଇନଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାରେ ବା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ଆଦି ଇତିହାସ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମିଶନାରୀମାନଙ୍କ ଧର୍ମପ୍ରସାରଣ ଆଦି ଇତିହାସ ସହିତ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ୧୮୨୨ରେ ବାପ୍ଟିଷ୍ଟ ମିଶନାରୀମାନେ ଧର୍ମପ୍ରସାରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଆସିବା ଜମାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ୧୮୩୮ରେ କଟକରେ ଓଡ଼ିଶା ମିଶନ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତରେ

ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହେବାର ପ୍ରାୟ ଚାରି ଦଶନ୍ଧି ପରେ ହିଁ ଓଡ଼ିଶାରେ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଥିଲା । କାରଣ, ୧୮୦୦ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦ ବେଳକୁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ ମିଶନାରୀମାନେ ଭାରତକୁ ମୁଦ୍ରଣ ସଂସ୍ଥା ଆଣିଥିଲେ । ଅସ୍ଥାବସ୍ଥା ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ପାଦରେ କଳିକତା ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ଶ୍ରୀରାମପୁରରେ ସେମାନେ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ସେହି ଶ୍ରୀରାମପୁର ପ୍ରେସରୁ ହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରିତ ପୁସ୍ତକ ନିଉ ଟେମ୍ପୋରେର ପଥମ ଭାଗ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ନିଉ ଟେମ୍ପୋରେର ଏହି ଭାଗଟି ପଞ୍ଚିତ ମୁଦ୍ରଣାୟ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଡ଼ାକ୍ତର ଅନୁଦିତ ହୋଇଥିବା ଜଣାଯାଏ । ମୁଦ୍ରଣାୟ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସେତେବେଳେ ଫୋର୍ଟ ଫ୍ରିଲିୟମ କଲେଜ ଡ଼ାକ୍ତର ନିୟୁକ୍ତ ବିଭିନ୍ନ ଭାଷାରେ ୫୦ ଜଣ ପଞ୍ଚିତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୁରୋଧା ଥିଲେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବହୁ ପୁସ୍ତକ ସେଠାରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସେହିସବୁ ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ପଞ୍ଚାନନ କର୍ମକାର (ବା ପଞ୍ଚାନନ ମିସ୍ତ୍ରୀ) ନାମକ ଜଣେ କାରିଗର ଓଡ଼ିଆ ସୀସା ଅକ୍ଷର ତିଆରି କରିଥିଲେ । ତାହା ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଳ ପରେ ଓଡ଼ିଆ ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ଓଡ଼ିଆ ସୀସା ଅକ୍ଷରର ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ଦେଖାଦେବାରୁ କଳିକତାର ମାନ୍ୟାବଦାନାରେ ଅଧର କର୍ମକାର ନାମକ ଜଣେ କାରିଗର ଅଧର ଟାଇପ୍ ଫାଉଣ୍ଡରୀ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରି ଉନ୍ନତ ଧରଣର ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଥିଲେ ।

୧୮୯୩ରେ ଖ୍ରୀଷ୍ଟ ଧର୍ମ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ମିଶନାରୀମାନେ ତ୍ରିଟର ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଅନୁମତି ପାଇବା ପରେ କଳିକତାରେ ଏକ ବାପ୍ଟିଷ୍ଟ ମିଶନ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ ସେହି ପ୍ରେସର ଭୂମିକା ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ତତ୍ପରେ ମିଶନାରୀମାନେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଧର୍ମ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ଆସି ୧୮୭୨ରେ କଟକଠାରେ ଅବସ୍ଥାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ୧୮୩୭ରେ ଓଡ଼ିଶା ମିଶନ ପ୍ରେସ୍ ନାମରେ ଏକ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ମିଶନାରୀ ଆମସ୍ ସଟନ ସେହି ପ୍ରେସର ପରିଚାଳନା ଦାୟିତ୍ୱରେ ଥିଲେ । ପାଠ୍ୟପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ ଓ ଅଭିଧାନ ପ୍ରଣୟନ ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଶିକ୍ଷା ବିସ୍ତାରରେ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ଧର୍ମ ପ୍ରସାର ହିଁ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତେଣୁ ଦେଶର ରାଜନୀତି ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ନଥିଲା । ଫଳରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ସେମାନେ ଗୌଣ ପୁଞ୍ଜିରେ ଦେଖୁଥିଲେ । ତେଣୁ ଓଡ଼ିଶାବାସୀଙ୍କ ମାନସିକତା, ସେମାନଙ୍କର ଭିଲମନ୍ଦରୁ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଆଣିବା ପାଇଁ ରେଭେନ୍ସା ସାହେବଙ୍କ ସ୍ଥିରସ୍ଥାରେ କାମ କରୁଥିବା କର୍ମଚାରୀ ବିଚିତ୍ରାନନ୍ଦ ଦାସ ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରେମୀଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ୧୮୬୬ରେ କଟକ ପୁଞ୍ଜି କମ୍ପାନୀ ନାମରେ ଏକ ପ୍ରେସ୍ ବା ମୁଦ୍ରଣ ସଂସ୍ଥା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା "ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା" ନାମକ ଏକ ପତ୍ରିକା । ରସ ପତ୍ରିକା, ଗୋପୀନାଥ ବଲ୍ଲଭ ନାଟକ, ଗୋପୀଭାଷା, ମନସା ଜଣାଣ ଆଦି ବହୁ ପୁସ୍ତକ ଓ କାବ୍ୟ ନାଟକାଦି ମଧ୍ୟ ସେଠାରୁ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । 'କଟକ ସ୍ଥାପ୍ତାତ୍' ଓ 'ଉତ୍କଳ ଶୁଭଙ୍କରୀ' ନାମରେ ଦୁଇଟି ପତ୍ରିକା ମଧ୍ୟ ବିଚ୍ଛିନ୍ନାଳ ସେହି ପ୍ରେସରୁ ପ୍ରକାଶିତ ହେଇଥିଲା ।

ତେବେ, ୧୮୬୮ରେ ଫକୀର ମୋହନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ 'ଉତ୍କଳ ପ୍ରେସ୍' ନାମରେ ବାଲେଶ୍ୱରଠାରେ ଏକ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା ପରେ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଏହି ମୁଦ୍ରଣ ସଂସ୍ଥା ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶନ ଓ ଜନମତ ପୁଞ୍ଜିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ କେନ୍ଦ୍ର ଭାବରେ ଜନବିଶ୍ୱାସ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ତିନୋଟି ଦଶନ୍ଧିରେ ଗୁରୁତ୍ୱର ସହ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲା । ଉପେ ଏ ଦିଗରେ ସଚେତନତା ଏପରି ବୁଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା ଯେ ବିଶ୍ୱାସ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦଶନ୍ଧି ସୁଦ୍ଧା ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟ ୨୦ଟି ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ସେହିସବୁ ପ୍ରେସ୍ ବାଲେଶ୍ୱର, କଟକ, ପୁରୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁର, ବାରିପଦା, ଗଞ୍ଜାମ, ବାମସ୍ଥା, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି, ବୌଦ୍ଧ ଆଦି ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିଲା । ସେ ସବୁରୁ ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବହୁ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଉତ୍କଳ ଦୀପିକା, ବାଲେଶ୍ୱର ସମ୍ବାଦ ବାହିକା, ଉତ୍କଳ ହିତୈଷିଣି, କଟକ ସ୍ଥାନ, କଟକ ସ୍ଥାପ୍ତାତ୍, ଉତ୍କଳ ଶୁଭଙ୍କରୀ ଆଦି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ପୁରସ୍କା ଆଲୋଚନ ଓ ଜନମତ ସଂଗଠନ ଆଦି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ବାଲେଶ୍ୱରରୁ ହିଁ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ହୋଇ, ପରେ କଟକରେ ତାହାର ଆସୁ ବିକାଶ ସାଧିତ ହୋଇଥିଲା । ତାହା ଏପରି ଜନନାଗରଣ ପୁଞ୍ଜି କରିଥିଲା ଯେ ବିଶ୍ୱାସ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗ ବେଳକୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇ ପାରିଥିଲା ।

ଏବେ ଦେଖାଯାଉ, ବିଶ୍ୱାସ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟଭାଗ ଓ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଏକ ଅନ୍ତିମ ଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ । ବିଶ୍ୱାସ ଶତାବ୍ଦୀର ମଧ୍ୟ ଭାଗ ବେଳକୁ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ଥିଲା ପ୍ରାୟ ୨୦୦ ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରେସ୍ । ଏବେ ଓଡ଼ିଶାର ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ସହର କଟକରେ କେବଳ ରହିଛି ୨୦୦ରୁ ଅଧିକ ପୁଞ୍ଜି ପ୍ରେସ୍ । ତେବେ, ଗୋଟିଏ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି— ସେତେବେଳେ ଯେଉଁଠାରୁ ପ୍ରେସ୍ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଉଥିଲା ତାହା ବ୍ୟବସାୟିକ ମନୋବୃତ୍ତିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ନଥିଲା— ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ସମାଜ ଓ ସାହିତ୍ୟର ଆବଶ୍ୟକତାରୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି । ତେଣୁ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ ଉଦୟ ଥିଲା— ମୁଖ୍ୟତଃ ଗୋଟିଏ ସଂସ୍କାର କାର୍ଯ୍ୟ । ଆଜିର ମୁଦ୍ରଣପତ୍ର ଅନେକଟା ଭିନ୍ନ । ଫଳରେ ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ ଆଜି ପୁଲଟି ଅଲଗା ଅଲଗା ବ୍ୟବସାୟରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ୧୮୩୭ ମସିହାର ପ୍ରଥମ ମୁଦ୍ରଣାଳୟଠାରୁ ଆଜିର ଅଧ୍ୟାଧୁନିକ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମହାନଦୀ ଓ ବାଠଯୋଡ଼ିରେ ଅନେକ ପାଣି ବହି ଗଲାଣି । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନର ରଙ୍ଗ ରୂପରେ ସେପରି କିଛି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି କି ? ଏହାର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଉତ୍ତର—'ନା' । ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇଛି— ତାହା ସମୟର ଚାହିଦା ପୁଞ୍ଜିରୁ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ । ଏକ ଅଳ୍ପ କିଛି ବର୍ଷ ଆଗରୁ ହିଁ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଛି ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ନିୟନ୍ତ୍ରିତ ନୂତନ ଅକ୍ଷର କମ୍ପୋଜିଂ ଓ ଲେଜର ପ୍ରେସ୍ ପଦ୍ଧତି । ସରକାରଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ଆନୁମୋଦିତ ଶୁଳ୍କରେ ଭିତ୍ତିତ ଘୋଷଣା ଫଳରେ ଏହା ଉପେ ପୁଲଟି ମଧ୍ୟ ହେଉଛି । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥୋପି ରହିଛି ଏକ ନାଭୁର ଅବସ୍ଥାରେ ।

କାରଣ, ଏହି ପଦ୍ଧତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ ଗତାନୁଗତିକ ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜିଂ ବା ଅକ୍ଷର ଖଣ୍ଡା ପଦ୍ଧତିକୁ । ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକମାନେ ଅକ୍ଷର ଖଣ୍ଡା ପଦ୍ଧତିରେ ଅଭ୍ୟାସ- ସେମାନେ, ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ଓ ବୟସ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ନୂଆ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କମ୍ପୋଜିଂରେ ଅଭ୍ୟାସ ହେବାକୁ ଅସମର୍ଥ । ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରମ ଆଇନ୍ ସବୁ ଯାହା ହୋଇଛି- ସେଥିରେ, ଏହି ନୂଆ ପଦ୍ଧତିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବାଧା ନାହିଁ- ମାତ୍ର ନୂଆ ପଦ୍ଧତିର ପ୍ରବର୍ତ୍ତନ ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକମାନେ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେବେ- ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଥଇଥାନ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଓ ଉଚିତ କ୍ଷତିପୂରଣ ମଧ୍ୟ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ମୁଦ୍ରଣ ଶିଳ୍ପର କାନ୍ଧରେ ଏବେ ସିନ୍ଦୂବାଦ କାହାଣୀର ସେଇ ବୁଢ଼ା ପରି ସବାର ହୋଇଛି ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜିଂ ପଦ୍ଧତି ବା ଲେଟର-ପ୍ରେସ୍ । ତା'ର ବେକ ଉପରେ ସେଇ ବୁଢ଼ାର ଶିରାଳ ଗୋଡ଼ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହିଛି । ଫଳରେ ଉଭୟେ ଏବେ ମୁମୂର୍ଷୁ ।

ଆଧୁନିକ ବା ଅତ୍ୟାଧୁନିକ କମ୍ପ୍ୟୁଟର କମ୍ପୋଜିଂ ପଦ୍ଧତି ସହିତ ଆଧୁନିକ ବା ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତିର ସମ୍ପର୍କ ଅତି ଘନିଷ୍ଠ । ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ଏବେ ବି ପ୍ରାୟ ଅନୁକ୍ରମ ଅବସ୍ଥାରେ ରହିଛି । ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଳ୍ପ ସଂସ୍ଥାମାନ ଯେପରି ଗଢ଼ି ଉଠିବା କଥା, ବିଭିନ୍ନ କାରଣରୁ ସେପରି ଗଢ଼ି ନଠିବା ଫଳରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନେକ ବିଷୟ ପରି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ମୁଦ୍ରଣ ପଦ୍ଧତି ଆଣି ତାକୁ ଖାଦ୍ୟ ଯୋଗାଇ ତଳାଇ ପାରିଲା ପରି ବଜାର ମଧ୍ୟ ଗଢ଼ି ଉଠିପାରି ନାହିଁ । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏବେ କୌଣସିମତେ ଏକ ଗଙ୍ଗର ମୁଦ୍ରଣ ହିଁ ତଳନୀୟ ଭାବରେ ହୋଇ ପାରୁଛି । ବହୁ ଗଙ୍ଗର ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ମୁଦ୍ରଣ ପାଇଁ

ସର୍ବନିମ୍ନ ଆବଶ୍ୟକତା ଯାହା- ଅର୍ଥାତ୍ ଭଲ କାଗଜ, ଭଲ କାଳି, ଭଲ ଟେକ୍‌ନିସିଆନ୍ ଓ ସର୍ବୋପରି କଲର ସ୍ଥାନିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା- ଏସବୁ ଏବେ ବି ଓଡ଼ିଶାରେ ଉଚିତ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ନୁହେଁ । ପୁଣି କଲର ସ୍ଥାନିଂ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏବେ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରକାଶନ ଏବେବି ରହିଛି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନୁକ୍ରମ । ଭିତରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର-କମ୍ପୋଜିଂ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଗୋଟିଏ ଗଙ୍ଗର ସାଧାରଣ କଳାଧଳା ଛପା ଓ ମଲାଟ ପୃଷ୍ଠାରେ ପୁରାତନ ବୁକ୍-ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ ପଦ୍ଧତିରେ ମୁଦ୍ରିତ ଗଙ୍ଗାନ୍ ମଲାଟ ବା କୃତ୍ରିମ ସାଧାରଣ କ୍ଷରର ଅଫ୍‌ସେଟ୍ ପଦ୍ଧତିରେ ମୁଦ୍ରିତ ଗଙ୍ଗାନ୍ ମଲାଟ- ଏହା ହିଁ ହୋଇଛି ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରକାଶନର ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ପରିପାଟୀ । ପୁଣି ବଜାରରେ ଗତାନୁଗତିକ ହ୍ୟାଣ୍ଡ କମ୍ପୋଜିଂ ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକ ଉପଲବ୍ଧ ହେଉଥିବାରୁ ଏହି ପଦ୍ଧତିରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ପୁସ୍ତକର ମୂଲ୍ୟ ତାହା ସହିତ ଭାରସାମ୍ୟ ରକ୍ଷା କରି ପାରୁ ନାହିଁ- ଫଳରେ ପାଠକ ମନେ କରୁଛନ୍ତିଯେ- ଏହିସବୁ ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପ୍ରକାଶନ ମୂଲ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସୁଲଭ ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଏହାର ଗ୍ରାହକତା ଯେପରି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା କଥା ସେପରି ଭାବରେ ବୁଦ୍ଧି ପାଉନାହିଁ । ପାଠକ ଟିକିଏ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଅଧିକ ମୂଲ୍ୟ ଦେବାକୁ କୁହନ୍ତି । ଏଣୁ ମୁଦ୍ରଣ ପରି ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରକାଶନ-ଶିଳ୍ପର କାନ୍ଧ ଉପରେ ବି ଆଜି ସବାର ହୋଇଛି ସିନ୍ଦୂବାଦ କାହାଣୀର ସେଇ ବୁଢ଼ା । ସେ ବୁଢ଼ାର ଶିରାଳ ଗୋଡ଼ ଫାଗରୁ ନିଜ ନିଜର ବେକ ନମୁକୁଳାଇ ପାରିବା ହିଁ ଆଜି ଓଡ଼ିଶାର ମୁଦ୍ରଣ ଓ ପ୍ରକାଶନ ସବୁର ବଡ଼ ସମସ୍ୟା ।

ପ୍ରକାଶକ ପରିଷଦ,
ବିହାରୀବାଗ, କଟକ-୭୫୩୦୦୭

ଗାଁଜଉଦନଠାରେ ଭାରତ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଶାଖା ସ୍ଥାପକ ଓ ଗାଇଡ୍ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ଶ୍ରମ ରାଜ୍ୟପାଳ ସମାବେଶରେ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ରାମାନୁଜନ୍ ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ

ଡକ୍ଟର ଜଗନ୍ନାଥ ମହାନ୍ତି

ପ୍ରାୟ ଅଶୀବର୍ଷ ତଳର କଥା । କଲିକତାର ହାବଡ଼ା ରେଳ ଷ୍ଟେସନ । ଯାତ୍ରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରବଳ ଭିଡ଼ । ତା ଭିତରେ ଓଡ଼ିଶାର ଦୁଇଜଣ ସୁଯୋଗ୍ୟ ସନ୍ତାନ । ଜଣେ ସେତେବେଳର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଜଣେ କଟକର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଇଂରାଜୀ ପଢ଼ିକା 'ଷ୍ଟାର ଅଫ୍ ଉତ୍କଳ'ର ସମ୍ପାଦକ କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ।

ସେହି ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ମହାରାଜା ନିଜେ ଧାଡ଼ିରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ରେଳଯାତ୍ରୀ ପାଇଁ ଟିକେଟ କାଟିବାକୁ । ଦେହରେ ଡାକ୍ତରୀ ଲୁଗା, ପଞ୍ଜାବୀ ଓ ଚଦର । କ୍ଷୀରୋଦ ବାବୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ପ୍ରଥମେ ଆବାହ୍ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ପରେ ନିଜକୁ ସଞ୍ଚାଳି ନେଇ କହିଲେ-ମହାରାଜ, ଆପଣଙ୍କ ଲୋକମାନେ କାହାଟି ? ଆପଣ ନିଜେ ଆସି ଟିକେଟ କିଣୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ହସିଦେଇ ପଚାରିଲେ-ଆପଣଙ୍କ ଲୋକମାନେ କାହାଟି ? ଆପଣ ନିଜେ ଟିକେଟ କିଣୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

କ୍ଷୀରୋଦ ବାବୁ ଉତ୍ତର ଦେଲେ-ମହାରାଜ, ଆପଣ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଭୁ । ମୁଁ ଜଣେ ସେବକ ମାତ୍ର । ରାଜ୍ୟ ଗାସନ ଆପଣଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ । ଶୁକ୍ତି କରିବା ମୋର ବେଉସା । ମୋତେ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି କିପରି ?

ମହାରାଜା କହିଲେ-କ୍ଷୀରୋଦ ବାବୁ, ଘଟଣାକ୍ରମେ ମୁଁ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଶାସକ । ସେଥିରେ ମୋର କୃତିତ୍ୱ ନାହିଁ ରାଜବଂଶରେ ମୁଁ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲେ, ମୋର ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ହୋଇଥାନ୍ତା ? ମାତ୍ର ଆପଣଙ୍କ କୃତିତ୍ୱ ନିଜର । ଆପଣଙ୍କ ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଆପଣଙ୍କୁ ଏହି ସମ୍ମାନ ଦେଇଛି । ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ମୋତେ କେଉଁ ଗୁଣରେ ତୁଳନା କରୁଛନ୍ତି ?

କ୍ଷୀରୋଦ ବାବୁ ଏଥିରେ କି ଉତ୍ତର ଦେବେ ? ସେ ନୀରବ ରହିଲେ । ମାତ୍ର ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କ ବିରାଟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପାଖରେ ନିଜର ମୁକ୍ତ ନୁହଁଇ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ସବୁଠୁ ବଡ଼ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟର ରାଜାଙ୍କ କି ସରଳ ସ୍ୱଭାବ ଓ ଉଦାର ମନୋଭାବ !

ମୟୂରଭଞ୍ଜ କେବଳ ଏକ ବଡ଼ ଗଡ଼ଜାତ ନଥିଲା । ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ଏହା ଥିଲା ଶୁଭ୍ ସମୃଦ୍ଧ । ବହୁ ନଦୀ, ଝରଣା, ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ, ସବୁଜ ଅରଣ୍ୟ ଆଦିର ଶୋଭା ଅତୁଳନୀୟ । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜବଂଶ ଅତି ପ୍ରାଚୀନ । ସେହି ରାଜବଂଶର ଖ୍ୟାତି ସୁଗ ସୁଗ ଧରି ଉଦ୍‌ଯୋଷିତ । ପୂର୍ବ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ବୀରତ୍ୱ ଓ ସାହସ

ସର୍ବଜନବିଦିତ । ସେଥିଯୋଗୁଁ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ମୟୂରଭଞ୍ଜ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଜୟଗାନ କରି ଆସିଛି ।

ପଠାଣ ଓ ମୋଗଲମାନେ ସମଗ୍ର ଭାରତକୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଧୀନସ୍ଥ କରିଥିଲେ ହେଁ, ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜବଂଶର ପରାକ୍ରମ ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଶା ଏକ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟର ଗୌରବ ଲାଭ କରିଥିଲା । ପରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜବଂଶର ଶୌର୍ଯ୍ୟ ହାସ ପାଇଥିଲା । ଉତ୍କଳର ସ୍ୱାଧୀନତା-ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ମଗହତ୍ତାମାନେ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଶାସନ କରିଥିଲେ ।

୧୮୦୩ ମସିହାରେ ଇଂରେଜମାନେ ଓଡ଼ିଶାକୁ କରଗତ କରିଥିଲେ । ମୟୂରଭଞ୍ଜ କିନ୍ତୁ ସ୍ୱାଧୀନ ରାଜ୍ୟ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତି ହୋଇଥିଲା । ସେମାନେ ତା'ର ରାଜା ବିବିତମ ଭଞ୍ଜଙ୍କ ସହ ସନ୍ଧି କରିଥିଲେ ଗଞ୍ଜ ଇଞ୍ଚିଆ ବମାନୀ ମୟୂରଭଞ୍ଜରୁ ବାର୍ଷିକ ଏକ ଶହ ଟଙ୍କା ଲେଖାଏଁ ଗଜସ୍ୱ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ୧୮୨୮ ମସିହାରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ରାଜା ହେଲେ । ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଦକ୍ଷତା ଓ ବୀରତ୍ୱ ଯୋଗୁଁ ଉକ୍ତ ରାଜ୍ୟର ଏକ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଯୁଗର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିଥିଲା ।

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ରାଜତ୍ୱକାଳରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ବହୁମୁଖୀ ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । ତତ୍କାଳୀନ ରାଜସ୍ୱ କମିଶନର ରେଭେନ୍ସା ସାହେବ ଏହି ଧର୍ମନିଷ୍ଠ ଓ ସେବାପରାୟଣ ରାଜାଙ୍କଠାରୁ ଏକକାଳୀନ ସତେଇଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଦାନ ପାଇ ଓଡ଼ିଶାର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ବହୁ ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟଯୋଗୁଁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର କେବଳ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ଓ ପୂଜାସ୍ପଦ ହୋଇନଥିଲେ, ଇଂରେଜ ସରକାର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ମହାରାଜା ଉପାଧିରେ ଭୂଷିତ କରିଥିଲେ ।

ମହାରାଜାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠପୁତ୍ର ରୂପେ ୧୮୭୦ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ମାସ ୧୭ ତାରିଖରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ । ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ତାଙ୍କର ଶକ୍ତି ସାମର୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୁଷ୍ଟ କରିଥିଲା । ଦୁଇବର୍ଷ ବୟସରେ ତାଙ୍କର ବିଦ୍ୟାରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ତାଙ୍କର ଜୀତାନ୍ୱେଷୁଣ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷାଗତ ଅଗ୍ରଗତି ଅସାଧାରଣ ଥିଲା । ସେ ବସନ୍ତ ଋତୁରେ ଆକ୍ଷତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ତାଙ୍କୁ ନିରାମୟ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଉତ୍ତରାଧିକାରୀଙ୍କୁ ଆକୃତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିଥିଲେ । ପୁତ୍ର ରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ଦେହପା ପୁଣ୍ଡ ହେଲା । ମାତ୍ର ବାବରଙ୍କ ପରି ମହାରାଜା କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ଗୋଗାମତ୍ତ ହୋଇ ଇହଲୀଳା ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ୧୮୮୨ରେ ପିତାଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ବେଳକୁ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ମାତ୍ର ବାରବର୍ଷ ବୟସ । ତେଣୁ ରାଜ୍ୟର ଶାସନ ଭାର ତୁଲି ନାନକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ପରିଶ୍ରମକଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଥିଲା ।

୧୮୮୪ ମସିହାରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର କଟକ ଆସି ପ୍ରଥମେ ପଞ୍ଜିତ ଗୋବିନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଡ୍ୟାକ୍‌ଆନରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଥିଲେ । ତାପରେ ବହୁମାତ୍ର କିଡ଼େଲ ନାମକ ଜଣେ ଇଂରେଜ ଶିକ୍ଷକ ତାଙ୍କର ଶାରୀରିକ, ମାନସିକ ଓ ନୈତିକ ବିକାଶର ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବାରବର୍ଷ କାଳ ସେହି ଯୋଗ୍ୟ ଶିକ୍ଷକଙ୍କଠାରୁ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥିଲେ । ୧୮୯୨ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ

୧୫ ତାରିଖରେ ସେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଶାସନ ଦାୟିତ୍ୱ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।

ଉତ୍କଳମଣି ଗୋପବନ୍ଧୁ ଦାସ ପରକାରୀ ଓକିଲ ଭାବରେ ବାରିପଦାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱରେ ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବିଶେଷ ଭାବରେ ପୁସ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ସେ ନିଜର ପରମ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ଓଡ଼ିଶାର ସାରସ୍ୱତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉନ୍ନତିକୁ ଶ୍ରେଣୀପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ସ୍ୱଦେଶପ୍ରେମରେ ସେ ଖୁବ୍ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ଦେଶମାତୃକାର ସେବାରେ ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଥିଲେ ।

ସେ ରାଜବାଦିରେ ବସିବାର ଶୁଭିଚ୍ଛା ପରେ ଛୋଟନାଗପୁର ମହାରାଜା ନୀଳମଣି ସିଂହଙ୍କ ନାତୁଣୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଓଁରସରୁ ଦୁଇଟି ପୁତ୍ର ଓ ଗୋଟିଏ କନ୍ୟା ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେ ଅକାଳରେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମ ଦ୍ୱାରା ସେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ବିଶିଷ୍ଟ ସମାଜ ସଂସ୍କାରକ ବ୍ରାହ୍ମଧର୍ମୀ କେଶବ ଚନ୍ଦ୍ର ସେନଙ୍କ ତୃତୀୟାକନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ପ୍ରଥମା ପତ୍ନୀଙ୍କ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରୀ ଧର୍ମଶାଳା ଓ ରାଣୀବାଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ । ଏହି ଧର୍ମଶାଳା ବର୍ତ୍ତମାନ ସୁଦ୍ଧା ବାରିପଦାର ଏକ ସୁନ୍ଦର ପାଠଶାଳା ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । କନ୍ୟା ଶ୍ରୀପଦମଞ୍ଜରୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତିରକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ଏକ କୁଷ୍ଠାଶ୍ରମ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ ।

ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଶାସନରେ ସେ ସଂସ୍କାର ଆଣିବାକୁ ସର୍ବଦା ସଚେତ୍ନ ହୋଇଥିଲେ । ପୁଅପୁଅ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶକୁ ଯାଇ ସେଠାରୁ ସେ ନୂତନ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭୂତି ଲାଭ କରିଥିଲେ । ୧୯୧୦ ମସିହାରେ ସେ ଚୀନ, ଜାପାନ, ଜର୍ମାନୀ, ଆମେରିକା ପ୍ରଭୃତି ଦେଶ ପରିଭ୍ରମଣ କରିଥିଲେ । ବିଳାତରେ ସେ ମଞ୍ଚୀ, ପାଲୀମେଞ୍ଚ ସଭ୍ୟ ଓ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରି ଶାସନ ସଂସ୍କାର ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ସେ ଆଇନର ଶାସନ ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଶାସନରେ ପରାମର୍ଶ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଏକ ନିରପେକ୍ଷ ଓ ବିକ୍ଷ ଉପଦେଷ୍ଟା ମଞ୍ଚଳୀ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଶାସନ ବିଭାଗକୁ ବିଶ୍ୱର ବିଭାଗଠାରୁ ପୃଥକ୍ କରିଥିଲେ । ସେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ସୋଲିୟ ବିଭାଗ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତର ପ୍ରଚଳନ କରିଥିଲେ । ଶାଁ ସଭାର ପ୍ରଥମ ଉଲ୍ଲେଦ ସାଧନ କରିଥିଲେ । ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ରାଜ୍ୟର ବିଶ୍ୱର ବିଭାଗ ପରିସର ମଧ୍ୟକୁ ଆଣି ନୂତନ ଆଦର୍ଶ ପୁସ୍ତି କରିଥିଲେ ।

ମୟୂରଭଞ୍ଜ ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦରେ ପରିପୁର୍ଣ୍ଣ ହେଲେ ହେଁ ରାଜ୍ୟର ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଉନ୍ନତ ହୋଇନଥିଲା । ପ୍ରଥମେ ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ଶୁଣି ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ ହେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ଶାସନରେ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧି କରି ସେ ଚତୁର୍ଦ୍ଦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ରାଜସ୍ୱ ସଂଗୃହ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟର କେବଳ

ବନ ବିଭାଗ ମାତ୍ର ୩୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ସ୍ଥାନରେ ଅଡ଼େଇ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ରାଜସ୍ୱ ଆଦାୟ କରି ପାରିଲା । ଜଳସେଚନରେ ସୁବିଧା କରାଯାଇ କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟର ଉନ୍ନତି ସାଧୁତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶେଷତଃ ବୁଡ଼ାବଳଙ୍ଗ ନଦୀ ଉପତ୍ୟକା ଶସ୍ୟଖ୍ୟାମଳା ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସହଜ ରଣ ଓ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ବିହନର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି କୃଷି କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଅର୍ଥକରୀ କରାଯାଇଥିଲା ।

ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲାର ରୁପସାଠାରୁ ରାଜଧାନୀ ବାରିପଦା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛଅ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବ୍ୟୟରେ ମହାରାଜା ଏକ ରେଲଗାଡ଼ା ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଗମନାଗମନର ସୁବିଧା ନିମନ୍ତେ ସେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାସ୍ତାଘାଟର ଉନ୍ନତି କରିଥିଲେ । ବାରିପଦାରେ ନୂତନ ହାଇସ୍କୁଲ ଓ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ୪୦୦ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । ଜଣେ ସାହେବ ଇଂରାଜିନିୟତଙ୍କୁ ନିଯୁକ୍ତି ଦେଇ ରାଜ୍ୟର ସ୍କୁଲ ଗ୍ରହ ଓ ରାସ୍ତା ନିର୍ମାଣର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଥିଲେ । ୬ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ସେ ହଦଡ଼ିହ ଓ ହଳଦିଆ ନାମକ ଦୁଇଟି ବୃହତ୍ ଜଳତନ୍ତ୍ରୀର ନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ଲାଖ, ମଠା, ପଥର, ଚସର ଶିଳ୍ପ ଆଦି କାରଖାନା ବସାଇ ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲେ । ଜମିଜମାର ସୁବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ବହୁ ଅନାବାଦୀ ଜମିର ଆବାଦ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲେ ।

ଏହିସବୁ ଜନ ହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ରାଜସ୍ୱ ବୃଦ୍ଧି ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ଟାଟା କମ୍ପାନୀ ସହିତ ରୁକ୍ତି କରି ୧୯୦୬ ମସିହାରୁ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ଗୋରୁ ମହିଷାଣି ଓ ସୁଲେଇଘାଟ ପର୍ବତରୁ ଲୁହା ପଥର ରସାୟନ କରାଯାଇଥିଲା । ଭାରତର ବହୁ ଗଡ଼ଜାତ ରାଜ୍ୟର ରାଜା ପ୍ରଜାମାନଙ୍କର ଦୁଃଖ କଷ୍ଟକୁ ଲାଘବ ନକରି ବିଳାସବ୍ୟସନ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ି ରହିଥିଲା ବେଳେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ନିଜ ଦେଶରେ 'ରାମରାଜ୍ୟ' ନିଜେ ଅତି ସରଳ ଓ ନିରାଡ଼ସର ଜୀବନ ଯାପନ କରି ପ୍ରଜାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ରାଜକୋଷକୁ ଉନ୍ନତ କରିଦେଇଥିଲେ ।

ସେ ମୟୂରଭଞ୍ଜ ରାଜ୍ୟର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ ଘଟାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ଉନ୍ନତି କାମନା କରିଥିଲେ ଉତ୍କଳ ଜନନୀ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତା ହୋଇ ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସନ୍ଦନରତାଥିଲା । ଦେଶ ପ୍ରାଣ ମଧୁସୂଦନ ଦାସ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀ ମାଧ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ଜାତିକୁ ସଙ୍ଗଠିତ କରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଓଡ଼ିଶା ଗଠନରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ । ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାଣରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ୧୯୦୩ ମସିହା ଡିସେମ୍ବର ୩୦ ତାରିଖରେ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରଥମ ଅଧିବେଶନରେ ସେ ସଭାପତିତ୍ୱ କରିଥିଲେ । ସେ ତାଙ୍କର ଅଭିଭାଷଣରେ ମନର ଗର୍ଭୀର ଆବେଗ ପ୍ରକାଶକରି କହିଥିଲେ—ନିଜର ଜନନୀ ଓ ଜନ୍ମଭୂମି ଏ ଦୁହେଁ ସ୍ୱର୍ଗଠାରୁ ବଡ଼ । ଆସମାନଙ୍କ ମାତୃଭୂମି ଉତ୍କଳ ଦେଶ ନିଜର ଅଭାବ ମୋଚନାଥେ ଆସମାନଙ୍କ ସମୀପରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଚରିତ୍ରବତୀ ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ବିପୁଳ ବିଳାସ ବ୍ୟସନ ମଧ୍ୟରେ ଲାଳିତ ପାଳିତ ହୋଇ ସୁଦ୍ଧା ସେ ଯେପରି ପରକର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନରେ ସରଳତା, ନମ୍ରତା ଶୁଦ୍ଧ ସ୍ୱଭାବ ଓ ନିର୍ମଳ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ, ତାହା

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରେ । ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ବାସ୍ତବ ରୂପ ତା'ର ସହକର୍ମୀ ବିଶେଷ ଭାବରେ ତା'ର ଅନୁଚର ତଥା ସେବକମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାରରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜଣା ପଡ଼ିଥାଏ । କାରଣ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖରେ ସେ ସଞ୍ଜତ ଓ ସଫୁଲିତ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇଥାଏ । ଘରୋଇ ଜୀବନରେ ନିଜର ନଗ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ବହୁ ଘଟଣା ଘଟିଥିଲା, ଯାହା ତାଙ୍କ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଦେଇଥାଏ । ଏଠାରେ ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟିର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବା ଅପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ନାହିଁ ।

ଥରେ ମହାରାଜା ନିଜ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟାଗ ଧରି ଚାଲିଥାନ୍ତି । ଭ୍ରତ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଚିକିତ୍ସା ପଛରେ ଯାଉଥାଏ । ଜଣେ ଲୋକ ଏହି ଘଟଣା ଦେଖି ରାଧୁକୁ କହିଲେ—'ଦେଖ, ରାଧୁ ଶୀଘ୍ର ଯାଆ । ମହାରାଜା ତୋ ଉପରେ ଭାରି ରାଗିଛନ୍ତି' । ଏହା ଶୁଣି ରାଧୁ ହସି ହସି ଉତ୍ତର ଦେଲା—'ଆମ ମହାରାଜା, କେବେ ରାଗନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ମୁଁ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ଯଦି ଦରକାର ହୁଏ ନିଜେ ଆସି ମୋତେ ଉଠାନ୍ତି । କେବେ ଶୁଭ୍ ବଡ଼ ପାଟିରେ ତାଙ୍କୁ ନାହିଁ ।

ଥରେ ମହାରାଜା ଖାଇ ବସିଛନ୍ତି । ପାଖରେ ମହାରାଣୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀ କୁମାରୀ । ହଠାତ୍ ସେ ଅଧାଖୁଆରୁ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ । ରାଣୀ ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ପଚାରିଲେ ସୁଦ୍ଧା ସେ କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ମହାରାଣୀ ଜିଦ୍ ଧରିବାକୁ ସେ କହିଲେ—'ତୁମେ ଯଦି କାହାକୁ କିଛି ନକହିବ, ମୁଁ ତୁମକୁ କହିବି ନଚେତ କହିବି ନାହିଁ । ମହାରାଣୀ କାହାକୁ କହିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଶପଥ କରିବାକୁ ସେ ଖାଇବା ପାଖରୁ ଗୋଟିଏ ମଲା ଅପରପା କାଢ଼ି ଦେଖାଇଦେଲେ ତାପରେ ମହାରାଜା କିଛି ନଖାଇ କଚେରୀ କାର୍ଯ୍ୟ ବୁଝିବାକୁ ଗଲେ । ଏଥିରେ ମହାରାଣୀ ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ ପାଚକକୁ ତକାଇ ଏକଥା କହିଲେ ।

ମହାରାଜା କଚେରୀ କାମ ପାରି ଫେରିଲେ । ବିଶେଷ ଦୁଃଖ ଓ ଭୟରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ି ପାଚକ ମହାରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ହାତଯୋଡ଼ି କହିଲା, 'ମଣିମା, ମୁଁ ବଡ଼ ଭୁଲ କରିଛି । କ୍ଷମା ଦିଅନ୍ତୁ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ହସି ଦେଇ କହିଲେ, ତୁମେ ଏଠାକୁ କାହିଁକି ଆସିଲ ? ମୁଁ ତ ତୁମକୁ କିଛି କହିନାହିଁ । ଯାଅ, ଆଗକୁ

ସାବଧାନ ହେବ । ଏହାପରେ ସେ ପାଚକର ମାସିକ ଦରମା ଦଶ ଟଙ୍କାରୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ରାତିରେ ଖାଇଲା ବେଳେ ସେ ପରିହାସରେ ମହାରାଣୀଙ୍କୁ କହିଲେ—ସୀଲୋକମାନେ ନିଜର କଥା ରଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଏତେ ଉଦାର ଓ ଦୟାଳୁ ହେଲେ ସୁଦ୍ଧା କେହି ଜାଣିଶୁଣି ଭୁଲକାମ ବଲେ ଶୁଖିଲା ଦୁଷ୍ଟିରୁ ତାଙ୍କୁ ବଢ଼ିନ ଦଣ୍ଡ ଦେବାକୁ ପଛାନ୍ତି ନାହିଁ । ଦିନକର କଥା । ରାଜନଅରର ଜଣେ ଭ୍ରତ୍ୟ କୌଣସି ଦୋଷରେ ମୟୂରଭଞ୍ଜର ବିଶ୍ୱରପତିଙ୍କ ସ୍ୱାଗା ଦଣ୍ଡିତ ହେଲା । ସେ ପୋଲିସ ପାଖରେ ଅଟକ ରହିଥିଲା । ସେଇ ଭ୍ରତ୍ୟ ରାଜ ପରିବାରର ଜଣେ ସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକର ପ୍ରିୟପାତ୍ର ଥିଲା । ସେ ତେଣୁ ରାଗିଯାଇ ପୋଲିସ୍ ପାଖରୁ ତାଙ୍କୁ ଜବର ଦଣ୍ଡ ମୁକୁଳାଇ ଆଣିଲେ । ମହାରାଜା ଏହି ଘଟଣା ଜାଣି ସେହି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକ ନାମରେ ମକଦ୍ଦମା କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ସେ ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହିଥିଲେ—'ନି୍ୟାୟ ବିଶ୍ୱରରେ ରାଜା ହୁଅନ୍ତୁ ବା ପୁରୀ ହୁଅନ୍ତୁ, ସମସ୍ତେ ସମାନ । ସେହି ବିଶ୍ୱରରେ ରାଜବଂଶର ସେହି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଲୋକ ଦଣ୍ଡିତ ହୋଇଥିଲେ ।

ମହାରାଜା ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏହିପରି ବହୁ ସଦ୍‌ଗୁଣର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ନିଜ ରାଜ୍ୟର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ ପାଇଁ ମନୋପ୍ରାଣ ଡାଳି ଦେଇଥିଲେ । ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ମଙ୍ଗଳ ନିମିତ୍ତ ତାଙ୍କର ବହୁ ସୁଖୀ ଉଦ୍ୟମ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ଓଡ଼ିଶାର ବହୁ ଲୋକହିତକର ଅନୁଷ୍ଠାନ ତାଙ୍କ ଅତୁଲ୍ୟ ଅବଦାନରେ ସୁପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଓ ତାଙ୍କ ପବିତ୍ର ପୁଟିରେ ମହିମାମଣ୍ଡିତ । ୧୯୧୨ ମସିହା ଜାନୁୟାରୀ ମାସ ୩୦ ତାରିଖ ଦିନ ପାରିଥିଲୁ ଯାଇ ସେ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥିଲେ ଏବଂ ସେହି ବର୍ଷ ଫେବୃୟାରୀ ୨୨ ତାରିଖରେ ବଳିକତାରେ ଦେହତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପୁତ୍ର୍ୟରେ ଏକ ମହାନ ଯୁଗ ପୁରୁଷଙ୍କର କର୍ମମୟ ଜୀବନରେ ଅବସାନ ଘଟିଥିଲା । ଉତ୍କଳ ଜନନୀଙ୍କର ଏହି ଯୋଗଜନ୍ମା ଯୋଗ୍ୟ ସଞ୍ଚାନ ଆଜି ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଜାତିର ନିର୍ଦାୟ ଓ ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟପୁରଣୀୟ ।

୧୯୩୫, ଗୌରୀ ନଗର,
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୨

ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସ ଦିନେ ଆମ ଦେଶକୁ ପଚ୍ଛୁ କରିଦେବ

ଅଧ୍ୟାପକ ଡଃ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର

ଆମେ ଆମର ଦେବଦେବୀଙ୍କୁ ଲାଞ୍ଛୁଆ କରିଦେବା । କିଏ କେତେ ପ୍ରକାର ମନାସି ଛେଳି, କୁକୁଡ଼ା ଆଦି ବଳି ଦିଅନ୍ତି । ବେଳେବେଳେ ନରବଳି ଦେବାର ଖବର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ଏସବୁ ନିଗାଟ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ଲକ୍ଷାଙ୍କନକ ଉଦାହରଣ ।

ଭୂତ, ପ୍ରେତ ତାହାଣୀ ଆଦି ଆଉ ଏକ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ । ଭୂତ ରାତିରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାକି ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ନେଇଯାଏ । ଚରା ତାହାଣୀ ପୁଅ ପଢ଼ିଆରେ ଘୁଅ ଖାଏ । ମଗାଣିରେ ତାହାଣୀ ନିଆଁ ଜାଳି ତା' ପିଲାକୁ ଉଷୁମ କରେ । ଏସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ । ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗବେଷଣାରୁ ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି ଏସବୁ ପୁରାପୁରି ମିଛ । ଭୂତ ରାତିରେ ତାକିବା ଏକ ମାନସିକ ବିକାର । ଏହି ବିକାର ଯୋଗୁଁ ମଣିଷ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖି ରାତିରେ ଉଠି ଘରୁ ବାହାରକୁ ଚାଲିଯାଏ ଓ କିଛି ଦୂର ଗଲାପରେ ଝୁଞ୍ଚି ପଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଏ । ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଏହି ରୋଗ ନିଶୀଥ ଭ୍ରମଣ ରୋଗମାନରେ ପରିଚିତ । କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ ସେହି ନିଶୀଥ ଭ୍ରମଣ ରୋଗରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ଘୁଅ ପଢ଼ିଆରେ ଝୁଞ୍ଚିପଡ଼ି ତଳେ ପଡ଼ିଯାଇ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ସେ ସେଠାରୁ ଫେରିବା ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଲେ ତା ଦେହରେ ମଇଳା ଲାଗିଥାଏ । ଦେହ ଗନ୍ଧାଉଥାଏ । ଲୋକେ ଭାବନ୍ତି ସେ ଘୁଅ ପଢ଼ିଆକୁ ଚରିବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲା । ସେଭଳି ଲୋକଙ୍କୁ ଚରା ତାହାଣୀ ଆଖ୍ୟା ଦିଆଯାଏ । ମଗାଣିରେ ବେଳେବେଳେ ମାଟିଭିତରୁ ଏକ ପ୍ରକାର ଗ୍ୟାସ ବାହାରେ ଏହା ବାୟୁ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଲେ ହଠାତ୍ ଜଳିଯାଏ । ଏହାକୁ ଫସଫିନ୍ ଗ୍ୟାସ କୁହାଯାଏ । ଏହା ସମାଗତ ଭାବରେ ବାହାରେ ନି । ଧରକୁଧର ବାହାରୁଥାଏ । ବନ୍ଦ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ବାହାରିଲେ ପୁଣି ନିଆଁ ଧରି ଜଳେ ଓ ଦୁରକୁ ତାହାଣୀ ଆଲୁଅ ଭଳି ଦିଶେ ।

ସକାଳୁ ଉଠିଲା ବେଳୁ ରାତିରେ ଶୋଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କେତେ ଯେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉ ତା'ର କଳନା ନାହିଁ । ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ତାହାଣୀ, ଚିରକୁଣ୍ଡି, ପିଗାଟ, ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେତେ ଯେ ଗୁଜବ ଆମ ଜାନରେ ପଡ଼େ ତା'ର କଳନା ନାହିଁ । ଏ ସବୁରେ ଆମର ଗାଢ଼ିଲି ଲୋକମାନେ ଖୁବ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସର୍ଜାତ କରିବା ପାଇଁ ଏମାନଙ୍କ ପାହାନ୍ତ୍ୟ ନେବା ସବୁଠାରୁ ଦୁଃଖ ଦାୟକ । ପିଲା ଅଖଟ କଲେ ଭୂତ ଆସିବ ବୋଲି କହିବା ଫଳରେ ପିଲାର ମାନସିକ ଅତିରୁଚି ଉପରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ । ଏଭଳି ପିଲା କଦାପି ସାହସୀ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ରାତିରେ ଅନ୍ଧାରରେ କେଉଁଠାକୁ ଯିବାକୁ ଭୟ କରିବେ । ଲୋକେ ଯଦି ସାହସୀ ନ ହୁଅନ୍ତି, ତତୁଆ ଲୋକଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଶ ଆଗେଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପ୍ରମାଣ କରି ସାରିଛି ଏସବୁ ମିଛ, ତାହା ମିଛ । ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ନରରାକ୍ଷସ ଆଦି ମିଛ ନିଶ୍ଚୟ ଏସବୁ ଆମ ମନର ବିକାର, କୁତୁହୀଳା କାହାଣୀ । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ହେଲା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ।

ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ଝିଟିପିଟି ଦେହ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲେ ଖରାପ । ଆଖି ଫରଶୁଲେ ଖରାପ । ୧୩ ସଂଖ୍ୟାଟି ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ । ମଟରଗାଡ଼ି ଆଗରେ କାଳି ବିରାଡ଼ି ଧାଇଁଗଲେ ଅତି ଅମଙ୍ଗଳ, ଦୁର୍ଘଟଣା ହେବାର ସମ୍ଭାବନା । ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ ବେଳେ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ରକୁ ରାକ୍ଷସ ଗ୍ରହ ରାହୁ, କେତୁ ଗିଳି ଦେଖାଯିବାରୁ ସେ ସମୟଟି ଅଶୁଭ । ସେତେବେଳେ ଖାଦ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଅନୁଚିତ । ଗଲାବେଳେ କେହି ପଛରୁ ତାକି ଦେଲେ ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ । ଘରୁ ବାହାରି ଯାଉଁଯାଉଁ ହଠାତ୍ ଫେରି ଆସିଲେ ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଯିବି ଦୁଃଖିନି । ମାଛ, ମାଂସ ଖାଦ୍ୟ ସହିତ ରୁଧ ଖାଇଲେ ସେସବୁ ପେଟରେ ବିଷ ହୋଇଯାଏ ଆଦି ଅସଂଖ୍ୟ ଉଦାହରଣ ଅଛି । ଯାହାକୁ ଆମେ ଖୁବ୍ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ । ସେହି ଅନୁସାରେ ଚଳୁ ମଧ୍ୟ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ପରୀକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ଜଣାଯାଇଛି ଏଥିରେ ସତ୍ୟତା ବୋଲି ଚିକିତ୍ସା ନାହିଁ । ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଯଦି ମୂଳରୁ ଦୂର ନକରୁ ତେବେ ଆମ ଦେଶର ପ୍ରଗତି ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ଆଉ ଗୋଟିଏ ମଜା ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ହେଉଛି ନଅ, ଛଅ, ତେର ଯେବେ ଯିବ ଘର ତେବେ ହେବ ଢୁର । ନଅ ଦିନରେ, ଛଅ ଦିନରେ, ତେର ଦିନରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ଅମଙ୍ଗଳ ସୂଚକ । ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖା ଯାଇଛି ଏହି ଦିନରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ଢୁର ହୁଏନି କି କିଛି ଅମଙ୍ଗଳ ହୁଏନି ।

ଆମର ବିପଦ ପଡ଼ିଲେ ସେଥିରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଁ ଦିଅଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ମାନସିକ ହେଉଛି ଆଉ ଏକ ବିରାଟ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ । ଏମିତି କ'ଣ

ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ତାହାଣୀ ମଲାମଣିଷ ସହିତ ସମ୍ପୃକ୍ତ । ମଣିଷ ମରିଗଲେ ଭୂତ, ପ୍ରେତ ତାହାଣୀ ହୁଏ ଏହା ନିହାତି ମନଗଢ଼ା କଥା । କାରଣ ଆମେ ଜାଣିଛେ ମଣିଷ ମରିଗଲେ ତା ଦେହରୁ ଆତ୍ମା ଆଦି କିଛି ବାହାରି ଯାଏନି । ମରିବା ଏକ ରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବିଷ ଅବସ୍ଥା । ଆମ ଦେହରେ ରାସାୟନିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲିଛି । ଆମେ ବଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି । ଏହା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲେ ଆମେ ମରିଯାଉଁ । ପୁଣି ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରକାର ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ପାରିବା ତେବେ ସେ ଲୋକ ପୁଣି ବଞ୍ଚି ପାରିବ । ମଣିଷ ମରିଗଲେ ତା ଦେହରୁ ଆତ୍ମା ବାହାରି ଯାଇ ପରମାତ୍ମା ସହିତ ମିଶେ । ସେଠାରୁ ଯାଇ ଜନ୍ମ ପାରଥିବା ପ୍ରାଣୀ ଦେହରେ ପଶି ଏକ ଜୀବକୁ ଜନ୍ମଦିଏ, ଏସବୁ ଅତି ମନଗଢ଼ା କଥା । ନିହାତି ତାହା ମିଛ । ଯେଉଁମାନେ ପରଜନ୍ମକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି ସେମାନେ ଏଭଳି ମନଗଢ଼ା କାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ମଣିଷ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ବସ୍ତୁ, ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ତା'ର ଜୈବିକ କ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା ସେ ମରିଗଲା । ମଲା ପରେ ଜଡ଼ ପିନ୍ଧ ରହେ । ତାକୁ ପୋତି ଦିଆଯାଏ ବା ପୋଡ଼ି ଦିଆଯାଏ । ଏଥର ଭୂତ, ପ୍ରେତ, ତାହାଣୀ ବାହାରିବ କୁଆଡୁ । ପୁରାକାଳରେ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଅଙ୍କ ଥିଲୁ ଆମ ଶରୀର ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି ଜାଣି ନଥିଲୁ ଏଭଳି ମନଗଢ଼ା କାହାଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ହୁଲୁଥିଲୁ । ସ୍ତବ୍ଧ ବର୍ତ୍ତମାନ ହେଉ ବଦଳି ଯାଇଛି । ଆମେ ବିଜ୍ଞାନରେ ଶିକ୍ଷିତ

ହୋଇପାରିବୁ । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ସେଭଳି କାହାଣୀର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା ନିହାତି ଅନୁଚିତ । ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ତାହାଣୀ ସନ୍ଦେହ କରି ସେ ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଗୋଟି କରାଇ ମାରି ଦେଉଛି ସନ୍ଦେହରେ ତାକୁ ପିଟିପିଟି ମାରିଦେବା ନିହାତି ଅନ୍ୟାୟ । ଏଭଳି ଘଟଣା ବେଶି ଆମ ଅଧିକ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦେଖାଯାଏ । ସେସବୁ ଜ୍ଞାନରେ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷାଦେଇ ଉପରୋକ୍ତ ଗୁଡ଼ ତଥ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲେ ଲୋକମାନେ ସେସବୁ ଧାରଣା ତ୍ୟାଗ କରିବେ ଓ କାହାକୁ ତାହାଣୀ ସନ୍ଦେହ କରି ମାରି ପକାଇବେ ନାହିଁ । ଏସବୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସମସ୍ତେ ଦୂରେଇ ଦେବା ଉଚିତ ।

ଆଉ ସେ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ଦେଉଛି ଗୋଟି ହେଲେ ଖିଞ୍ଚି ନଖାଇ ଦେବତା, ବାବା, ମାଆଙ୍କ ଗରଣାପନ୍ନ ହେବା । ଏହା ଆମର ଦେଖିବା ଉଚିତ ଗୋଟିକୁ ଖିଞ୍ଚି ଭଲ କରିବ, ବାବା କି ମାଆମାନେ ନୁହେଁ । ଅମକେଇ ବାବା ସବୁଗୋଟି ଭଲ କରି ଦେଉଛନ୍ତି, ଅମକେଇ ମାଆ ମନ୍ତ୍ରପାଣି ଦେଉଛି, ଗୋଟି ଭଲ ହୋଇ ଯାଉଛି ଏସବୁ ମିଥ୍ୟା ପ୍ରସ୍ତୁତ । ଏଥିରେ ସତ୍ୟତା ବିକିଏ ବି ନାହିଁ । କୌଣସି ବାବା କି ମାଆ କୌଣସି ଗୋଟିକୁ ମନ୍ତ୍ର ବଳରେ କି ସାଧନା ବଳରେ ଭଲ କରି ପାରି ନାହାନ୍ତି । ଖାଲି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ନହୁଏ । ଏସବୁଠାରୁ ଦୂରରେ ନରହିଲେ ଦିନେ ଆମ ସମାଜ ଉନ୍ନତି ପଡ଼ିବ, ପଶୁ ହୋଇଯିବ । ଆମେ ଏସବୁ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ପ୍ରତି ସତ୍ୟତା ରହିବା ଉଚିତ ।

ଏ ସବୁ ହେଲା ବିଭିନ୍ନ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର କେତୋଟି ଉଦାହରଣ । ଆମ ସମାଜରେ ଏହିଭଳି ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ହଜାରହଜାର ରହିଛି ।

ଦୁର୍ଘ ମନୋବଳ ଓ ନିଷ୍ଠାର ପ୍ରତୀକ କୁମାରୀ ମିତାଲି ଦାସ

ପୁରୀ ସଦାଶିବ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରୀ ମିତାଲି ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ମାନବ ସମ୍ବଳ ବିକାଶ ବିଭାଗ ଅଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ସଂସ୍କୃତ ସଂସ୍ଥାନନ, ଦିଲ୍ଲୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଭୂକ୍ତିତ ୧୯୯୫ ମସିହା ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟମା ପରୀକ୍ଷାରେ ୭୭୭ ନମ୍ବର ରଖି ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ସର୍ବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକାର କରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି । ୧୯୯୩ ମସିହାରେ ପୁରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଶ୍ୱ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଭୂକ୍ତିତ ମଧ୍ୟମା ହୋଇଥିଲା ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ (ଉଚ୍ଚମ) ପରୀକ୍ଷାରେ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରରେ ସର୍ବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ ଓ ୧୯୯୪ ମସିହାରେ ଉପରୋକ୍ତ ସଂସ୍କୃତ ସଂସ୍ଥାନନ ଦ୍ୱାରା ପରିଭୂକ୍ତିତ ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟମା ପରୀକ୍ଷାରେ ସର୍ବ ଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ସେ ଓଡ଼ିଶୀ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସଙ୍ଗୀତରେ ସଙ୍ଗୀତ ଭୂଷଣ ସ୍ନାତକ ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ସଙ୍ଗୀତ ବିଶାରଦ (ସ୍ନାତକୋତ୍ତର) ଅନ୍ତୀମ ବର୍ଷର ଛାତ୍ରୀ ଅଟନ୍ତି । ସେ ତାଙ୍କର ମହାବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଦୁଇ ଦୁଇ ଥର ସାଂସ୍କୃତିକ ଚର୍ଚ୍ଚାଧିକାରୀ ହୋଇ ଦୁଇଟି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ପଦକ ହାସଲ କରିଛନ୍ତି । ଏତଦ୍ୱିଧି ସେ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିଭିନ୍ନ ଶିକ୍ଷାୟତନ, ଜିଲ୍ଲା ସ୍ତରୀୟ ଓ ରାଜ୍ୟ ସ୍ତରୀୟ ସଙ୍ଗୀତ, ଗରନା, ବକ୍ତୃତା, ଆତ୍ମତ୍ତ୍ୱ ଓ ବୀଡ଼ା ପ୍ରତିଯୋଗିତାମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଥମ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଓ ତୃତୀୟ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକାର କରି କ୍ରମିତଃ ସହ ୮ ଗୋଟି ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ହାସଲ କରି ପାରିଛନ୍ତି ।

ନିଜର ଅଧ୍ୟବସାୟ, ନିମ୍ନା, କଠିନପରିଶ୍ରମ ଓ ପିତାମାତାଙ୍କ ପ୍ରେରଣା ପାଇ ମିତାଲି ଦାସ ଆଜି ଏସବୁ ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ସର୍ବଭାରତୀୟ ସ୍ତରରେ ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ମାନକୁ ଗୃହି କରିଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ କୁସ୍ତୀର ସଂରକ୍ଷଣ : ଏକ ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ

ଅଧ୍ୟାପକ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଜୀବଜଗତ କ୍ଷୁଦ୍ରାଣୁଜୀବୀ ବୀଜାଣୁ (Bacteria), ଭୂତାଣୁ (Virus) କ୍ଷୁଦ୍ର ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ମାଛିଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଚିମି, ହାତୀ, ଗଞ୍ଜା ଓ କୁସ୍ତୀର ଆଦି ବିଭାବ ବିଭାବ ପ୍ରାଣୀରେ ପୁଣି । ତେବେ ଏ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏମିତି କେତେକ ପ୍ରାଣୀ ରହିଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଭୟ ସଂଘର ହୁଏ । ଏପରି ଏକ ଭୟଙ୍କର ପ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟରେ କୁସ୍ତୀର ଏକ ପ୍ରକାର । କୁସ୍ତୀର କଥା ପଢ଼ିଲେ ମନରେ ଛାନିଆ ପଶିଯାଏ—ସତେକି କାମୁଡ଼ି ପକାଇବ ଅଥବା ଗିଳିଦେବ କିମ୍ବା ଲାଞ୍ଜରେ ପିଟି ମାରିଦେବ । ତା'ଛଡ଼ା ମଝିରେ ମଝିରେ କୁସ୍ତୀର ମଣିଷ ଖାଇଦେବା କଥା ବି ଶୁଣିବାକୁ ମିଳେ । କୁସ୍ତୀର ପ୍ରତି ମଣିଷର ଆତଙ୍କ ମନୋଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ । ଏ ପ୍ରାଣୀର ତ କିଛି ଉପକାର ନାହିଁ—ଖାଲି ମଣିଷକୁ କେମିତି ଖାଇବ ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟ । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ପୁରୋଗ ପାଇଲେ ମନୁଷ୍ୟ ଏ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ମାରି ପକାଇବାକୁ ପଛାନ୍ତୁପଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ପଚରେ କ'ଣ ଏ ପ୍ରାଣୀର କ'ଣ ପ୍ରାଣୀଜଗତ ପ୍ରତି କିଛି ଅବଦାନ ନାହିଁ ?? ଖାଲି କ'ଣ ମନୁଷ୍ୟ ଏହାର ଖାଦ୍ୟ ? ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରତି ଏ ପ୍ରାଣୀ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ତେବେ ମନୁଷ୍ୟ କାହିଁକି ଏ ପ୍ରାଣୀଗୁଡ଼ିକ ବିପରୀ ବଢ଼ିବେ । ଏମାନଙ୍କର ବିପରୀ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ ହୋଇପାରିବ ତଥା ଏମାନଙ୍କର ବଂଶକୃତ୍ତି ବିପରୀ ଘଟିବ, ସେଥିପାଇଁ କାହିଁକି ଚିନ୍ତିତ ?

କୁସ୍ତୀର କଣ ?

କୁସ୍ତୀର ମେରୁଦଣ୍ଡୀ (Vertabrate) ବିଭାଗର ସରୀସୃପ (Reptile) ଜାତୀୟ ଏକ ପ୍ରାଣୀ । ଅର୍ଥାତ୍ ସାପ, କର୍ଜର, ଝିଡ଼ିପିଟି ଓ ଏହୁଅ ପରି ଏହା ଏକ ସରୀସୃପ । ଏ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଉଛି ଭୁଲି ଉପରେ ସେତକୁ ଯୋଷାରି ଯୋଷାରି ଚାଲିବା । ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଦେଖାଯାଇଛି ସରୀସୃପ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେତେ ସବୁ ପ୍ରାଣୀ ପୁଣି ହୋଇଛନ୍ତି ବା ଯେତେ ଲୀନ ହୋଇଗଲେଣି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୁସ୍ତୀରମାନେ ସରୀସୃପ ଭାବରେ ପ୍ରାଣୀ ଜଗତରେ ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଥିଲେ । ତେବେ ଭୂତାତ୍ମିକ ସମୟ (Geological Time) ଅନୁଯାୟୀ ଏମାନଙ୍କର ଉତ୍ପତ୍ତି ଘଟିଥିଲା ଟ୍ରାୟସିକ୍ (Triassic) ସମୟରେ । ଏମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଜଳରେ ରହିବାର ଦେଖାଯାଏ । କେତେକ ମଧୁରଜଳରେ ଓ ଆଉ କେତେକ ଲୁଣି ଜଳରେ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଶରୀରଟି ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ । ପାଟିଟି ଦାନ୍ତରେ ପୁଣି ଓ ଲାଞ୍ଜ ଦୁଇକଡ଼ରୁ ବେପୁଟା । ମାଛ ପାଆରଗତେ ଏମାନଙ୍କ ମୁଖ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ।

କୁସ୍ତୀର ସଂରକ୍ଷଣର ଗୁରୁତ୍ୱ :

ଆଗରୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ଯେ କୁସ୍ତୀର ଏକ ମଣିଷଶ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରାଣୀ ବୋଲି ମନୁଷ୍ୟ ମନରେ ଏ ପ୍ରାଣୀପ୍ରତି ଘୃଣା ମନୋଭାବ ରହିଛି । ତା ଛଡ଼ା ପୁରାଣରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଯେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ହାତୀ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ଜଣାଇଲା ବୋଲି କୁସ୍ତୀର ଖାଇଯାଉଥିବା ହାତୀକୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବନ୍ଦ ପେଷି ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲେ କୁସ୍ତୀର ମୁହଁରୁ । ଯାହାହେଲେବି କୁସ୍ତୀର ଆମର ଅପକାରୀ ପ୍ରାଣୀ ନୁହେଁ, ବାକ୍ସବରେ ଏହା ଏକ ଉପକାର ପ୍ରାଣୀ । କ୍ଷୁଳ ଭାଗରେ ବାସ ଖାଦ୍ୟ ଶିକୁଳୀର ଉଚ୍ଚରେ ଥିବା ପରି ଜଳଭାଗରେ ଏ ପ୍ରାଣୀ ମଧ୍ୟ ଶାଖିରେ । ଜଳଭାଗରେ ରହି ଜଳଭାଗର ଅପକାରୀ ପ୍ରାଣୀ ତଥା ଜଳରେ ମରି ଭାସୁଥିବା ଅନ୍ୟପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଖାଇ (Predator ଓ Scavenger) ଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଜଳରୁ ଏପରି କେତେକ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ତଥା ଅପରକାରୀ ପ୍ରାଣୀଙ୍କୁ ଭକ୍ଷଣ କରି ଜଳୀୟ ପରିବେଶ ପରିଷ୍କାର ରଖିବାରେ ଏମାନେ ସହାୟକ ହୋଇଥାଆନ୍ତି । (୧) ସେମାନେ ଦୁର୍ବଳ, ରୋଗୀ ଓ କ୍ଷତବିକ୍ଷତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଖାଇବାରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖିଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଜଳଭାଗର ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ଅନୁବଂଶ ଗୁଣ ପୁରୁଣା (Raising genetic quality)ରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଆନ୍ତି । (୩) ପରିବେଶୀୟ ପିରାମିଡ୍ (Ecological pyramid)ର ଉପରେ ଥିବାରୁ (ନଦୀ, ହ୍ରଦ, ସତ୍ତପତ୍ତିଆ ସ୍ଥାନ ତଥା ଲୁଣାଜଳ) ପରିବେଶ ଭାରସାମ୍ୟ (Ecological balance) ରକ୍ଷା କରିଥାଆନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ କୁସ୍ତୀରମାନେ ଥିବାରୁ ଜଳଭାଗରେ ନିଗୁଆମାଛ (Cat fishes)ଗୁଡ଼ିକ କେଉଟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିପଦ ପ୍ରକ୍ରି କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ନତେଜ୍ ନିଗୁଆମାଛମାନେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟାରେ ବଢ଼ି ଅନ୍ୟ ମାଛଗୁଡ଼ିକୁ ଖାଇଯାଇ ମାଛଗୁଷରେ ଅନେକ କ୍ଷତି ଘଟାନ୍ତେ । ବିଶେଷ କରି ଗୋହୀ, ଭାକୁର, ମିରିକାଳି (Carp) ଓ ଟିଲାପିଆ (Tilapia) ନାମକ ମାଛବଂଶର ଅନେକ କ୍ଷତି ଏ ନିଗୁଆମାଛମାନେ ଘଟାଇଥାନ୍ତି । କୁସ୍ତୀରମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଏ ମାଛର ବଂଶକୃତ୍ତି ସହଜରେ ହୋଇପାରି ନଥାଏ ।

ଏହିସବୁ କାରଣରୁ କୁସ୍ତୀର ଆମର ଉପକାରୀ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏହା ନଜାଣିପାରି ମନୁଷ୍ୟକୁ ଖାଇଯାଏ ଭାବି କୁସ୍ତୀରଗୁଡ଼ିକୁ ମାରିପକାଇବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ମନୁଷ୍ୟକୁ ଖାଇବା ଆଗରୁ ଛଡ଼ା କେତେକ ଲୋକ ଏହାର ଅଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ଓ ଏହାର ମାଂସ ଲୋଭରେ ଶିକାର କରିବାକୁ ଆଗଭର ହୋଇଥାଆନ୍ତି । ଏପରିକି ଏହାର ଚମଡ଼ା ଆନ୍ତନାତିକ ବନ୍ଦାରରେ ଶୁଦ୍ଧିଦାପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଆମ ଦେଶରୁ ଅନେକ ପରିମାଣରେ କୁସ୍ତୀର ଚମଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଦେଶକୁ ପ୍ରଚୁର ଅର୍ଥରେ ବିକ୍ରୟ କରାଯାଇଥାଏ । ତେଣୁ ମନୁଷ୍ୟ କେବଳ ଯେ କୁସ୍ତୀରକୁ ଶସ୍ତ୍ର ମନେକରି ଶିକାର କରିଥାଏ ତାହା ନୁହେଁ ତାହା ଶରୀରର ସମସ୍ତ ଅଂଶ ଦରକାରରେ ଲାଗୁଥିବାରୁ ଅର୍ଥ ଲାଭପାରେ ତା'ର ବଂଶ ନିପାତ କରିବାରେ ଆଗେଇଯାଇଛି । ଏପରି କରିବା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତି ତା'ର ପ୍ରାକୃତିକ ଭାରସାମ୍ୟ ହରାଇବ ।

କୁସ୍ତୀର ପ୍ରକାର ଭେଦ :

କୁସ୍ତୀର ମୁଖ୍ୟତଃ ତିନି ପ୍ରକାର—(୧) ମଗର ବା ଗୋମୁଝା (Mugger) (୨) ବଉଳା ବା ଲୁଣା କୁସ୍ତୀର (Salties)

(୩) ଘଡ଼ିଆଳ ବା ଅହିଆ କୁସ୍ତୀର (Gharial ବା Naka) । ଓଡ଼ିଶାରେ ଏ ତିନି ପ୍ରକାର କୁସ୍ତୀର ଦେଖାଯାଉଥିବାରୁ ଓ ପ୍ରଜନନ ସମ୍ପର୍କ ହୋଇପାରିଥିବାରୁ ସମଗ୍ର ଭାରତ ବର୍ଷରେ ଏହା ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଜ୍ଞାନ ଅଧିକାର କରିଛି ।

(୧) ମଗର ବା ଗୋମୁହାଁ କୁସ୍ତୀର (Mugger ବା Marsh Crocodile) :

ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ଏହାକୁ ମଗରନାଈ ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତି । ମାଟ ଏହା ମାଛନୁହେଁ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାଷାରେ ଏହାର ନାମ (Crocodiles palustris) ଏହା ଭାରତର ମଧୁରଜଳ କୁସ୍ତୀରଭାବେ ଉଲ୍ଲଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା । ଋତୁବଦ୍ଧ ହେଉଛି ଝରଣା, ନଦୀ, ନାଳ, ହ୍ରଦ ଓ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଜଳାଶୟ ଥାଏ । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜାତିର କୁସ୍ତୀର ତୁଳନାରେ ଏହା ଛୋଟ । ଆକାରରେ ପ୍ରାୟ ଋଷିମିଟର ଓ ଓଜନ ୩୦୦ କି.ଗ୍ରା । ଏହାର ଚର୍ମ ଖୁବ୍ ଖଦଖଦଫିଆ । ମାଛ ମୁଖ୍ୟ ଖାଦ୍ୟ ହେଲେ ହେଁ ହରିଣ ଓ ବଣପୁଷ୍ପୁରୀ ବ୍ୟତୀତ ଜଳାଶୟ ନିକଟରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ମୃତ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରିଥାଏ । ସେମାନେ ଶରୀରାକାର ପାଇଁ ଓ ଜଳ ଉପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଭାସିବା ପାଇଁ ଖୁବ୍ ଉଲ୍ଲପାଆନ୍ତି । ଡିସେମ୍ବର ମାସରେ ପୁରୁଷ ମଗର ପାଟି ଫକ୍ ଫକ୍ କରି ଖୁବ୍ ଢୋଲରେ ଚଢ଼ିଲାଡ଼ିଆ । ଏହା ତାଙ୍କ ପ୍ରଜନନ ସମୟ । ସଙ୍ଗମର ଏକମାସ ପରେ ଅଣ୍ଡାଦେବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ଜଳାଶୟ ଧାରରେ ବସାବାନ୍ଧି ବା ବେଲେବେଲେ ପଛ ଗୋଡ଼ରେ ଖୋଳି ଗାତ ମଧ୍ୟରେ ୨୦-୩୦ଟି ଅଣ୍ଡା ଦେଇଥାଏ । ବେଲେବେଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଗାତ ଖୋଳି ପକାଇଥାଏ । ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ କୁକୁଡ଼ା ଅଣ୍ଡା ଆକାରଠାରୁ ପ୍ରାୟ ତିନିଗୁଣ ବଡ଼ । ୬୦-୮୦ ଦିନ ପରେ ଅଣ୍ଡାଫୁଟି ଛୁଆ ବାହାରିଯାଏ । ଅଣ୍ଡାଦେବା ପରେ ମାଆ ପ୍ରାୟ ବସା ପାଖ ଜରି ରୁହେ । ଏ ସମୟରେ ସେ ଭୀଷଣ ରାଗିଥାଏ । ପୁରୁଷ କୁସ୍ତୀର ସ୍ତ୍ରୀ ସହ ମଧ୍ୟ ବସା ଜରିବାରେ ପାହାନ୍ତ୍ୟ କରେ ।

ଧଳା ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟିବା ଆରମ୍ଭ ହେଲେ ଉଭୟ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ କୁସ୍ତୀର ବସାକୁ ଖୋଳି ଛୁଆମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ନିଅନ୍ତି । ଫୁଟିବାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ଛୁଆ କୁସ୍ତୀର ଅଣ୍ଡା ମଧ୍ୟରେ ଏକପ୍ରକାର ଶବ୍ଦ ("ଅର୍ବ, ଅର୍ବ, ଅର୍ବ" ଶବ୍ଦ) କରେ । ତାପରେ ହଠାତ୍ କିଛି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିଏ ଛୁଆଙ୍କର ଶବ୍ଦ ଶୁଣାଯାଏ । ଯେଉଁ ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକ ଫୁଟି ନଥାଏ, ମାଆ ସେ ଅଣ୍ଡାଗୁଡ଼ିକୁ ମୁହଁରେ ଫଟାଇଥାଏ । ଅନେକ ଲୋକ ଏ ମୁହଁରେ ଫଟାଇବା ଦେଖି ମାଆ ଛୁଆକୁ ଖାଇଯାଏ ବୋଲି ଭୁଲରେ କହିଥାଆନ୍ତି । ଏମାନେ କିଛି ମାତ୍ର ପାଇଁ ମାଆ ବା ଉଭୟଙ୍କ ପାଖରେ କଟାନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ୩୫ ସେ.ମି. ଆକାରର ହେଲେ ନିଜେ ନିଜେ ବୁଲାଇବା କରନ୍ତି । ଛୁଆଗୁଡ଼ିକ ୫-୬ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ମାଆପରି ଅଣ୍ଡାଦେବା ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି ।

ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯଥେଷ୍ଟ କମିଯାଇଥିଲା । ଖୁବ୍ କ୍ଷତି ବାଲିମେଳା ଓ ଅନ୍ୟ କେତେକ ଜ୍ଞାନରେ

ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ତେଣୁ ମଧୁରଜଳ ନିର୍ଦ୍ଧାର ରାମଚୀଣ୍ଡି ଯେଣିପୁରଠାରେ ଏ ପ୍ରକାର କୁସ୍ତୀର ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର (Mugger Research Centre) ଛାପିତ ହୋଇଛି । ଏମାନେ ଆବଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ଅଣ୍ଡାଦେଉଛନ୍ତି ଓ ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ ହେବାରୁ ଶିମୁଳିପାଳର ବୁଢ଼ାବଳଙ୍ଗ ନଦୀରେ ଛଡ଼ାଯାଇଛି । ଆଶା କରାଯାଉଛି ଯେ ନଦୀରେ ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ହେବ ।

(୨) ବଉଳା ବା ଲୁଣା କୁସ୍ତୀର (Salt-water Crocodile ବା Salties) :

ବଉଳା ନୀଚୀୟ କୁସ୍ତୀର କୁଣ୍ଡି ପାଣିରେ ଦେଖାଯାଉଥିବାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଲୁଣା କୁସ୍ତୀର (Salty) ବୋଲି କୁହାଯାଏ । ବୈଜ୍ଞାନିକ ଭାଷାରେ ଏହାର ନାମ Crocodylus porosus । ତିନି ଜାତିର କୁସ୍ତୀର ମଧ୍ୟରେ ଏମାନେ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ । ସେଥିପାଇଁ ଏମାନେ "କୁସ୍ତୀର ରାଜା" (King of the crocodiles) ଭାବରେ ଅଭିହିତ । ତା ବ୍ୟତୀତ ଏମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଲୋକଙ୍କୁ ଖାଇଯିବାର ଦେଖାଯାଏ ବୋଲି ଏମାନଙ୍କୁ "ମଣିଷଖୁଆ କୁସ୍ତୀର" କୁହାଯାଏ । ଏ କୁସ୍ତୀରଗୁଡ଼ିକ ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରକନିକା ଅଭୟାରଣ୍ୟର ଡଳଭାଗ ଓ ଲୁଣାଜଙ୍ଗଲ (Mangrove forest) ଅଞ୍ଚଳରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପୂର୍ବରୁ ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ଓ ବୈତରଣୀ ନଦୀରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତର ଆନ୍ଧ୍ରାପ୍ରଦେଶ ନିକଟାଞ୍ଚଳ, ଓଡ଼ିଶା ଓ ପଞ୍ଚମବଙ୍ଗଳ ହେଉଛନ୍ତି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି ।

ଲୁଣାକୁସ୍ତୀର ଲମ୍ବରେ ସାତମିଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓ ଓଜନ ଏକହଜାର କି.ଗ୍ରା ହୋଇପାରେ । ଏମାନେ କଙ୍କଡ଼ା, ମାଛ, ବେଙ୍ଗ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଛୋଟ ଛୋଟ ପ୍ରାଣୀ ଥାଏ ଖାଇଥାଆନ୍ତି । ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଲେ ହରିଣ ଓ ବଡ଼ପ୍ରାଣୀ ଶିକାର କରନ୍ତି । ଅନ୍ୟ କୁସ୍ତୀରମାନଙ୍କ ପରି ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରଜନନ ସମୟ ମଧ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଲୁଣା କୁସ୍ତୀର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ (Territorial) ରହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ପ୍ରଜନନ ସମୟରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ କୁସ୍ତୀରମାନଙ୍କଠାରୁ ଛୋଟ ଛୋଟ ପୁରୁଷ କୁସ୍ତୀରଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ଯାନ୍ତି । ନଗେର ସେମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ କୁସ୍ତୀର ଖାଇଯିବେ ।

ଲୁଣା କୁସ୍ତୀରର ବସା ତିଆରି ବଡ଼ ତାହସ୍ୟପୁଞ୍ଜ । ମଗର ସ୍ତ୍ରୀ କୁସ୍ତୀର ପତ୍ର ଓ କାଠି ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରି କୁଦପାକାର କରି ବସା ତିଆରି କରେ । ଏଥିରେ ସେ ଉପର ମୁଞ୍ଚରେ ଗୋଟିଏ ଗାତ କରି ୫୦ରୁ ୮୦ଟି ଅଣ୍ଡା ଦିଏ । ବସାଟି ଜଳାଶୟ ନିକଟରେ ଥିଲେ ଜଳଭାଗରେ ରହି ସେ ଚାରିରୁହେ । କିନ୍ତୁ ଲୁଣାକୁସ୍ତୀରର ଅଣ୍ଡାଦେବା ବ୍ୟବହାର ମଗରଠାରୁ ଭିନ୍ନ । ନଦୀର ମଧୁରଜଳ ଓ ସାଗରର ଲୁଣା ଜଳରେ ମିଳନ ଛାନ ଅର୍ଥାତ୍ ଦେଖାଇବନର ଧାରରେ ଅଣ୍ଡା ଦେଇଥାଏ । ଏହି ଜ୍ଞାନରେ ଛୁଆପରି ଏକ ଛୋଟ ଗାତ ଖୋଳି ସେଠାରେ ଅଣ୍ଡାଦିଏ । ସାଗର ନଦୀକ କ୍ଷୟିବାଆସିବା ଦ୍ୱାରା ଗାତଟି ଜଳରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ଛୁଣାକୁସୀର ସେଠାରେ ଅସ୍ତ୍ରାଦେଇ ତା ଉପରେ ପଡ଼ି ରୁହେ । ସେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି କେଉଁଆଡ଼େ ଯାଏନାହିଁ ।

ଏହାର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବଂଶରୁଦ୍ଧି ଭିତରକନିକା ଅଭୟାରଣ୍ୟର ତାଳମାଳ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ କୁସୀର ପ୍ରକଳ୍ପ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରାଯାଇଛି । ଏଠାରେ କୁସୀର ପାଳନ କରାଯାଇ ପ୍ରଜନନ ଘଟାଇ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଭିତରକନିକାର ନଦୀ ଓ ନାଳ ମାନଙ୍କରେ ଛଡ଼ାଯାଇଛି । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ବିରାଟ ଧଳା ମାଛ କୁସୀର ରଖାଯାଇଛି । ଏହାର ନାମ ଶଙ୍ଖୁଆ । ଏହାକୁ ୧୯୮୫ ମସିହାଠାରୁ ଆବଦ୍ଧ ପରିବେଶରେ ରଖାଯାଇଛି । ବହୁକ୍ରମେ ବହୁବର୍ଷ ପରେ ଏହାମଧ୍ୟ ଅସ୍ତ୍ରାଦେବା ଆରମ୍ଭ କରିଛି । ଓଡ଼ିଶାର ନନ୍ଦନକାନନ ଜୀବ ଉଦ୍ୟାନରେ ମଧ୍ୟ ଏ ଜାତିର କୁସୀରମାନଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଜନନ ଓ ବଂଶରୁଦ୍ଧି ଦିଗରେ ଗବେଷଣା ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି ।

(୩) ଘଡ଼ିଆଳ ବା ଅଣ୍ଡିଆ କୁସୀର (Gharial ବା Naka) :

ଅଣ୍ଡିଆ କୁସୀରର ମୁହଁଟି ବହୁତ ଲମ୍ବ ହୋଇ ଅସ୍ତ୍ରପରି ହୋଇଥିବାରୁ ତାକୁ ଏପରି କୁହାଯାଏ । ତାହା ସେ ଅସ୍ତ୍ରପରି ଆକାରରେ ଶେଷଭାଗରେ କେବଳ ପୁରୁଷ ଅଣ୍ଡିଆଠାରେ ଘଡ଼ିପରି ଏକ ଆକୃତି ଥିବାରୁ ଏପରି “ଘଡ଼ିଆଳ” ନାମକରଣ କରାଯାଇଛି । କେବଳ ଏହି ଜାତୀୟ କୁସୀରରେ ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଏହି ଘଡ଼ିରୁ ହିଁ ଜଣାପଡ଼ିଯାଏ । ଲମ୍ବରେ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚମିଟର । ଲମ୍ବ ଅଣ୍ଡପାରିଆ ଅସ୍ତ୍ର ତୀକ୍ଷଣ ଦାନ୍ତରେ ପୁଣି । ସେଥିପାଇଁ ଘଡ଼ିଆଳ ସହଜରେ ମାଛ ଶିକାର କରିପାରେ ଓ ଶିକାର ହିଁ ମୁହଁରୁ ମଧ୍ୟ ସହଜରେ ଖସି ଯାଇପାରେ ନାହିଁ । ଘଡ଼ିଆଳ ଶରୀର ଚିକ୍‌କଣ ଓ ସରୁ । ପ୍ରାୟ ସରୁବେଳେ ପାଣି ମଧ୍ୟରେ ରୁହେ । ବେଳେବେଳେ ଅର୍ଥାତ୍ କୃତ୍ରିମ ଖରାପୋଇଁବା ପାଇଁ ଓ ଅସ୍ତ୍ରାଦେବା ସମୟରେ ହିଁ ଜଳରୁ ଛଳଭାଗକୁ ଚାଲିଆସେ । ମଗର ପରି ଏମାନେ ଛଳଭାଗରେ ଚାଲି ନାହିଁ । ଗଭୀରଜଳରେ ରହିବା ଏମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସ । ଭାରତରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଘଡ଼ିଆଳର ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ *Gavialis gangeticus* ।

ଭାରତର ଗଙ୍ଗାନଦୀ, ବମ୍ବା ଓ ମାଲେସ୍‌ସେପିଆ ଆଦି ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଘଡ଼ିଆଳ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ଅନୁଗୁଳ ଜିଲ୍ଲାର ବିକରପଡ଼ାରେ ଓ ମହାନଦୀର ସାତକୋଶିଆ ଗଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ଅସ୍ତ୍ର ଶେଷ ଭାଗରେ ଥିବା ନାସାବନ୍ଧ (Nostril) ଉପର ଭାଗରେ ଘଡ଼ିପରି ଆକାର ଥିବାରୁ ଘଡ଼ିଆଳ ପବନ ଛାଡ଼ିବା ବେଳେ ଖୁବ୍ ଜୋର୍ରେ ଶବ୍ଦ ହୋଇଥାଏ । ଜଣାଯାଇଛି ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଘଡ଼ିଆଳକୁ ଜଣାଇବା ବା ଆକର୍ଷଣ କରିବା ତଥା ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷ ଘଡ଼ିଆଳକୁ ଦୂରରେ ରହିବା ପାଇଁ ଏ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥାଏ । ଘଡ଼ିଆଳ କୁସୀରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଡବ୍ର ବା ଧୀରଶିର ହେଲେ ହେଁ ପ୍ରଜନନ ସମୟରେ ହିଁ ପୁରୁଷ ଘଡ଼ିଆଳମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୟଙ୍କର ଯୁଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ ।

ସ୍ତ୍ରୀ ଘଡ଼ିଆଳ ଅତି ଯତ୍ନ ସହକାରେ ଓ ଭୟଙ୍କର ରୂପଧରି ନିଜବନ୍ଧାକୁ ପ୍ରତିରକ୍ଷା କରେ । ସ୍ତ୍ରୀ ଘଡ଼ିଆଳ ମାଟି ବା ଏପ୍ରିଲ୍

ମାସରେ ବଡ଼ ବଡ଼ ନଦୀ ପଠା ବା ବାଲୁକାକୁଳରେ ୪୦ରୁ ୮୦ ଅଣ୍ଡା ଦେଇଥାଏ । ଏମାନେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଓଡ଼ିଶାର ମହାନଦୀ, ରାଜସ୍ଥାନର ଚମ୍ବଲ, ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ତଥା ଗଙ୍ଗା ଓ ଯମୁନା ନଦୀର ଅନେକ ଉପନଦୀଗୁଡ଼ିକରେ ଅସ୍ତ୍ରାଦେବାର ଦେଖାଯାଏ । ପ୍ରାୟ ୭୦ ଦିନ ବାଲିରେ ଉଣୁମା ହେବା ପରେ ଛୁଆ ଫୁଟି ବାହାରିବ । ଫୁଟିବା ସମୟ ଆସିଲେ ଛୁଆମାନେ ଅସ୍ତ୍ରା ମଧ୍ୟରେ ରହି ଏକ ପ୍ରକାର ରଡ଼ି ଛାଡ଼ନ୍ତି । ଏ ରଡ଼ି ମାଆ ଜାଣିପାରି ବାଲିକୁ ଖୋଳିବା ଆରମ୍ଭ କରେ । ତାପରେ ମାଆସହ ଜଳଭାଗକୁ ସେମାନେ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟ କୁସୀରମାନଙ୍କ ପରି ମାଆଠାରୁ ଖାଇବା ଶିକ୍ଷା କରନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ କୁସୀର ପ୍ରକଳ୍ପ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ :

କୁସୀରମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ହ୍ରାସ ପାଇଯିବାରୁ ସେମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ ଓ ସଂରକ୍ଷଣ ନିମିତ୍ତ ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଜାତିସଂଘର ଖାଦ୍ୟ ଓ କୃଷି ସଙ୍ଗଠନ (Food and Agriculture Organisation of United Nations) କୁସୀର ପ୍ରକଳ୍ପ (Project Crocodile) ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏ ପ୍ରକଳ୍ପ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଭାରତରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ତିନିପ୍ରକାର କୁସୀରଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନ ମୁଖରୁ ରକ୍ଷା କରିବା । ସେହି ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଓଡ଼ିଶାରେ କୁସୀରମାନଙ୍କର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ବଂଶରୁଦ୍ଧି ତଥା ବଂଶରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ବନ ବିଭାଗ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଏକ ଯୋଜନା ପ୍ରଣୟନ କଲେ । ସେହିଦିନଠାରୁ ସଫଳତାର ସହ ଏ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପା ଆଗେଇଗଲା ।

ଏ ପ୍ରକଳ୍ପ ମାଧ୍ୟମରେ କୁସୀରମାନଙ୍କର ଅସ୍ତ୍ରାଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରାଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଫୁଟାଇ ଛୁଆ ବାହାର କରାଯାଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବେ ଲାଳନ ପାଳନ କରି ବିଭିନ୍ନ ଜଳାଶୟରେ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଇଛି । ଏହିପରି ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ବିସମର କୁସୀରମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରିୟ ଜଳଭାଗଗୁଡ଼ିକରେ ଛାଡ଼ିବା ଫଳରେ ପ୍ରଜନନ ଓ ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇପାରୁଛି । ଦେଖାଯାଇଛି ଏପରି ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା କୁସୀରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଉନ୍ନତି ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ।

ଓଡ଼ିଶାର ନନ୍ଦନକାନନ ଓ କୁସୀର ଗବେଷଣା :

ଓଡ଼ିଶାରେ ତିନିଜାତିର କୁସୀର ଦେଖାଯାଉଥିବାରୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାରେ ଆଶାନ୍ୱରୁପ ଉନ୍ନତି ଘଟିଥିବାରୁ ଓଡ଼ିଶା କୁସୀରମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭାରତରେ ଏକ ଶୀର୍ଷସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଛି । ଏ ତିନି ପ୍ରକାର କୁସୀରର ସଂରକ୍ଷଣ ଓ ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟ ଆମ ରାଜ୍ୟ ପ୍ରାଣୀ ଉଦ୍ୟାନ (Biological Park) ନନ୍ଦନକାନନରେ ସଫଳରୂପେ ସମ୍ପଦ୍ଧ ହୋଇପାରିଛି । କୁସୀରଗୁଡ଼ିକୁ ଆବଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ରଖାଯାଇ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରଜନନ ସଫଳ ରୂପେ କରାଯାଇ ପାରୁଛି । ଘଡ଼ିଆଳ ଯୋଜନା ହିଁ ଓଡ଼ିଶା ତଥା ଭାରତର ପ୍ରଥମ କୁସୀର ଯୋଜନା । ଏହି ଯୋଜନା ୧୯୭୫ ମସିହାରେ ଅନୁଗୁଳର ବିକରପଡ଼ାରେ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ସଫଳ ହୋଇପାରିଛି । ୧୯୮୦ ମସିହାରେ ଏ ଘଡ଼ିଆଳଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଜନନ ଆବଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ (Captive breeding) ସମ୍ପଦ୍ଧ

ହୋଇପାରି ବିଶ୍ୱରେ ବହଳ ପୁଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ଏହା ପୂର୍ବରୁ ଘଡ଼ିଆଳ ଆବଦ୍ଧ ଅବସ୍ଥାରେ ପୁଷ୍ଟିକାର କୌଶଳି ସ୍ଥାନରେ ଅସ୍ଥାବେଦ୍ୟ ସମ୍ପଦ ହୋଇନଥିଲା । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ପଶ୍ଚିମ ଜର୍ମାନର ଫ୍ରାଙ୍କଫର୍ଟ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରୁ ଏକ ପୁରୁଷ ଘଡ଼ିଆଳ ଆଣି ପ୍ରଜନନ ଘଟାଇ କୃତକାର୍ଯ୍ୟ ହେବା ଓଡ଼ିଶା ପକ୍ଷରେ ଏକ ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ ।

ଘଡ଼ିଆଳ ନିମନକାନନରେ ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ବର୍ଷମାନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଏହାଛଡ଼ା ନିମନକାନନରେ ବଉଳା କୁସ୍ତୀର ଓ ମଗର କୁସ୍ତୀର ପ୍ରଜନନ ମଧ୍ୟ ସଫଳତା ସହ କରାଯାଇ ପାରିଛି । ଆଉ ଏକ ଗର୍ବର ବିଷୟ ହେଉଛି ଭିତରକନିକାର ହେଡ଼ାଳ ବନରେ ଲୁଣିପାଣି କୁସ୍ତୀର ଯୋଜନାଟି ଭାରତର ସର୍ବବୃହତ୍ତମ କୁସ୍ତୀର ସଂରକ୍ଷଣ ଯୋଜନା । ମୟୂରଭଞ୍ଜର ଯଶୀପୁରଠାରେ ମଗର ଗବେଷଣା କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲେ ହେଁ ଭାରତର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ରାଜ୍ୟ ତୁଳନାରେ ତାମିଲନାଡୁରେ ମଗର କୁସ୍ତୀର ସର୍ବାଧିକ । ତେଣୁ ମଗର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ାଇବା ଦିଗରେ ଆହୁରି ଉପଯୁକ୍ତ ପଦକ୍ଷେପ ଆଣା କରାଯାଏ ।

କୁସ୍ତୀର ଗୁଣ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ :

ମନୁଷ୍ୟ ଅନେକ ପ୍ରକାର ପକ୍ଷୀ ଓ କ୍ଷନ୍ୟପାୟୀ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହପାଳିତ ପ୍ରାଣୀ ହିସାବରେ ଗଣ୍ଠି ଆସିଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଜନନ ମାଧ୍ୟମରେ ନୂତନ ଜିବମର ପ୍ରାଣୀ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରିଛି । ବ୍ରାଏଲର କୁକୁଡ଼ା (Broiler Chicken), ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର କୁକୁର ଓ ଠେକୁଆ ଆଦି ସମ୍ପଦ ହୋଇପାରିଛି ଓ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ମଧ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ଉପକାର ପାଇ ପାରିଛି । କିନ୍ତୁ କୁସ୍ତୀରକୁ କରିପାରିନାହିଁ । ଅସ୍ତେଲିଆ ଓ ଆନେରିକାରେ ଅନେକ ଗୁଣୀ କୁସ୍ତୀରମାଂସ, ଅସ୍ତା ଓ ଚର୍ମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ

ସଂଖ୍ୟାରେ ପ୍ରଜନନ କରାଉଛନ୍ତି । ସେ ଦିଗରେ ଆମେ ପଛରେ ନପଡ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ କୁସ୍ତୀର ଗୁଣ (Crocodile farming) ଦିଗରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯିବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ । ଏହା ଦ୍ୱାରା ଆମର ଅର୍ଥନୈତିକ ପ୍ରଗତି ଘଟିବା ସହ ବେକାର ସମସ୍ୟା ମଧ୍ୟ ଏକ ଦିଗରେ ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ ।

ପୁସ୍ତ ପରିବେଶ ପାଇଁ ଯରିବେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପ୍ରାଣୀ ଓ ଉଦ୍ଭିଦ ରହିବା ଯେପରି ଉଚିତ୍ ଠିକ୍ ସେପରି କୁସ୍ତୀରମାନେ ଆମ ପରିବେଶରେ ଅଛନ୍ତି ସତ : ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଭାବରେ ଶିକାର କରାଯାଉଛି ସେ ଦିଗରେ ଧ୍ୟାନ ଦିଆନଗଲେ ୧୯୭୫ ମସିହା ପରି ସମସ୍ୟା ଦୁଃଖ ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଲୋକମାନଙ୍କ ମତରେ କୁସ୍ତୀରମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନତା ପୁଷ୍ଟିକରି ସେମାନଙ୍କର ସଂରକ୍ଷଣ ଦିଗରେ ସତର୍କ କରାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । ଚା'ନ୍ୟତୀତ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପ ତଥା ବେସରକାରୀ ସଙ୍ଗଠନ (NGO) ଗୁଡ଼ିକ କୁସ୍ତୀରଗୁଣ ପ୍ରତି ଆଲୋଚନାତ କଲେ ଦୁଃଖ ଏମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିବା ସହ ଆନରାଜ୍ୟର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ । ପୁତରଂ ଜନସଚେତନତା ସହ ଗବେଷଣାକୁ ଦୂରାନ୍ୱିତ କରି କୁସ୍ତୀର ଗୁଣ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ବର୍ଷମାନ ହିଁ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ସମୟ । ଗବେଷଣା ଦିଗରେ ଏ ଚିନିକାଟିର କୁସ୍ତୀର ସରକ୍ଷଣରେ ଆନରାଜ୍ୟ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଛି । କୁସ୍ତୀର ଗୁଣ କରିବାରେ ଦୁଃଖ କିଛି ଅସୁବିଧା ବିଶେଷ ନାହିଁ । ଏ ଦିଗରେ ପୁଷ୍ଟିକିତ ଯୋଜନା ଓ ପ୍ରକଳ୍ପ ହିଁ ଆମ ରାଜ୍ୟର ପୁନାମ ଆଣିପାରିବ ।

ପ୍ଲାବୋଉର ପ୍ରାଣୀ ବିଭାଗ ବିଭାଗ,
ଉତ୍କଳ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବାଲିଶାହ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୦୪

ପରିବାଳୟର କାର୍ଯ୍ୟାଳୟଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କ୍ୟାରିନେଟ୍ ସର୍ବ-କମିଟି ବୈଠକରେ ଉପସ୍ଥାପନା କରୁଛନ୍ତି ।

ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ ଓ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଲେଖକ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ

୦୫ ମହେଶ୍ୱର ମହାନ୍ତି

୧୯୦୬ ମସିହାରେ କଟକ ଜିଲ୍ଲାର ବାଇରୋଇ ନାମକ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପଞ୍ଚାୟତ ପୈତୃକ ଗ୍ରାମରେ ସ୍ୱର୍ଗତ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଙ୍କର ଜନ୍ମ; ୧୯୯୪ ମସିହାରେ କଟକ ସହରର ତେଲେଙ୍ଗାବଜାରସ୍ଥିତ ସ୍ୱ-ବାସଭବନରେ ପରଲୋକ । ତାହାଙ୍କର ଆୟୁଷାଳ ହେଲା ୮୮ ବର୍ଷ । ଏହି ୮୮ ବର୍ଷର ଜୀବନ କାଳ ମଧ୍ୟରେ ସେ ମାତ୍ର ୧୬ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷକତା କରିଥିଲେ; ତଥାପି ସାରା ଜୀବନ ସେ ଶିକ୍ଷକ ହୋଇ ରହିଗଲେ । ବଧୂ, କାର୍ଯ୍ୟ, ବିଶ୍ୱର ଓ ଆଚରଣ ସବୁଥିରେ ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷକୋଚିତ ଆଦର୍ଶ ପୂରି ରହିଥିଲା । ସମ୍ପ୍ରବଚନ ସତ୍ୟବାଦୀ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯେଉଁ ବର୍ଷଟିଏ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବାର ସୁଯୋଗ ସେ ଲାଭ କରିଥିଲେ, ସେହି ବର୍ଷକ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କର ଭାବି ଜୀବନର ମୂଳଦୁଆ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ସତ୍ୟବାଦୀ ଜାତୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେତେବେଳେ ପଞ୍ଚିତ କ୍ରୋଧାଦିରୁ ମିଶ୍ର ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ । ପଞ୍ଚିତ ଲିଙ୍ଗରାଜ ମିଶ୍ର, ଆଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ହରିହର, ବାସୁଦେବ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଧ୍ୟାପନା କରୁଥାଆନ୍ତି । ନିଜେ ଆଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ହରିହର ଛାତ୍ରାବାସର ମୁଖ୍ୟ ତତ୍ତ୍ୱାବଧାରକ ଥାଆନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ଉଠି ପ୍ରାର୍ଥନା, ନିତ୍ୟକର୍ମ, ଦକ୍ଷ, ବୈଠକ, ତ୍ରିଲୁ ଓ ମାର୍ଚ୍ଚି ଇତ୍ୟାଦି ସମବେତ ବ୍ୟାସାମ, ତା'ପରେ ପାଠପଢ଼ା, ଅପରାହ୍ନରେ ପୁତାକଟା, ଲୁଗାବୁଣା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ହସ୍ତକର୍ମ ଇତ୍ୟାଦି ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଦୁଃ । ବିଦ୍ୟାଳୀ ଜୀବନରେ କଠୋର ଶୁଖିଲା ମଧ୍ୟରେ ସେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଗଢ଼ି ନେଇଥିଲେ । ଜୀବନର ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେ ସେହି ନିଷ୍ଠା ଓ ଆଦର୍ଶକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ନଥିଲେ । ଏପରିକି ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ଧାରା ଓ ପାରିବାରିକ ଜୀବନର ପନପ୍ୟାବଳୀରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ସେହି ଆଦର୍ଶର ସ୍ପର୍ଶ ନିହିତ ଥିଲା ।

ସତ୍ୟବାଦୀରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କଟକର ରେଭେନ୍ସା କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲର ଛାତ୍ର ଥିବାବେଳେ ସେ ମାତ୍ର ୧୫ ବର୍ଷ ବୟସରେ ଅସହଯୋଗ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ କଟକର ସ୍ୱରାଜ୍ୟ ଆଶ୍ରମ, କୁଦାନଗରୀ ଆଶ୍ରମ ଓ ଜଗତ୍‌ସିଂହପୁରର ଅଳକାଶ୍ରମରେ ଅବସ୍ଥାନ କରି କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସକ୍ରିୟ ଭାବେ ଭାଗ ନେଇଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଚୌଧୁରୀ, ପ୍ରାଣକୃଷ୍ଣ ପଡ଼ିଆରୀ, ଭାଗୀରଥ ମହାପାତ୍ର, ସଦୁନଣି ମଙ୍ଗରାଜ, ରାଜକୃଷ୍ଣ ବୋଷ, ବୀରକିଶୋର ଦାସ, ବସୁଦେବ ମିଶ୍ର ପ୍ରଭୃତି ନେତାମାନଙ୍କ ସହିତ ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ହୋଇଥିଲା । ସେଇମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶରେ ସେ

ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇଥିଲେ ଓ ରାଜିବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିଲେ । ୧୯୨୪-୨୫ ମସିହାରେ ସେ ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ପାଇଁ କଟକ ଜିଲ୍ଲା ବୋର୍ଡ ଅଧୀନରେ ସୂତାକଟା ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ସୁତରାଂ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ଜୀବନ ଗଠନ ଦିଗରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ଯଥେଷ୍ଟ ଉପାଦାନ ଯୋଗାଇ ଥିଲା ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରୁ ଇଂରାଜୀରେ ଅନର୍ସ ସହିତ ବି. ଏ. ପାସ୍ କରିବା ପରେ ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ପ୍ରଥମେ ବାଙ୍କୀ-ତମପଡ଼ା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଜଣେ ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଥିଲେ ନୁସିଂହ ଚରଣ କାନୁନ୍‌ଗୋ । ଜଣେ ସୁଦକ୍ଷ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ତଥା ବିଶିଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷାବିତ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ନିକଟରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ ଗତବାର୍ଷିକୀ ପାଳନ କରାଯାଇଛି । ବାଙ୍କୀରେ ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଅତିବାହିତ କରିବା ପରେ ସେଠାରୁ ଯାଇ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲରେ ଯୋଗ ଦେଲେ । ବାରିପଦାରେ ୧୧ ବର୍ଷ ଶିକ୍ଷକତା କରି ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳେ ସ୍କୁଲରେ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଦେଇ ୧୯୪୨ ମସିହାରେ ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲାର ଶିଳାଗପୁର ହାଇସ୍କୁଲରେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ପଦରେ ନିଯୁକ୍ତ ହେଲେ । ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେ ବେଶୀ ଦିନ ରହିଲେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଗୁରୋଟି ବର୍ଷର କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ମଧ୍ୟରେ ଶୁଲର ପ୍ରଭୁତ ଉନ୍ନତି କରି ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଦେଇ କଟକ ଶୁଲୀ ଆସିଲେ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ପ୍ରେସ୍ ବ୍ୟବସାୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହା ହିଁ ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଶୁକ୍ତି ଜୀବନର ଇତିହାସ ।

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଥିଲେ ଜଣେ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା, ସ୍ୱାଭିମାନୀ ତଥା ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମଣିଷ । ଶିକ୍ଷକତା କାର୍ଯ୍ୟରେ ସେ ଯଥେଷ୍ଟ ଆଦର, ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ସୁଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିବଦଳେ ସ୍କୁଲରେ ସବୁ ଅନୁଷ୍ଠାନରୁ ଇନ୍ସପେକ୍ଟର ଦେଇ ଶୁଲୀ ଆସିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସମୟରେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଗ୍ରାଜୁଏଟ୍ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କର ବହୁତ ଅଭାବ ଥିଲା । ତା'ଛଡ଼ା ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ନେତାବୀ ଛାତ୍ର । ଆଇ. ଏ. ପରୀକ୍ଷାରେ ସେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସହିତ ପାଟନା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ଇଂରାଜୀରେ ଅନର୍ସ ସହିତ ସେ ବି. ଏ. ପାସ୍ କରି ଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଏମ୍. ଏ. ପଢ଼ିଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକ ତାଲିମ ପରୀକ୍ଷାରେ (ଡି. ଇଡି) ଡିଫ୍ରେଣ୍ଡ୍ ସହ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ଥାନ ଅଧିକାର କରିଥିଲେ । ଏହା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଶିକ୍ଷକ-ପୁଷ୍ଟିରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହି ନଥିଲେ ।

ଶିକ୍ଷକତା ଥିଲା ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କର ତିନି ପୁରୁଷର ପରମ୍ପରା । କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ କିଛି ଦିନ ଭାଗ ନେଇଥିବାରୁ ବିଚିତ୍ର

ଶାସନ କାଳରେ ତାଙ୍କୁ ସର୍ବ-ଦେପୁଟୀ ଭୂକିରି ମିଳିଲା ନାହିଁ । ତେଣୁ ସେ ବ୍ୟବସାୟ ବୃତ୍ତିକୁ ଆଦରି ନେଇଥିଲେ । ଯେଉଁ ମାଟି ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ସେ ସହକାରୀ ଶିକ୍ଷକ, ସହକାରୀ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଶେଷରେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ ସବୁଠାରେ ସେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ଆଦର ଲାଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନିଜର ଭୂଗୋଳ ଆଦର୍ଶ ତଥା କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠାର ପରିଚୟ ଦେଇ ଛାତ୍ର, ଅଭିଭାବକ, ସହକର୍ମୀ ତଥା ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କର ପ୍ରଶଂସାପାତ୍ର ହୋଇ ପାରିଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନରେ ସେ ଇନିସ୍ପେକ୍ଟର ଭବନାଥ ମୁଖାର୍ଜୀ ଏବଂ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାୟଙ୍କ ଭଳି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ଏବଂ ଗୁଣଗୁଣୀ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ସଂସର୍ଗରେ ଆସିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସ୍କୁଲ ଇନିସ୍ପେକ୍ଟରମାନେ ଆଜିକାଲି ଭଳି କେବଳ ଅର୍ଥସ୍ୱ ଭିତରେ ଫାଇଲ ଶୁଷ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବୁଡ଼ି ରହୁ ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଯଥା ସମୟରେ ସ୍କୁଲ ପରିଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷାଦାନ ପଦ୍ଧତି ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ମାର୍ଗ ଦର୍ଶନ ଦେଉଥିଲେ । ୧୯୩୦-୩୧ ମସିହାରେ ବାଙ୍କୀରେ ଶିକ୍ଷକତା କାର୍ଯ୍ୟରୁ ହିଁ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କର ବୃତ୍ତି ନୀବନ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ନୀବନରେ ତାହା ଥିଲା ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ଅନୁଭୂତି । ତାଙ୍କର କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିଦର୍ଶନ କରି ଇନିସ୍ପେକ୍ଟର ଭବନାଥ ମୁଖାର୍ଜୀ ମତ୍ତବ୍ୟ ଦେଇଥିଲେ—

“He seems to show promise of very good improvement with some more experience.”

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଯୁବକ ବୟସରେ କଂଗ୍ରେସ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଭାଗ ନେଇଥିବାରୁ ଏବଂ ଗାନ୍ଧୀ ଦର୍ଶନରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କଠାରେ ଏକ ସ୍ୱାଧୀନଚେତା ମନୋଭାବ ଗଢ଼ି ଉଠିଥିଲା । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସେହି କାରଣରୁ ତାଙ୍କଭଳି ଜଣେ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ରକୁ ସର୍ବ-ଦେପୁଟୀ ଭୂକିରି ନମିଳିବାରୁ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାଭିମାନରେ ଆଘାତ ହୋଇଥିଲା । ତେଣୁ ସେ ସହକାରୀ ଭୂକିରି ପାଇଁ ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇ ନଥିଲେ । ଶିକ୍ଷକତା ବୃତ୍ତିକୁ ଆଦରି ନେବା ପାଇଁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କଲାବେଳେ କେବଳ ପ୍ରାଣଭେଦ ସ୍କୁଲରେ ହିଁ ଯୋଗ ଦେବାରୁ ପସନ୍ଦ କରିଥିଲେ । ବାରିପଦା ହାଇସ୍କୁଲରୁ ଇନ୍ତଫା ଦେଇ ଶୁଣି ଆସିବା ପରେ ଉପାୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ବସି ରହିଥିବାବେଳେ କଟକ ଟ୍ରେନିଂ କଲେଜର ତତ୍କାଳୀନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ମହେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଧାନ ତାଙ୍କୁ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିଲେ । ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଏଥିରେ କିଛି ସମ୍ମତ ହୋଇ ନଥିଲେ । ବରଂ ସେ ଭିକ୍ଷାପୁରର ବସେଞ୍ଚର ହାଇସ୍କୁଲରେ ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ବସେଞ୍ଚର ହାଇସ୍କୁଲରେ ହିଁ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତାର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପରିଚୟ ମିଳିଥିଲା । ଏଠାରେ ମାତ୍ର ଚାରି ବର୍ଷର ରହଣି ମଧ୍ୟରେ ସେ ସ୍କୁଲଟିକୁ ଏକ ଆଦର୍ଶ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ପରିଣତ କରିଥିଲେ । ସ୍କୁଲ ସମ୍ପର୍କରେ ଶିକ୍ଷାଧିକାରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ପୂର୍ବରୁ ଥିବା ମନ୍ଦ ଧାରଣା ଦୂର ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷା ବିଭାଗର ଇନିସ୍ପେକ୍ଟର ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ରାୟ ଯେ କି ଉଚ୍ଚବର୍ତ୍ତୀ ମଧ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଶ୍ରୀତ୍ରୟ ଏବଂ ପରେ ଡି.ପି.ଆଇ. ପଦକୁ ଉନ୍ନୀତ ହୋଇଥିଲେ, ସେ ସ୍କୁଲ ପରିଦର୍ଶନ କରି ପ୍ରଧାନ ଶିକ୍ଷକ

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଖୁବ୍ ଉଚ୍ଚ ମତ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ତତ୍କାଳୀନ ଡି.ପି.ଆଇ. ଶ୍ୟାମଚନ୍ଦ୍ର ବିପାଠୀ ସ୍କୁଲର ସେକ୍ରେଟାରୀ ଗଜାଧର ଦାଶଙ୍କୁ ଥରେ କହିଥିଲେ, “You have snatched a gem from my Department.” ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ କଲେଜିଏଟ୍ ସ୍କୁଲ ଛାଡ଼ି ଗୋଟିଏ ସରୋଭ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା କଥାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ସେ ଏଇ କଥା କହିଥିଲେ ।

ଆଧୁନିକ କାଳରେ ଶିକ୍ଷକତା କେବଳ ‘ପେଟ’ ପୋଷ, ନାହିଁ ଦୋଷ’ ରୀତିରେ ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତି ମାତ୍ର ବୋଲି ପରିଗଣିତ ହେଉଅଛି । କବିବର ରାଧାନାଥ, ଉତ୍କଳବି ମଧୁସୂଦନ, ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମହାରଣା ପ୍ରଭୃତିଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସତ୍ୟବାଦୀ ବନ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଆତ୍ମର୍ଥ୍ୟ ହରିହର, ଗୋଦାବରୀଶ, ନୀଳକଣ୍ଠ, କୁପାସିନ୍ଧୁ ଏବଂ ବାପୁଦେବ ମହାପାତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ଯେଉଁ ଶିକ୍ଷକୋଚିତ ଆଦର୍ଶର ପରିଚୟ ଦେଇଥିଲେ, ତାହାର ଦୁଃଖାନ୍ତ ଏବେ ବିରଳ । ସେମାନେ କେବଳ ଶିକ୍ଷକ ନଥିଲେ, ଜଣେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟାନୁରାଗୀ, ପଞ୍ଚିତ ଏବଂ ଗୁଣୀ ଲୋକ ଥିଲେ । ସେଗଣି ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ଆଦି ଖୋଜିଲେ ମିଳିବା ସହଜପାଧ୍ୟ ନୁହେଁ ।

ସାହିତ୍ୟ ସାଧକ ରାମକୃଷ୍ଣ

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଖାଲି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକ ନଥିଲେ; ସେ ଥିଲେ ଜଣେ ସାହିତ୍ୟ ସେବକ । ଏହି ସାହିତ୍ୟ ସାଧନା ହିଁ ତାଙ୍କୁ ଯଥେଷ୍ଟ ଖ୍ୟାତି ଓ ସମ୍ମାନ ଦେଇଛି । ରେଭେନ୍ସା କଲେଜର ବି.ଏ. ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର ଥିବାବେଳେ କଲେଜର ମୁଖପତ୍ର ‘Ravenshaw Vian’ରେ ଏବଂ ‘ସହକାର’ ମାସିକ ପତ୍ରିକାରେ ତାଙ୍କର କେତେକ ଗଳ୍ପ, କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ବାରିପଦାରେ ଥିବାବେଳେ ‘ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରଦୀପ’ ଏବଂ କଟକରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ନବ ଭାରତ’ରେ ମଧ୍ୟ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଗଳ୍ପ, କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ବସେଞ୍ଚରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘The Progressive India’ ଏବଂ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁଙ୍କ ସମ୍ପାଦିତ ‘The Vaitarani’ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ କଂଗାଡୀ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖୁଥିଲେ ବୋଲି ତାଙ୍କ ନୀବନୀରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି । Mathew Arnoldan ରଚିତ Sohrab and Rustumର ଏକ ପଦ୍ୟାନୁବାଦ କରିଥିଲେ ବି.ଏ. ଶ୍ରେଣୀରେ ପଢ଼ିବା ବେଳେ । ମୂଳ କଂଗାଡୀ ପଦ୍ୟଟିରୁ ସେ ନିମ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଓଡ଼ିଆରେ ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ—

କଂଗାଡୀ :
 The first grey of morning filled the east
 And the frog rose out of the Oxus stream.
 ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ :
 ପ୍ରାତୀ ପଟେ ପ୍ରକାଶିଲା ପ୍ରଭାତେ ପ୍ରଥମ ବିଭୁର
 ‘ଅକ୍ଷୟା’ ଚିତ୍ତୀ ବନ୍ଧୁ କ୍ଷରେ କ୍ଷରେ ଉଠିଲା କୁହେଳି ।
 ଏହି ପଦ୍ୟରେ ସେ ‘ଦୁଇପା ଦାସ’ ନାମରେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମୁଖର ଗଳ୍ପନା କରିଥିଲେ । ଏଇଟି କଟକ ଟ୍ରେନିଂ କମ୍ପାନୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେଗଣି ହେଉଛି ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ସାହିତ୍ୟ କୃତି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଦୁଇପା ଦାସ ସୋହାବଜୀର

ଅନୁବାଦ, ବିଶିଷ୍ଟ କବି ଓ ଲେଖକମାନଙ୍କରୁ ଉଦ୍ଧୃତ ସଂଗ୍ରହୀତ 'ପ୍ରତିଧ୍ୱନି', ସଂଗ୍ରାମ ଓ ସାଧନା (ଦୁଇ ଖଣ୍ଡ), ଚନ୍ଦ୍ରଶିଖର ଅନୁବାଦ, ବିଜ୍ଞାନର ନୁହୁକ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ଚରୁଣ ଜୀବନର କୃତି । ତାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସଂକଳିତ 'ବିଶ୍ୱ ପରିଚୟ' ନାମକ ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓଡ଼ିଆ ଏନ୍ସାଇକ୍ଲୋପିଡ଼ିଆ ହେଉଛି ଏକ ଉପାଦେୟ ଗ୍ରନ୍ଥ ।

ଆଧୁନିକ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକର ସଫଳ ବିକାଶ

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଓ ନୀତିବାନ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ଯେତିକି ପରିଚିତ ତତୋଧିକ ପରିଚିତ ଜଣେ ସଫଳ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚୟିତା ଭାବେ । ଆଧୁନିକ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଆରେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନାର ପରମ୍ପରା ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ଜନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଦ୍ୱିତୀୟ ଭାଗରେ । ପ୍ରଥମେ ବଙ୍ଗଳାରୁ ଅନୁବାଦ କରାଯାଇ ଓଡ଼ିଆ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଶ୍ରେଣୀ ଗୃହରେ ପ୍ରଚଳନ କରାଯାଉଥିଲା । ମୌଳିକ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା ପାଇଁ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସେ କାଳରେ କବିବର ରାଧାନାଥ, ଫକୀର ମୋହନ, ମଧୁସୂଦନ, ଗୌରୀଶଙ୍କର, ଗୋବିନ୍ଦ ଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରଭୃତି ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରଣୟନରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥିଲେ । ପରେ ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ମହାରଣା, ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପ୍ରହରାଜ, ବାଳକୃଷ୍ଣ କର ପ୍ରମୁଖ ମଧ୍ୟ ଏହି ଉଦ୍ୟମକୁ ବିରତ ହୋଇ ନିଥିଲେ । କିଛି ଆର୍ଥିକ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ସହିତ ଓଡ଼ିଆ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ ଥିବା ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ଦୂର କରିବା ଥିଲା ଏମାନଙ୍କର ଅନ୍ୟତମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଭାଗରେ ଯେଉଁମାନେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଶସ୍ୱୀ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ, ଗୋଦାବରୀଶ ମିଶ୍ର, ବାଙ୍କନିଧି ପଟ୍ଟନାୟକ, କାଳିଚରଣ ପଟ୍ଟନାୟକ, ଉପେନ୍ଦ୍ରନାଥ ଦାସ, କାଳନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର କର, ତପନୁଧର ପରିଡ଼ା, ଶ୍ରୀଧର ଦାସ, ଚନ୍ଦ୍ରମଣି ଦାସ, ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ ଓ ଉଦୟ ନାଥ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ସାହିତ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବାଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଓ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦ । କାଳିନ୍ଦୀ ବାବୁଙ୍କ ନବ ସାହିତ୍ୟ ଓ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ସୋପାନ ଓ ପାଠ ସୋପାନ ପ୍ରଭୃତି ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ବହୁ ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଓଡ଼ିଶାର ବିଦ୍ୟାଳୟମାନଙ୍କରେ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା । ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ସାହିତ୍ୟ ସୋପାନ, ପାଠ ସୋପାନ, ସାହିତ୍ୟ ବୋଧ, ରଚନା ଦର୍ପଣ ପ୍ରଭୃତି ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ୧୯୩୪ରୁ ୧୯୪୫ ମସିହା ମଧ୍ୟରେ ରଚନା କରିଥିଲେ । ତଦନ୍ତର୍ଗତ କବିତାଗୁଡ଼ିକ 'ଷ୍ଟୁପୁକା' ନାମକ କବିତା ପୁସ୍ତକରେ ଏବେ ସଂକଳିତ ହୋଇଛି । ଏହି ପୁସ୍ତକଟି ଉତ୍କଳ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଦ୍ୱାରା ପୁରସ୍କୃତ ହୋଇଛି ।

ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁଙ୍କର ସାଫଲ୍ୟର ମୂଳ କାରଣ ହେଉଛି ତାଙ୍କର ସାଧୁ, ଶିଷ୍ଟ, ରୁଚିପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ମାର୍ଜିତ ରସ୍ୟ ଶୈଳୀ ଓ କବିତାଗୁଡ଼ିକର କଳାତ୍ମକତା । ଉତ୍କଳବି ମଧୁସୂଦନ ହିଁ ପ୍ରଥମ କରି ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକରେ ଏହି ଶୈଳୀର ପ୍ରୟୋଗ କରିଥିଲେ । ଅଧିକତ୍ରୁ ମଧୁସୂଦନ ଥିଲେ ଜଣେ

ପ୍ରତିଭାବନ୍ କବି । ତାଙ୍କ କବିତ୍ୱର ଉତ୍କର୍ଷ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକର ପୁସ୍ତାରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇଅଛି । କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ଜଣେ କବି । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଣୀତ ନବ ସାହିତ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ କବିତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପୁପାଠ୍ୟ ଏବଂ ରସୋଗୀର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ । ସେହି ବିଶ୍ୱରରେ ରାମକୃଷ୍ଣ ନନ୍ଦଙ୍କର ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଧିକାଂଶ କବିତା କେବଳ ସଫଳ ହୋଇନାହିଁ, ଶାଶ୍ୱତ ଗୌରବର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିଛି । ତାହାର ଏକ ନିଶ୍ଚିତ ନିଦର୍ଶନ ହେଉଛି 'ଆହେ ଦୟାମୟ ବିଶ୍ୱ ବିହାରୀ' ପ୍ରାର୍ଥନା ସଙ୍ଗୀତଟି । ୧୯୩୩-୩୪ ମସିହାରେ ରଚିତ ଏହି ପ୍ରାର୍ଥନା ସଙ୍ଗୀତଟି ଲେଖକଙ୍କର 'ସାହିତ୍ୟ ସୋପାନ' ୨ୟ ଭାଗ ପୁସ୍ତକରେ ପ୍ରଥମ ପାଠ୍ୟ ବିଷୟ ଭାବରେ ମୁଦ୍ରିତ ହୋଇଥିଲା । ଆଜି ଅର୍ଦ୍ଧ ଶତାବ୍ଦୀ ପରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ସଙ୍ଗୀତଟି ମୁାନ ହୋଇନାହିଁ ବରଂ ଅଧିକତ୍ରୁ ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରୁଛି ।

ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଅନ୍ତର୍ଗତ କବିତାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବାଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ଅର୍ଜନ କରିଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ 'ଅକ୍ଷରର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ', 'ନକରଡ଼ି', 'ସମାତନ', ସାରଥୀର ନନ୍ଦ ଦିନ', 'ଦୁଃଖ ଓ ଶିଷ୍ଟ', 'ଧଳା ଓ କଳା', 'ଟେବୁଲ୍ କହେ ଚଉକି' ପ୍ରଭୃତି ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଅଟେ । 'ଅକ୍ଷରର ନିଦ୍ରାଭଙ୍ଗ' କବିତାର ପ୍ରଥମ ଦୁଇଟି ପଦ ହେଉଛି—

“ବସୁଧା ଭିତରୁ   ତାଙ୍କେ ଶିଶୁ-ତରୁ
ଫିଟାଅ ଦୁଆର ଧୀରେ,
ଟପଟପ ଧାରା   ଶରଣା ଅସରା
ପଡ଼ିଲାଣି ମୋର ଶିରେ ।
ନିବିଡ଼ କଠିନ   ତନୁ ଆବରଣ
ଶିଥିଳ ହୋଇଛି ଆଜି,
ଫିଟାଅ ଦୁଆର   ଜନନୀ ଗୋ ମୋର
ନିଦ୍ରା ଯାଇଛି ଭାଜି ।”

ଏହି ପଂକ୍ତିଗୁଡ଼ିକ ଯେଉଁକି ସରସ ଓ ସାବଲୀଳ, ସେଇଭଳି କଳାତ୍ମକ ଅଟେ । ଶିଶୁ ମନଲାଗୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କବିତା ହେଉଛି 'ଟେବୁଲ୍ କହେ ଚଉକି' । ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଏହା ରଚିତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଏକ ଉତ୍କଳ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବ ନାହିଁ । କବିତାର ପ୍ରଥମ କେତୋଟି ପଂକ୍ତି ହେଉଛି—

ଟେବୁଲ୍ କହେ ଚଉକି—
କରିବା ଟିକିଏ ସଉକି ।
ସବୁବେଳେ ଏଇ ଘର ଭିତରେ
କି ଖରା ବରଷା କିବା ଶୀତରେ ।
ବସି ବସି ମୋତେ ଲାଗୁଛି ଟିଟା
ଘୋଳି ହେଲାଣି ଏ ଗୋଡ଼ ଶୁରିଟା ।
ତୁଲିବାକୁ ଟିକେ ହେଉଛି ମନ
ଦେହରେ ଲାଗିବ ଖୋଲା ପବନ ।
କରିବା ଟିକିଏ ସଉକି—
ଟେବୁଲ୍ କହେ ଚଉକି ।
ଟେବୁଲ୍ କହିଲା ଉତ୍ତରୀ
ସାହସ ତ ମୋର ପାଉନି ।

ଅତି ଅସମ୍ଭବ କଥାଟା ବହୁ
ପରକିଟା ତୋର ସେତିକି ଥାଉ ।
ତା ଶୁଣି ଚଉକି କହିଲା, "ଭାର
ଗୁଡ଼ି ଯାତୁ ଥାଏ କହୁଛୁ ନାହିଁ ?
ଦୁଇଟା ଗୋଡ଼ରେ ମଣିଷ ଗୁଲେ
କି ଅଛି ଅସାଧ୍ୟ ସାହସ ଥିଲେ ।"
ଟେବୁଲ୍ ଶେଷରେ କହିଲା,
"ସାହସ ଏଥର ପାଇଲା ।"

ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପାଇଁ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏଇ କବିତାଟିକୁ ସେ
ସମୟରେ କୋମଳମତି ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆକ୍ଷାଦର
ସହିତ ବାରମ୍ବାର ଆବୁଡ଼ି କରି ସୁଖ ପାଉଥିଲେ । ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ
ଜାତୀୟକରଣ ପରେ ଏ ଶ୍ରେଣୀୟ କବିତା ବିସ୍ତୃତି ଗର୍ଭକୁ
ଗୁଲିଯାଇଛି । ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ପାଠ୍ୟ
ଏବଂ ଅନୁଭୂତିକୁ ବିଗୁରକୁ ନେଇ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ
ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ କମିଟିରେ ସଦସ୍ୟ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ।
୧୯୬୧ ମସିହାରେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଜାତୀୟକରଣ ହେବା ପରେ
ସ୍ୱର୍ଗତ ନନ୍ଦ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ ଥିଲେ ।

ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟର ଅଗ୍ରନାୟକ

ରାମକୃଷ୍ଣ ବାବୁ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜଣେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ରୂପେ
ପରିଚିତ । ଆଧୁନିକ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ
ଅଗ୍ରନାୟକ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ୧୯୫୧ ମସିହାରେ
'ସଂସାର' ନାମରେ ସେ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନ ମୂଳକ ପତ୍ରିକାଟିଏ
ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ସେ
ପୁରପଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚିବାର ସୁଯୋଗ ଲାଭ କରିଥିଲେ । ସଂସାର
ପତ୍ରିକାଟି ତାଙ୍କୁ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବରେ କେବଳ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଇ
ନାହିଁ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଆଣି ଦେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ।

ସ୍ୱର୍ଗତ ନନ୍ଦଙ୍କଠାରେ ଛାତ୍ର ଜୀବନରୁ ଯେଉଁ ସାହିତ୍ୟିକ ପ୍ରତିଭାର
ପରିଚୟ ମିଳିଥିଲା, ସହଜତଃ ସେ ପାଠ୍ୟ ପୁସ୍ତକର ଧରାବନ୍ଧା
ଗୁଣା ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ଯିବାରୁ ତାହାର ବିକାଶ ହୋଇପାରିଲା

ନାହିଁ । ତା ସହିତ ପ୍ରେସ୍ ବ୍ୟବସାୟ ତାଙ୍କୁ ବାବୁ ବରି
ରଖିଦେଲା । ବହୁରୁପୀ ପରିବାରର ପ୍ରତିଯୋଗୀ ସହିତ
ଆର୍ଥିକ ଦାୟବ୍ୟୋଧକୁ ତୁଲାଇବା ନିମନ୍ତେ ଏହି ବ୍ୟବସାୟରେ
ସମସ୍ତ ସମୟ ବିନିଯୋଗ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ତାଙ୍କର ଗତ୍ୟନ୍ତର
ନଥିଲା । ତେଣୁ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତି ସ୍ୱାଭାବିକ ଅନୁରାଗଟି ପାଷାଣ
ପିଡ଼ିତ ହୋଇ ରହିଯାଇଥିଲା । ସେ ନିଜେ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି ଯେ
ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କର ମୋଦରେ ପଡ଼ି ସରସ୍ୱତୀଙ୍କୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ । ଛାତ୍ର
ଜୀବନର ଅସହାୟତା ଏବଂ ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନର ଦୈନିକ ମଧ୍ୟରେ
ଯାହା ସାମାନ୍ୟ ଲେଖାଲେଖି କରିଥିଲେ ସେତିକି, ଜୀବନର ଶେଷ
ଭାଗରେ ବିଶେଷକରି ୭୦ ବର୍ଷ ବୟସ ପରେ ପୁନଶ୍ଚ ଲେଖନୀ
ଧରି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ଦେନ ପୁସ୍ତକ ରଚନା
କରିଥିଲେ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ଛଅଟି ଗପ ପିରିନ୍ଦର ଗଳ୍ପ
ପୁସ୍ତକଗୁଡ଼ିକ ବିଶେଷ ଭାବରେ ଲୋକପ୍ରିୟ । ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସେର,
ମରଣ ଦୋଳି, ସାଗର କନ୍ୟା, ପ୍ରକୃତିର ଗନ୍ଧପୁରୀ, ପୁନା ପାହାଡ଼,
ଆମ ଜାତୀୟ ପଶୁ, ଆମ ଜାତୀୟ ପକ୍ଷୀ, ଆମ ଜାତୀୟ ପତାକା
ଓ ଜାତୀୟ ସଙ୍ଗୀତ, ରତ୍ନ ପାଖୁଡ଼ା, ଅଦେଶୀ ବଢ଼ର ଫୁଲ, ପଞ୍ଚତନ୍ତ
କାହାଣୀ ଇତ୍ୟାଦି କେତେଗୋଟି ପୁସ୍ତକର ନାମ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ।
ସ୍ୱର୍ଗତ ନନ୍ଦଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ସଂକଳନ ଓ
ଓଡ଼ିଆ ଶିଶୁ ସଙ୍ଗୀତ ସଂକଳନ ନାମରେ ଦୁଇଟି ଗ୍ରନ୍ଥ ଓଡ଼ିଆ
ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ଆଧୁନିକ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ଜଣେ ଅଗ୍ରଗଣ୍ୟ
ଲେଖକ । ତାହାଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ବହୁ ନବୀନ ଲେଖକଙ୍କୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ
କରିଛି । ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟର ସ୍ୱୀକୃତି ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ଅବଦାନ
ମହନୀୟ । ସେ ଥିଲେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକ,
ଲେଖକ, କବି, ସମ୍ପାଦକ ଓ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ । ତାଙ୍କ ଭବିଷ୍ୟତ
ସର୍ବୋତ୍ତମ ବିଭବଟି ହେଉଛି ମଣିଷପଣିଆ । ସେଇ
ମଣିଷପଣିଆର ଆଦର୍ଶକୁ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପରିବେଷଣ
କରିବାକୁ ସେ ସବୁବେଳେ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରୀଃ କଲେଜ, ବସବ

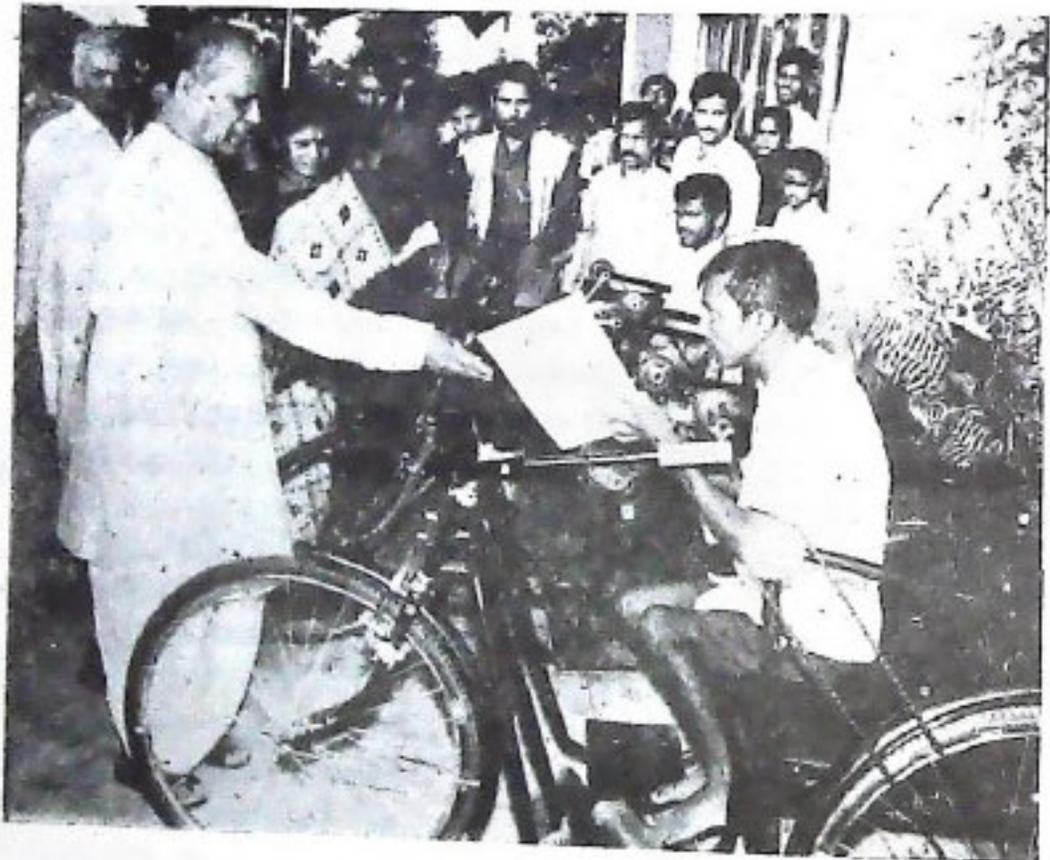

ରେଭେନ୍ସା କଲେଜ, ବି. ଜେ. ବି. କଲେଜ, ବି. ଜେ. ବି. ପ୍ରାଚୀନ କଲେଜ, ନୟାଗଡ଼ କଲେଜ ଓ
ବସବ କଲେଜ ଛାତ୍ର ସଂସଦର ନିର୍ବାଚିତ କର୍ମକର୍ତ୍ତାମାନଙ୍କ ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ
ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସଚିବାଳୟ ପ୍ରକୋଷ୍ଠରେ ସାକ୍ଷାତ କରୁଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟର ବିକଳାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ସରକାର ଯେନ୍‌ସନ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବେ

—ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ

ଶତକଡ଼ା ୬୦ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଶାରୀରିକ ଅକ୍ଷମତା ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିକଳାଙ୍ଗକୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଯେନ୍‌ସନ୍ ପ୍ରଦାନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କେବଳ ବିକଳାଙ୍ଗଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆଇ.ଟି.ଆଇ. ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବନ୍ଦୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ।

ଗତ ତିନିବେଘର ୩ ତାରିଖରେ ସ୍ଥାନୀୟ ପୁରନା ଭବନଠାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଅକ୍ଷମ ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ରାଜ୍ୟ ଶିଶୁ ଓ ମହିଳା କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏକ ସଭାରେ ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ନୀତି ଘୋଷଣା କରି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ, ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ଶାସନର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦାୟିତ୍ୱ ଚାହିଁଥିବାରୁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଯେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପ୍ରଶସ୍ତ କରାଯାଇଥିବା ଏହି ନୀତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ । ଏଥିରେ ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଯେମାନଙ୍କର ବିକିଷା ଓ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସରକାର ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବେ ।

ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସମାଜର ଦୃତ୍ୟ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି । ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କୁ ଅବଜ୍ଞା ବା ଘୃଣା ନକରି ଯେମାନଙ୍କୁ ସମାଜ ଓ ପରିବାର ଆଦର, ସ୍ନେହ ଦେବା ଦରକାର । ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ସମସ୍ତ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ସଙ୍ଗଠନକୁ ସରକାର ସହଯୋଗୀ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସମର୍ଥନ ଯୋଗାଇ ଦେବେ ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ସେ କହିଲେ ଯେ, ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଗଠି ନିଷ୍ପେଦିତ କରି ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ଠିଆ ହେବାକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ବୈଷୟିକ ଓ ବ୍ୟାଞ୍ଜ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ରାଜ୍ୟର ମୋଟ ୧ ଲକ୍ଷ ୫୮ ହଜାର ବିକଳାଙ୍ଗଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ୪୦ ହଜାରକୁ ଯେନ୍‌ସନ୍ ଦିଆଯାଇଥିଲା ବେଳେ ଆସନ୍ତା ବର୍ଷକ ଭିତରେ ଶତକଡ଼ା ୬୦ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଅକ୍ଷମତା ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକଙ୍କୁ ସରକାର ଯେନ୍‌ସନ୍ ଯୋଗାଇ ଦେବେ । ନିମ୍ନୁକ୍ତି ଓ ଆସ ନିମ୍ନୁକ୍ତି ପାଇଁ ବିକଳାଙ୍ଗଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେବାଲାଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରେ ୫୨ଟି ତାଲିମ ସ୍କୁଲ ରହିଛି । ଏହାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ଏକ ଆଇ.ଟି.ଆଇ. ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ ବୋଲି ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ।

ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବାର କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ରାଉତ ରାଜ୍ୟର ୧ ଲକ୍ଷ ୫୮ ହଜାର ୨୦୩ ଜଣ ବିକଳାଙ୍ଗ ପିଲାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତୁ ବୋଲି ନିବେଦନ କରି ଏମାନଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ମାନବିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ସେବା ମନୋରୁଚି ଏବଂ ଦାୟିତ୍ୱ ଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନତା ଲୋଡ଼ା ବୋଲି କହିଥିଲେ ।

ସଭାରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରି ଶିଶୁ ଓ ମହିଳା କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସାହୁ ଅକ୍ଷମମାନଙ୍କ କଲ୍ୟାଣ ପାଇଁ ସାମାଜିକ ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ସହ ମାନବିକତା ଓ ସସେବନଶୀଳତାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲେ । ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ଶିଶୁ ଓ ମହିଳା ବିଭାଗ ବିଭାଗର ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ରବିନାରାୟଣ ସେନାପତି ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ଅକ୍ଷମ ଦିବସ ପାଳନର ତାହସ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ପୁରନା ଦେଇଥିଲେ । ବିଭାଗୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ପତିତପାବନ ମହାପାତ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର ଏକାନ୍ତ ନିବାସଠାରେ ଆୟୋଜିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଚନ୍ଦ୍ର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ
ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ୯୭ ତମ ବର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ
ରାମାନୁଜମ୍ ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱର କମଳା ନେହେରୁ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟଠାରେ 'ଚାରି ସହସ୍ରାବ୍ଦୀ ୧୦ ବର୍ଷ' ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପଲକ୍ଷେ
ଆୟୋଜିତ ଏକ ଆଲୋଚନାଚକ୍ରରେ ଉଚ୍ଚ ଶିକ୍ଷାନିତୀ ଶ୍ରୀ ଭଗବତ ପ୍ରସାଦ ମହାନ୍ତି ଓ ପୁରୀ
ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଶାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ଅଜିତ କୁମାର ସିଂଘାଠୀ ।

ସଚିବାଳୟ ସମ୍ମିଳନୀ କକ୍ଷରେ ଆୟୋଜିତ ଏକ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ ସମୀକ୍ଷା ବୈଠକରେ କେନ୍ଦ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର ଓ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମୁଖ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

ଉପମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କୁମାର ବିଶ୍ୱାଳ ଭାରତ ସ୍ମାରକ ଓ ଗାଭର୍, ରାଜ୍ୟ ଶାଖା ତରଫରୁ ଭବିଷ୍ୟ ଶାନ୍ତି ପାର୍କରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରୂପେ ଅଭିବାଦନ ଗ୍ରହଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ବିଧାନସଭା ବମ୍ବେ ଗୃହରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଣ୍ଡଲିକ ଉପସ୍ଥାନ
 ବୋର୍ଡ଼ ଗଠନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ରାଜନୈତିକ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କ ସହ ଆଲୋଚନା
 କରୁଛନ୍ତି ।

ସଚି ବାଳସୁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଯୋଜନାବୋର୍ଡ଼ର ପୁନଃ ସମୀକ୍ଷା ବୈଠକରେ ଯୋଜନାବୋର୍ଡ଼ର
 ଅଧ୍ୟକ୍ଷା ଶ୍ରୀମତୀ ନନ୍ଦିନୀ ଶତପଥୀ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରୁଛନ୍ତି ।

ଶିଶୁବିଦ୍ୟ ପାଳନ ଅବସରରେ ଆୟୋଜିତ ଜାତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ମେଳାରେ ସଂସ୍କୃତି ମନ୍ତ୍ରୀ
 ଶ୍ରୀ ଭୃଗୁନାଥ ସିଂହ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ଉଦ୍‌ଘୋଷଣ କରୁଛନ୍ତି । ପୁରୀ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ
 ରାସନ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ଅଜିତ କୁମାର ତିପାଠୀ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ।

ସୁତନାଉବନଠାରେ "ସଂସ୍କୃତି" ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ଉତ୍କଳ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦାନ ଉତ୍ସବକୁ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀ ପୁଞ୍ଜ ଗୋପାଳ ରାମାନୁଜନ୍ ଉଦ୍ଘାଟନ କରୁଛନ୍ତି ।

କେଉଁଠିର ଜିଲ୍ଲା ଭୋଡ଼ା ଟାଟାକେନ୍ଦ୍ର ଖେଳ ପଡ଼ିଆଠାରେ ଆୟୋଜିତ ମ୍ୟାଚ୍‌ମ ଖଣି ନିରାପଣା ସମ୍ପାଦ ପାଇନ ଅବସରରେ ପୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପୁଞ୍ଜ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ।

ବ୍ୟବସାୟିକ ସାମୁଦ୍ରିକ ଓ ରବିର ଉତ୍ସାହନ ସଂସଦୀୟ ଉପକମିଟିର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ କେ. ପି. ଉଦିକୁମ୍ଭନ୍ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବିଧାନସଭା ପ୍ରବୋଧରେ ସାକ୍ଷାତ କରୁଛନ୍ତି ।

ନିର୍ମୂଳକ ଉତ୍କଳ ସଂସ୍କୃତ ମହାସଭା ଓ ପୁରୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିଷଦର ମିଳିତ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ବାଳିବାସ ଉତ୍ସବୀ ସମାରୋହରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ 'ବିଦ୍ୟାଳୟ' ନାମ୍ନୀ ଏକ ସ୍ମରଣୀକା ଉଦ୍ଘୋଷଣା କରୁଛନ୍ତି ।

ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପୋଲିଓ ନିରାକରଣ ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ଆୟୋଜିତ ଏକ ଗଣଜାତୀୟ ରାଲିରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରାଉତ, ପୁତ୍ରନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ମଲିକ ଓ ମହିଳା ଓ ଶିଶୁକଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସାହୁ ।

ହୋଟେଲ୍ ସୁଷୀଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ ସମିତି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକାଶିତ ବିଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଥନୀତିଜ୍ଞ ଡକ୍ଟର ବୈଦ୍ୟନାଥ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଆସନାବଳୀ 'ସୁଚିତୀର୍ଥ'କୁ ପୁସ୍ତକାଳୟ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉନ୍ମୋଚନ କରୁଛନ୍ତି ।

କେଉଁଝରା ଡିମ୍ବା ଗୋପାଳପୁରଠାରେ ପୁଣ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନାନକୀ ବନ୍ଦୁ ପଟ୍ଟନାୟକ ବିନାଟି
(ଓଡ଼ିଶା) ଲିମିଟେଡର ଭିତ୍ତିପ୍ରସ୍ତର ସ୍ଥାପନ କରୁଛନ୍ତି ।

ଯୁକ୍ତରାଜ୍ୟ ସହାୟତା ପରିଷଦର ଉପରେ ଗଠିତ ଏକ କମିଟି ବୈଠକରେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ଓ ପରିବାର
କଲ୍ୟାଣ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରାଉତ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରୁଛନ୍ତି ।

ପୁରୀ ଜବନଠାରେ ଯୁବ ସାମାଜିକ ସଂଘ ଆନୁରୂଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ତଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଉତ୍ତମ୍ବର ମହାନ୍ତି ସେକ୍ ମଡ଼ଲ୍ ଅଫି ପ୍ରଦୀପ ଜାଳି ଉଦ୍ଘାଟନ କରୁଛନ୍ତି । ସମବାୟ ମହାନ୍ତି ଶ୍ରୀ ରବିନ୍ଦ୍ର କୁମାର ସେଠୀ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ।

ପୁରୀଜବନଠାରେ ଆୟୋଜିତ 'ପ୍ରଗତିର' ସାଂସ୍କୃତିକ ସମାରୋହରେ କେନ୍ଦ୍ରମହାନ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗିରିଧାରୀ ଗମାଣେ ଏକ ଆଦିବାସୀ ବାଦ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରୁଛନ୍ତି ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଏହି ଉପଲକ୍ଷେ ଆସୋଡିଟ ଏକ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅକ୍ଷୟ ବିଲ୍‌ମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଯୋଗିତାର ବୃତ୍ତି ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ପୁରସ୍କୃତ କରିଥିଲେ ।

୫୦ ବର୍ଷର କାମ ୫ ବର୍ଷରେ ହେବ

ଗତ ତିସେପର ୨ ତାରିଖ ଦିନ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭାନୁକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ 'ଆଠଗଡ଼ ନିର୍ବାଚନ-ମଣ୍ଡଳୀ' ଗଣ୍ଠରେ ଯାଇ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟର ନୂତନ ଗୃହ, ଶୁଭ୍ରଶ୍ରୀ ରାଧାନାଥ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ନୂତନ ଗୃହ, ଗୋପୀନାଥପୁର ଉଚ୍ଚନିମ୍ନ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ନୂତନ ଗୃହ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କଞ୍ଚିଆ ଉଚ୍ଚକର ଯେତୁର ଶିଳାନିର୍ମାଣ କରିଥିଲେ । ଏହାଛଡ଼ା ଆଠଗଡ଼ ସର୍ବତ୍ରିଭିନ୍ନ ହସ୍ତକ୍ଷେପକାରୀ କଲେଜା ଡ୍ରାଫ୍ଟର ନୂତନ ଗୃହ ଓ ୩୦ ଶଯ୍ୟା ବିଶିଷ୍ଟ ଡାକ୍ତରଖାନା ମଧ୍ୟ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଆଠଗଡ଼ ଗନ୍ତ ବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ପୁରୁଷା ଡୋରଣମାନ ନିର୍ମାଣ ବନ୍ଦାଯାଇଥିଲା । ଦତ୍ତର ଦତ୍ତାର ଛାପୁରୁଷ, ଯୁବକଯୁବତୀ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଘାଟିତ ସମ୍ପର୍କିତା ନଗାଇଥିଲେ । ମଲ୍ଲି ଛକଠାରୁ ଗଡ଼ାପୁର ଯୁବକ ଓ ଛାତ୍ର ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଣା ପାଇକେଲ ଶୋଭାଯାତ୍ରାରେ ଆଠଗଡ଼ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଞ୍ଚୋଟି ନେଇଥିଲେ । ରାସ୍ତାରେ ବିଭିନ୍ନ ଛକମାନଙ୍କରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ- ଓ ଶ୍ରୀମତୀ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କୁ ସମ୍ପର୍କିତା ପାଇଁ ପ୍ରବଳ ଜନସମାଗମ ହୋଇଥିଲା । ଆଠଗଡ଼ ସହରରେ ପହଞ୍ଚିଲା ମାତ୍ରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏକ ଖୋଲା ନିପ୍ପରେ ବାଜା, ବାଣ ସହ ସଭାସଭା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ନିଆଯାଇଥିଲା । ଶୁଭ୍ରଶ୍ରୀଠାରେ ରାଧାନାଥ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ଦ୍ଵିତଳ ପ୍ରାସାଦ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଗୋପୀନାଥପୁରଠାରେ କଞ୍ଚିଆ ଯେତୁ ଓ ଉଚ୍ଚନିମ୍ନ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ନୂତନ ଗୃହ ଉଦ୍ଘାଟନ କରି ଏକ ସାଧାରଣ

ସଭାରେ ସେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ କହିଥିଲେ ଯେ ଗୋଟିଏରୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵ ଚଳାରେ ନିର୍ମିତ ହେଉଥିବା କଞ୍ଚିଆ ଯେତୁର ନିର୍ମାଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଆସନ୍ତା ନୂନ୍ ମାସରେ ଶେଷ ହେବ ଏବଂ ଏହାକୁ ଉଚ୍ଚର ରାଧାନାଥ ରଥଙ୍କ ନାମରେ 'ରାଧାନାଥ ଯେତୁ' ଭାବରେ ନାମିତ କରାଯିବ । ଆଠଗଡ଼ଠାରେ ଏକ ବିଶାଳ ଜନସମାବେଶରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ଆଠଗଡ଼ ନିର୍ବାଚନ-ମଣ୍ଡଳୀ ସମେତ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ସର୍ବାଙ୍ଗୀନ ବିକାଶ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବୁଝାଇଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ, ଡାକ୍ତରଖାନାର କେତେକ ଦାବୀ ନିର୍ମୂଳଭାବରେ ପୂରଣ ହେବ ଏବଂ ଏଠାରେ ନିଷ୍ଠେଚକ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଓ ଅଧିକାରୀ ବିଶେଷଜ୍ଞ ନିଯୁକ୍ତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଉଚ୍ଚକରତା ସମ୍ପନ୍ନ ରଞ୍ଜନଚକ୍ରି ଯନ୍ତ୍ର ମଧ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶୁଭ୍ରଶ୍ରୀର ରାଧାନାଥ ବିଦ୍ୟାପୀଠର ବିଜ୍ଞାନାଗାର ପାଇଁ ଏକ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଘୋଷଣା କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଥିଲେ ଯେ, ରାଜ୍ୟ ସରକାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁ ଓ ପଡ଼ାରୁ ପାନୀୟ ଜଳ ଯୋଗାଇ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସବୁ ଗାଁକୁ ବିଦୁଳି ଶକ୍ତି ଯୋଗାଇ ଦେବେ ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗାଁ ପକ୍କା ରାସ୍ତା ଦ୍ଵାରା ବାହାର ଜଗତ ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବ । ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଜ୍ୟର ୧୭୫ ବ୍ଲକ୍ ନିଯୁକ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଯୋଜନାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ କେନ୍ଦ୍ର ସରକାର ଓ ଗ୍ରାମ୍ୟ ଉନ୍ନୟନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଉଚ୍ଚର ଜଗନ୍ନାଥ ମିଶ୍ର ଆଠଗଡ଼ ସ୍ତରରେ ଆଉ ୧୦୦ ଗୋଟି ବ୍ଲକ୍‌କୁ ଏହି ଯୋଜନାରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ ପ୍ରମାନ କରିଛନ୍ତି । ସେ କହିଥିଲେ

ଯେ, ସେ ଗୁଡ଼ାଟି ଆଠଗଡ଼ ନିର୍ବାଚନ ମଣ୍ଡଳୀର ସର୍ବୋଚ୍ଚତରାବରେ ଉନ୍ନତି ହେଉ । ଏଥିପାଇଁ ପୁଞ୍ଜଳୀ ପୋଲ ଯାହା କି ଆଠଗଡ଼ ପାଇଁ ଓ ଓଡ଼ିଶା ପାଇଁ ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ନାନୁସାରି ନାସରେ ଉଦ୍ଘାଟିତ ହେବ । ରାଜ୍ୟରେ ସ୍ୟାଟି ଇସାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିନୁଳ କାରଖାନା ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାରଖାନାରେ ବହୁ ଯୁବକ କାମ ପାଇବେ । ଗଲାବର୍ଷ ଜାନିଆ ଆବାସ ଯୋଜନାରେ ୧୨,୦୦୦ ଗୃହ ନିର୍ମାଣ ହୋଇଥିବାବେଳେ ଏ ବର୍ଷ ଲକ୍ଷେ ଗୃହ ଏ ଯୋଜନାରେ ତିଆରି କରାଯିବ ଓ ସବୁ ଆଦିବାସୀ ହରିଜନ ବାସଗୃହ ପାଇବେ । ବିଧବା ବୃତ୍ତାନ୍ତୀ ଓ ବିକଳାଙ୍ଗ ଅଦେଇ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ବର୍ଷରେ ସାହାଯ୍ୟ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯିବ । ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ କହିଥିଲେ ଯେ ଗତ ପଞ୍ଚମ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଯାହା ନ ହୋଇଛି, ଆସନ୍ତା ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ଭିତରେ ତାହା କରାଯିବ । ସବୁଠୁ ଗରିବଲୋକ ଓ ଗୁଣୀମାନଙ୍କୁ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାକୁ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି ।

ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ପୂର୍ବତନ ସଂସଦ ସଦସ୍ୟା ତଥା ମହିଳା କମିଶନର ଅଧ୍ୟକ୍ଷା ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟନ୍ତୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ଗଣଶିକ୍ଷା ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ତଲାଇକା, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥ ରାଉତ ଓ ଯୁବନେତା ଶ୍ରୀ ବିଭୁତି ମିଶ୍ର ପ୍ରମୁଖ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

ଖଣି ଓ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ପାଇଁ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି

ଓଡ଼ିଶାକୁ ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାପାଇଁ ନିଷ୍ଠାପର ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ବୋଲି ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ ଶ୍ରୀ କାନକୀ ବଞ୍ଜର ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଗତ ନଭେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖରେ କେନ୍ଦ୍ରର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଯୋଡ଼ାଠାରେ ଟାଟା ଷ୍ଟିଲ୍ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ-ଆସ୍ପୋଡିଟ ୩୩ ତମ ବାର୍ଷିକ ଖଣି ପୁରଣା ସମ୍ମାନ ଉପଲକ୍ଷେ ଏକ ସମାବେଶରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ କହିଲେ ଯେ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ଖଣି, ବନ୍ଦର, ରେଳପଥ ଓ ଶିଳ୍ପର ବିକାଶ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଛନ୍ତି । ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଞ୍ଜି ଖଟାଇବା ପାଇଁ ଶିଳ୍ପପତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିଶ୍ୱାସ ପୁଞ୍ଜି ହୋଇଛି ଏବଂ ଏଥିପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଗୋପାଳପୁରଠାରେ ଟିସ୍କୋର ବନ୍ଦର ଭିତ୍ତିକ ଇସାତ କାରଖାନା/ସମେତ ରାଜ୍ୟରେ ମୋଟ ୧୨ଟି ଇସାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ବୋଲି ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱପ୍ନ କହିଲେ. ଯେ, ଲୁହାପଥର ପରିବହନ ପାଇଁ ଯୋଗାଯୋଗ, ରେଳପଥର ବିକାଶ ଓ ବନ୍ଦର ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରୁଛନ୍ତି । ତିନି ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ବଂଗପାଣି-ଜଗପୁରା ଦୈତାରୀ-ପାରାଦ୍ୱୀପ ରେଳ ସଂଯୋଗ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାରାଦ୍ୱୀପ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୋହରା ରେଳପଥ କରାଯାଇ ତାହାର ବିଦ୍ୟୁତ୍-କରଣ କରାଯିବ ଏବଂ ଗୋପାଳପୁର ବନ୍ଦର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜ୍ୟର ଲୁହାପଥର ଅଞ୍ଚଳକୁ ସଂଯୋଗ କରାଯିବ ।

ପୁଞ୍ଜ୍ୟମଣ୍ଡଳୀ କହିଲେ ଯେ, ରାଜ୍ୟର କୋଇଲା ସମ୍ପଦକୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ କରିବାପାଇଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ୨,୦୦୦ ମସିହା ପୁଞ୍ଜ୍ୟ ରାଜ୍ୟରେ ୧୦,୦୦୦ କମ୍ପାଉଣ୍ଡ ବିଦ୍ୟୁତ୍-ଶକ୍ତି ଉତ୍ପାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଉଚ୍ଚାଭିଳାଷୀ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗଠାଯାଇଛି । ଖଣିଜ ସମ୍ପଦର ବିକାଶ ଦିଗରେ ଓଡ଼ିଶା ନିର୍ମାଣର ଭୂରୁ ଓ ରୁଷିଆର ସୁଦ୍ଧେ ସହ ସମକକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିବ ବୋଲି ସେ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । କୃଷି ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆଗେଇ ନେଇ ଦ୍ରୁତ ମନୋବଳ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସହ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାରତବର୍ଷରେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରାଯିବ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଅନ୍ୟତମ ଅତିଥି ରୂପେ ଯୋଗ ଦେଇ ଟି.ସୁକୋର ଏମ୍.ଡି. ଚିତ୍ତର ଜେ.ଜେ. ଜଗନ୍ନାଥ ନାମସେବପୁର ଇଷାତ କାରଖାନାର ଆଧୁନିକୀକରଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାର ଗୋପାଳପୁରଠାରେ ଏକ ନୂଆ ଇଷାତ କାରଖାନା ବସାଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ୨,୦୦୦ ମସିହାରେ ଏଥିରୁ ଉତ୍ପାଦନ ଆରମ୍ଭ ହେବ ଏବଂ ୨୫ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବର୍ତ୍ତି ବର୍ତ୍ତି ୧୦୦ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାରେ ପହଞ୍ଚିବ ।

ଯୋଡ଼ାର ଜେ.ଜେ.ରାଜ ନ୍ୟାସନେଜର ଶ୍ରୀ ଫସିଉଦ୍ଦିନ୍ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଖଣି ସୁରକ୍ଷାର ଜେ.ଜେ.ରାଜ ନ୍ୟାସନେଜର ଶ୍ରୀ ଭି.ନ.ଦାଜନ ଓ ଶିଳ୍ପମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରମୁଖ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକରଣ ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତିପ୍ରସାର ସ୍ଥାପିତ

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବନ୍ଦର ପଟ୍ଟନାୟକ ଗତ ୨୬ ତାରିଖରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲା ଗୋପାଳପୁରଠାରେ ବିଲାଟି (ଓଡ଼ିଶା) ଖାଦ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାକରଣ ଶିଳ୍ପର ଉତ୍ତିପ୍ରସାର ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ।

ପନ୍ଦର କୋଟି ଟଙ୍କାରେ ସ୍ଥାପିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ଵାରା ୨,୦୦୦ ଶ୍ରମୀ ପରିବାର ଉପକ୍ରମ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କ ରୋଜଗାର ଠିକି ଗୁଣ ବଢ଼ିପାରିବ ।

ଏହି ଶିଳ୍ପରେ ବିଲାଟି ବାଇଗଣ, ଆମ, ଅପ୍ପତଭଣ୍ଡା ଓ ପିନ୍ଧୁଲିର ପ୍ରତିଷ୍ଠାକରଣ ପାଇଁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି । ଉତ୍ତିପ୍ରସାର ସ୍ଥାପନ ଉତ୍ସବରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର ଶ୍ରମୀ ବର୍ଗମାନ ଏକର ପିଛା ୨୭ ଟଙ୍କା ବିଲାଟି ବାଇଗଣ ଉତ୍ପାଦନ କରୁଥିବା ବେଳେ ଇସ୍ରାଏଲ୍ ଶ୍ରମୀ ୩୪ ଟଙ୍କା ଉତ୍ପାଦନ କରୁଛି । ଉତ୍କଳ ମଣି, ସାର ଓ ପାଣିର ପ୍ରତିଧା ହେଲେ ଆମ ଶ୍ରମୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତୀର ଶ୍ରମୀମାନଙ୍କ ଭଳି ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଫସଲ ଉତ୍ପାଦନ କରିପାରିବେ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ, କେନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ନୂଆ ଅର୍ଥନୈତିକ ନୀତି ଯୋଗୁଁ ରାଜ୍ୟରେ ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ ପାଇଁ ଏକ ନୂଆ ବାତାବରଣ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରିଛି ।

ଶିଳ୍ପମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ ଆଦିବାସୀ ଅଧ୍ୟୁଷିତ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାର ଅତ୍ୟୁଚ୍ଚ ପ୍ରଗତିପାଇଁ ଉଚ୍ଚଯେତନ ଓ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶିଳ୍ପର ପ୍ରଗତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜିଲ୍ଲା ପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଉଥିବା ଉନ୍ନତିମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ସ୍ଥାନୀୟ ଏମ୍.ଡି. ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ମୁଖା ଓ ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ବ୍ରଜସର ନାୟକ ଏଥିରେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

କେନ୍ଦୁଝର ଖଣି ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ ଉଦ୍ଘାଟିତ

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ନଭେମ୍ବର ୨୬ ତାରିଖ ଦିନ କେନ୍ଦୁଝର ଖଣି ଓ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟକୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ ।

ଏ ଉପଲକ୍ଷେ ଏକ ସାଧାରଣ ସଭାରେ ଭାଷଣ ଦେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ, ରାଜ୍ୟର ଖଣିର ସମ୍ପଦର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ପାଇଁ ଉନ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି । ସବୁଠାରୁ ଉନ୍ନତ ଖଣି କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ରହିଥିବାରୁ ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ବିସ୍ତୃତ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସର୍ବେକ୍ଷଣ କରାଯିବ । ରାଜ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଦେବୀକୁ ଯାଉଥିବା ଇଷାତ କାରଖାନାକୁ ନିୟମିତ ପାଇଁ ରେଳପଥର ବିକାଶ କରାଯିବ ଏବଂ ଦୈନିକ ବ୍ୟବସାୟ ରେଳପଥର କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରାଯିବ । ଚା'ଇଡ଼ା ପାରାଡ଼ୀସ ବନ୍ଦରର ଉନ୍ନୟନ ଉପରେ ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟ ନିର୍ଭର କରୁଥିବାରୁ ପାରାଡ଼ୀସ ବନ୍ଦରର ଉନ୍ନତି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେଠାରୁ ରେଳଗାଡ଼ା ସୋହୋ କରାଯିବ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ, କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ହିଁ ଇଷାତ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ ଏବଂ ହଜାର ହଜାର ବେକାର ଯୁବକ କାମ ପାଇବେ । ଖଣିରେ ମଧ୍ୟ ବେକାର ଯୁବକ କାମ ପାଇବେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଥିଲେ ଯେ, ଶିଳ୍ପର ଉନ୍ନତି ସହ ଶ୍ରମକୁ ଏକ ଲାଭଜନକ ଧାରାରେ ପରିଣତ ପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଅର୍ମ୍ପଣରୁ ଗରିବ ଲୋକଙ୍କ ପାଇଁ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା, ସେସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଜୋରସେରେ ଚାଲିବ । ଉଚ୍ଚ କେନ୍ଦ୍ର ଓ ରାଜ୍ୟରେ ଦୁର୍ଗ ସରକାର ରହିଲେ ଏହି ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ।

ଶିଳ୍ପମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଲେ ଯେ, କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାକୁ ଶିଳ୍ପ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓ ଉନ୍ନୟନମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଆଗେଇ ନେବାପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଉନ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାରା ଜିଲ୍ଲାରେ ବାଉଁଶ ହଜାର ବୁକାରୁଟୀ ବାର୍ଷିକ ଭାଗ ପାଇଥିବା ବେଳେ ଆସନ୍ତା ୪ ମାସ ଭିତରେ ୧୨ ହଜାର ବୁକାରୁଟୀ ନୂତନ କରି ଭାଗ ପାଇବେ । ଜିଲ୍ଲାରେ ୪୫ ଲୋଡ଼ିଞ୍ଜିକ ଶିଳ୍ପ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆନନ୍ଦପୁରରେ ଏକ ଚିନିକଳ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ବୋଲି ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉନ୍ୟମରେ କେନ୍ଦୁଝର ମାରନିଂ ସ୍କୁଲ ଏକ କଲେଜରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିବାରୁ ଯେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଜିଲ୍ଲାବାସୀଙ୍କ ତରଫରୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଥିଲେ ।

ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ନୟଦେବ ରେନା ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ କେନ୍ଦୁଝର ଜିଲ୍ଲାରେ ସରକାରଙ୍କ ଉନ୍ନୟନ ସମ୍ପର୍କରେ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ । ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ପି. ସି. ଦାସ ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ସୂଚନା ଦେଇଥିଲେ ଓ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଶ୍ରୀ ନିରଞ୍ଜନ ପାଠୀ ସ୍ଵାଗତ୍ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

ରାଜଧାନୀରେ ବାଳ ଭବନ ନିର୍ମାଣ କରାଯିବ

ରାଜଧାନୀର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଥିବା ଖେଳପଡ଼ିଆଗୁଡ଼ିକୁ ଶିଶୁ ଉଦ୍ୟାନରେ ପରିଣତ କରାଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏଠା ଠାଣି ସାମଗ୍ରୀ ପ୍ରାୟୋଗିକ ପାଖରେ ଏକ ବାଳଭବନ ନିର୍ମାଣ କରାଯିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବରଦ୍ଧ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଶିଶୁ ଦିବସ ଉପଲକ୍ଷେ ରାଜ୍ୟ ମହିଳା ଓ ଶିଶୁ ବିକାଶ ବିଭାଗ, ରାଜ୍ୟ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ପରିଷଦ ଓ ସୁନସେକ୍ଟର ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ଆୟୋଜିତ ଶିଶୁମେଳା ଉତ୍ସବକୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ଥାନୀୟ ଭଞ୍ଜକଳାମଣ୍ଡପରେ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଉଦ୍ଘାଟନ ଭାଷଣରେ ଶିଶୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଶକ୍ତିର ସମର୍ଥ ବିକାଶ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ଵ ଆରୋପ କରି ଶିଶୁମାନଙ୍କ ଅଭିଭାବ ପୁରଣ ଦିଗରେ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇବା ସମାଧାନ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ଶିଶୁମାନଙ୍କ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ, ଶିକ୍ଷା ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ନାମାନଙ୍କର ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ରହିଛି । ରାଜ୍ୟରେ ଶିଶୁ ମୃତ୍ୟୁ ହାରକୁ କମାଇବା ପାଇଁ ସରକାର ବ୍ୟବସ୍ଥିତ ବୋଲି ସୁସ୍ଥ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କନ୍ୟାତୁଣ୍ଡକୁ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଉଦ୍ୟମ ମନୋରୁତ୍ଵକୁ କଠୋର ସମାଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ ଝିଅ ପୁଅ ଭିତରେ ଥିବା ମନସ୍ତାତ୍ଵିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ମୂଳକ ଯେବା ଦରକାର । ଭାରତରେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରୁ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପେଷ ଆଦର କରାଯାଉଥିବାରୁ 'କନ୍ୟାରତ୍ନ' ପ୍ରବାଦ ପ୍ରଚଳିତ ଅଛି । ପଞ୍ଚିତ ନେତୃତ୍ଵ କନ୍ୟା କେବଳ ଭାରତର କାହିଁକି ସାରା ପୃଥିବୀର ନଗେ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ନାରୀମାନେ ହୋଇ ପାରିଥିବାର ସେ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଥିଲେ ଯେ, ଆମ ରାଜ୍ୟର ସାକ୍ଷରତା ହାର ନୀଚିଆ ହାରାହାରି ଅପେକ୍ଷା ଗତକଡ଼ା ଠ ଭାଗ କମ୍ । କୋରାପୁଟ ପ୍ରଭୃତି ପଛପା ଅଞ୍ଚଳରେ ଝିଅମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷରତା ଖୁବ୍ କମ୍ ରହିଛି । ତେଣୁ ଶାନ୍ତାରେ ଯେତେ ପୁଅଝିଅ ଅଛନ୍ତି, ସମସ୍ତେ ଯେପରି ସ୍ଫୁଲ୍ଲକୁ

ପିବେ ସେଥିପାଇଁ ରାଜ୍ୟ ସରକାର ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିଯୋଗୁଁ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା ପାଖକୁ ଶିକ୍ଷକମାନେ ଅଧିକ ଦାୟିତ୍ୱବାନ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ରାଜ୍ୟ ମହଳା ଓ ଗରୁ ବଜାର ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ବିଜୟଲକ୍ଷ୍ମୀ ସାହୁ ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ ରାଜ୍ୟରେ ସମନ୍ୱିତ ଶିଶୁ ବିକାଶ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ପରମ୍ପରା ଦେଖି ବେଳକୁ ସଂକଳିତ ଭଳି ଏକ ଗତିର ରାଜ୍ୟରେ ୩୮ ଲକ୍ଷ ଶିଶୁଙ୍କୁ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ଦେବାପାଇଁ ୧୦୦ କୋଟି ଟଙ୍କା ବରାଦ କରାଯିବ ଏକ ବୈପ୍ଳବିକ ପଦକ୍ଷେପ ବୋଲି ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ।

ବିଭାଗୀୟ ଶାସନ ପଦ୍ଧତି ଶ୍ରୀ ରବି ନାରାୟଣ ସେନାପତି ଶିଶୁମାନଙ୍କର ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅଧିକାର ସାକ୍ଷାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ପୁରୁଷା ଓ ବିକାଶର ଅଧିକାର ମାନ୍ୟତା କରିବା ପାଇଁ ସଚେତନତା ପୁଣି ହେବା ସରକାର ବୋଲି ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ପରିଷଦର ସମ୍ପାଦିକା ଶ୍ରୀମତୀ କସ୍ତୁରୀ ମହାପାତ୍ର ଓ ଓଡ଼ିଶାର ସୁନିଯୋଗ ମୁଖ୍ୟ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ଶ୍ରୀ ବିନୋଦ ଆଲକାରୀ ମଧ୍ୟ ଏହି ଗହବରେ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ । ସମାଜ କଲ୍ୟାଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ପତିତପାବନ ମହାପାତ୍ର ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ପରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ସ୍ଥାନୀୟ ମାଷ୍ଟର ବ୍ୟାଞ୍ଚିନ୍ ଛକପାରେ ସେଇାସେବୀ ସଂସ୍ଥା 'ପିକକ୍' ଦ୍ୱାରା ଆୟୋଜିତ ଅନ୍ୟ ଏକ 'ଶିଶୁ ମେଳାରେ' ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଏଥିରେ ସଂସ୍କୃତି ଓ ପର୍ଯ୍ୟଟନ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଭୂପିନ୍ଦର ସିଂହ ଓ ଜୀଭା ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଣେ ଚୁମ୍ବାର ରାଜତରାସ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ସାହସିକତା ପାଇଁ ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟୋଷ ମୁକୁଳିଙ୍କୁ ବାଦିରାଜତ ପୁରସ୍କାର ପୁରସ୍କାର ଓ ସାମ୍ପାଦିକତା ପାଇଁ ଶ୍ରୀ ରବି ନାରାୟଣ ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ସ୍ୱରୂପ ଜେନା ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଗୁଣାସକ ଶିକ୍ଷା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ

ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାସକ ଉତ୍ତମ ସାଧୁତ ହେଲେ ଏକ ଅଗ୍ରଗାମୀ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

ସ୍ଥାନୀୟ ବି. ନେ. ବି. କଲେଜ ଛାତ୍ର ସଂଘର ବାଷ୍ପିକୋସ୍ତରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଲେ ଯେ, ଆମ ରାଜ୍ୟରେ ହଟ୍‌ଟର୍ମିଲା ପରି ଅନେକ କଲେଜ ଗଢ଼ି ଉଠୁଛି । ଏହାଫଳରେ ଶିକ୍ଷାର ଗୁଣାସକ ମାନ ପ୍ରାପ୍ତ ପାଇଛି ଏବଂ ବେକାରୀ ସମସ୍ୟା କରୁଛି । ତେଣୁ ପରିମାଣାସକ ବ୍ୟାପ୍ତି ସାକ୍ଷୁ ଗୁଣାସକ ଉତ୍ତମତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯିବା ସରକାର ।

ଗୁଣାସକ ଉତ୍ତମ ସାଧୁତ ବି. ନେ. ବି. କଲେଜ ଦ୍ୱାରା ଓଡ଼ିଶାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ଓ ଅଗ୍ରଗାମ୍ୟ କଲେଜ ହୋଇ ପାରିଥିବାରୁ ଏହାର ଶିକ୍ଷକ, ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଓ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇ ଏହି ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଭାବ ଅପୁରୁଷା ପୂରା କରିବା ପାଇଁ ପକଳ ପ୍ରକାର ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବ ବୋଲି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । କଲେଜର ଛାତ୍ରୀ ନିବାସ ଓ ଖେଳପଡ଼ିଆ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ ବୋଲି ପୁରୁଣ ଓଡ଼ିଶାର ମିତ୍ରାନ୍ ନେତା, ବିପ୍ଳବୀ ଓ ସେନାବା ଦାୟକ ବର୍ଦ୍ଧି ଜଗବନ୍ଧୁଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବା ପାଇଁ ସେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ କରାଇଥିଲେ ।

ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ଲଲାଟେନ୍ଦୁ ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦଭରା ଓଡ଼ିଶାକୁ ଭାରତବର୍ଷର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବା ପାଇଁ ଛାତ୍ର ସମାଜ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ପୁଅଙ୍କୁ ବୋଲି ତାଙ୍କ ଭାଷଣରେ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଥିଲେ ।

ଛାତ୍ର ସଂସଦର ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ନାୟକଙ୍କ ସଭାପତିତ୍ୱରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ସଭାରେ ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ଅନୀସ୍ ମହାନ୍ତି ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ପାଠ କରିଥିଲେ । ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରଫେସର ସତ୍ୟନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କଲେଜର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସାଫଲ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରାରମ୍ଭରେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କଲେଜ ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବୈଦିକ ନଗରକୁ ପ୍ରତିମୁଖରେ ମାଲ୍ୟାଦୀଣ କରିଥିଲେ । କଲେଜର ଏନ୍.ସି.ସି. କ୍ୟାମ୍ପସ୍‌ମାନେ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ରାତ୍ରି ଅଫ ଅନର୍ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ ।

ଶୁଷ୍କ ଅଧିକ ଆକର୍ଷଣୀୟ କରିବା ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯିବ

ବ୍ୟବସାୟିକ କୃଷି ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇ ଶୁଷ୍କ ଯେପରି ଅଧିକ ଲାଭଦାୟକ ହୋଇପାରିବ ସେ ଦିଗରେ ସରକାର ପଦକ୍ଷେପ ଗ୍ରହଣ କରିବେ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି ।

ଓଡ଼ିଶା କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର କୃଷି କର୍ମଳୟ ଛାତ୍ର ସଂସଦର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ରୂପେ ଯୋଗଦେଇ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ସରକାର କୃଷି ଉପରେ ସର୍ବଦା ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଆସୁଛନ୍ତି । ଅଗ୍ରୀ ଦଶକରେ ଧାନଶୁଷ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉତ୍ପାଦନ ବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଚିନାବାଦାମ, ଆଖୁ, ମକା, ଯୋସ୍ୱାଦିନ୍ ଓ ଗହମ ଶୁଷ୍କ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଅଧିକ କରିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ଶୁଷ୍କୀମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯାଉଥିଲା । ଫଳ ସ୍ୱରୂପ, ଧାନଶୁଷ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକର ପିଛା ଉତ୍ପାଦନ ୯୦୦ କେ.ଜି.ରୁ ୧୫୦୦ କେ.ଜି.କୁ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲାବେଳେ ସାର ପ୍ରୟୋଗର ପରିମାଣ ଏକର ପିଛା ୬ କେ.ଜି.ରୁ ୨୨ କେ.ଜି.କୁ ବଢ଼ିଲା ଏବଂ ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ି ସତ୍ତ୍ୱେ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶତକଡ଼ା ୪ ଭାଗ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ନିକଟରେ ଇସ୍ରାଏଲ୍ ସହ କୃଷିଭିତ୍ତିକ କଳକାରଖାନା ବସାଇବା ପାଇଁ ରାଜିନାମା ହୋଇଥିବାର ଦଖଲ ଉତ୍ତର ମର୍ଦ୍ଦି, ଜଳସେଚନ ବିଶେଷତଃ ବୁଝା ଜଳସେଚନ ଓ ସାରର ଉପଯୋଗ କରାଯାଇ ଅତ୍ୟଧିକ ସାଧନ କରାଯିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ କହିଥିଲେ ।

ଶତ ୫ ବର୍ଷ ଭିତରେ ରାଜ୍ୟର ୪,୨୦୦ କୃଷି ପ୍ରାନ୍ତର ମଧ୍ୟରୁ ୬୦୦ ଜଣ ବେକାର ହୋଇ ବସିଥିବାରୁ କ୍ଷୋଭ ପ୍ରକାଶ କରି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଏମାନଙ୍କୁ ଶୀଘ୍ର ବୃଦ୍ଧିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବା ପାଇଁ କରାଯିବ ବୋଲି କହିଥିଲେ । ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ଓ ଶୁଷ୍କୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିପାରିଲେ କୃଷି ପ୍ରାଦେଶିକରେ ଓଡ଼ିଶାରୁ କୃଷି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତବର୍ଷର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ରାଜ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିପାରିବେ ବୋଲି ସେ ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ସବରେ ବିଧାୟକ ଶ୍ରୀ ଲଲାଟେନ୍ଦ୍ର ବିଦ୍ୟାଧର ମହାପାତ୍ର, କୃଷି ଉତ୍ପାଦନ କମିଶନର ଶ୍ରୀ ସହଦେବ ସାହୁ, କୃଷି ବିଭାଗର ସଚିବ ଶ୍ରୀ ବିନୟ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଅତିରିକ୍ତ ସଚିବ ଶ୍ରୀ ଅଶୋକ ଦଲ୍‌ବାର, ମୁଖିକା ସଂରକ୍ଷଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ବିଶ୍ୱାଳ, ଉତ୍ପାଦନ କୃଷି ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ନରଦାନନ୍ଦ ପଟ୍ଟା ପ୍ରମୁଖ ସ୍ତ୍ରୋତା ଦେଇଥିଲେ । ମୁଖିକା ସଂରକ୍ଷଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଗୋପୀନାଥ ବିଶ୍ୱାଳ, କୃଷି ଓ ବୈଷୟିକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖପତି ଡକ୍ଟର ଖଣେଶ୍ୱର ପ୍ରଧାନ, କୃଷି କଲେଜର ଡିନ୍ ଡକ୍ଟର ଗୋପାଳକୃଷ୍ଣ ପାଟି ପ୍ରମୁଖ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

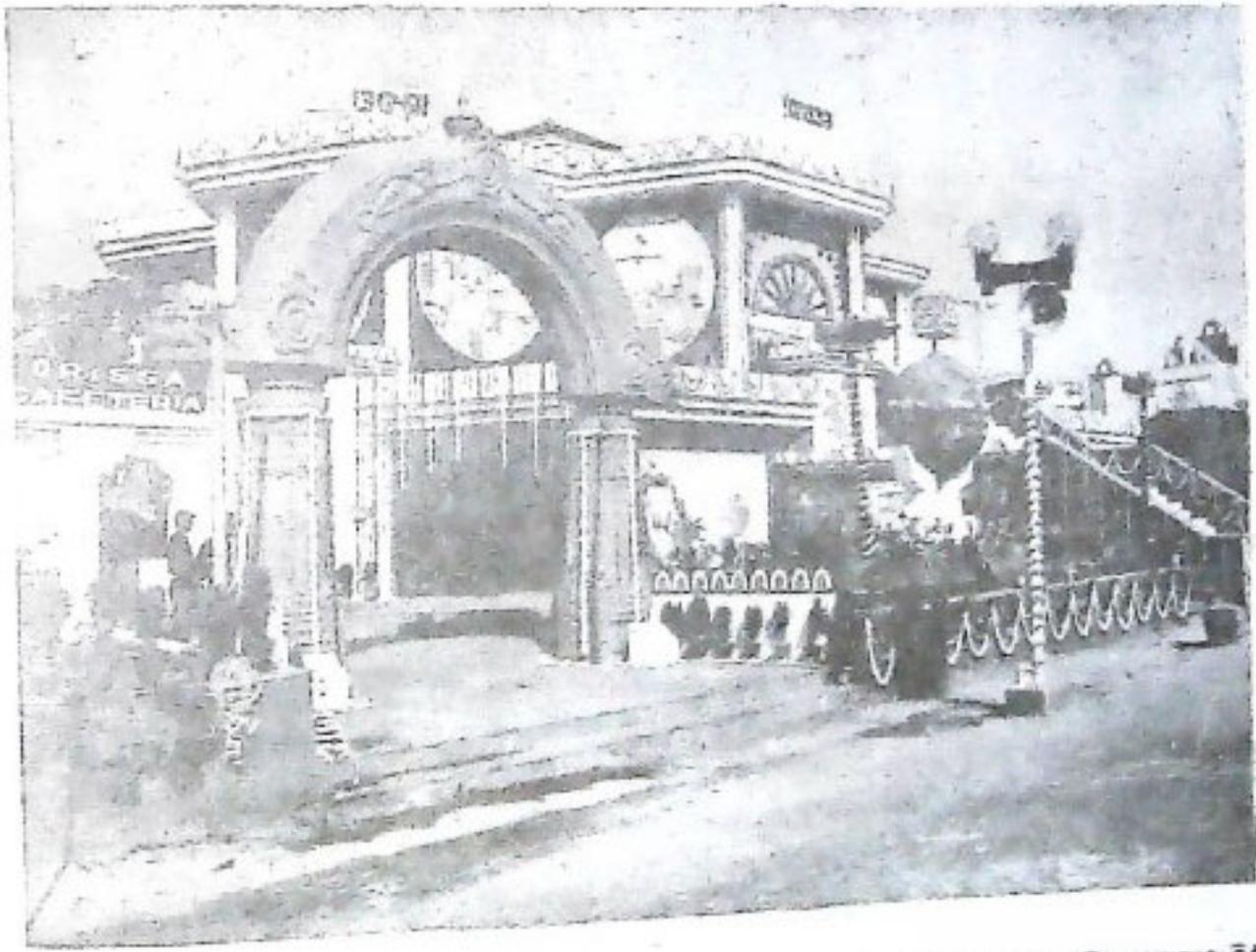
ଛାତ୍ର ସଂସଦର ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ଭୀରମ୍ପୀ ଦାସ ବାର୍ଷିକ ବିବରଣୀ ପାଠ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସଭାପତି ଶ୍ରୀ ବାନାସର ବେହେରା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଭ୍ୟନ୍ତର ସମ୍ବିଧାନଗୁଡ଼ିକ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ପୁଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ମୁଖାନ୍ତ କୁମାର ପାଢ଼ୀ ଓ ଶ୍ରୀ ଅଭିରାମ ଦାଶଙ୍କୁ ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବୀ ରୂପେ ମାନପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳାରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଓଡ଼ିଶା ମଣ୍ଡପ

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳା ଅବସରରେ ଗତ ନଭେମ୍ବର ୧୭ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀର ପ୍ରଗତି ମଇଦାନସ୍ଥିତ ଲାଇଫ୍‌ଲାଇନ୍ ଥିଏଟରରେ ଓଡ଼ିଶା ଦିବସ ମହା ସମାରୋହରେ ପାଳିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହି ମନୋରମ ସମାରୋହକୁ ପ୍ରମୁଖ କୋର୍ଟର ବିଶ୍ୱରଘଟି ଡକ୍ଟର ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ବଳର ପଟ୍ଟନାୟକ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବେ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିଥିଲେ । ସୁତରାଂ ଓ ଲୋକ ପମ୍ପର୍ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ମଲିକ ଉତ୍ତର ପୌରଦିଗ୍ୟ କରି ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳାରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣକୁ ପ୍ରଶଂସା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ରାଜ୍ୟର ବିକାଶ ଲାଗି ସମସ୍ତଙ୍କ ସହଯୋଗ କାମନା କରିଥିଲେ । ବିଭାଗୀୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଜେନା ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ପରେ ଓଡ଼ିଶା ସାଂସ୍କୃତିକ ଦଳର କଳାକାରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଭାଗୀୟ ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ପରିବେଷଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର କଣ୍ଠଶିଳ୍ପୀମାନେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଓ ଉତ୍ତମ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଖ୍ୟାତ ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ ବଚିତା ଦ୍ୱିବେଦୀଙ୍କ ଓଡ଼ିଶୀ ନୃତ୍ୟ, ବିଶିଷ୍ଟ ଛନ୍ଦନୃତ୍ୟ କଳାକାରମାନଙ୍କ ଛନ୍ଦ ନୃତ୍ୟ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ମତ୍ତମୁଗ୍ଧ କରିଥିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକନୃତ୍ୟ ସନ୍ତନାଟ, ଚଢ଼େସା ଓ ଘୁମୁରା ନୃତ୍ୟ ଦର୍ଶକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିଶେଷ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ଉତ୍ସବରେ ନାଟୀୟ ମହିଳା କମିଶନର ପୂର୍ବଦେନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷା ଶ୍ରୀମତୀ ଦୟାଞ୍ଜନୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ସମେତ ବହୁ ଗାନ୍ଧନୈତିକ ନେତା, ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ଗଳ ପଦସ୍ଥାପକାଳୀ ଏବଂ ବହୁ ଛାତ୍ର ଉପସ୍ଥିତ ରହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଉପଭୋଗ କରିଥିଲେ ।

ଗତ ୧୪ ତାରିଖରେ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଡଃ ଶଙ୍କର ଦୟାଲ ଶର୍ମାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଘାଟିତ ଏହି ବାଣିଜ୍ୟ ମେଳାରେ ଓଡ଼ିଶା ସ୍ଥାପନାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମହିଳ ସାଂସ୍କୃତିକ ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ମଣ୍ଡପ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା । ଶିଳ୍ପ ବିକାଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଗତିଶୀଳ ପଦକ୍ଷେପ, ଇଂଜିନିୟରିଂ, ଇଲେକ୍ଟ୍ରିକାଲ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ କୁଟୀରଶିଳ୍ପ ସାମଗ୍ରୀର ପ୍ରଦର୍ଶନ ସହିତ ମୁଖିକା ଶିଳ୍ପର ବିଶେଷ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଅଛି । ଏହା ବ୍ୟତୀତ କୋଶାଳ ବି: ଭି, ଜଗଲ ଓ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀ ସଂରକ୍ଷଣ ବିଲ୍ଡିଂସବୁକୁ ପକ୍ଷୀ ଅଭୟାରଣ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସଫଳତା ବିଶେଷ ପ୍ରଶଂସିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ମଣ୍ଡପର ଉପର ମହଲାରେ ଖୋଲାଯାଇଥିବା- ହସ୍ତକ୍ତ ବୁଣା ପଶାୟାଳୀ, ଖସ୍ତୁଆ, ବୋମକରି, ପିଲିକ୍ ଟପର କୁଣା, କୁଟୀର ଶିଳ୍ପ, ପଥର ବାବୁକାର୍ଯ୍ୟ, ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପ, ତାରକାପି କାମ ପିତଳ ଓ କଂସା ତିଆରି ବିଭିନ୍ନ ସାମଗ୍ରୀ ଦର୍ଶକମାନଙ୍କୁ ବିଶେଷ ଆକୃଷ୍ଟ କରିଥିଲା । ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ମଣ୍ଡପରେ ହସ୍ତକ୍ତ ବସ୍ତ୍ର ସମେତ ଚପଲ ଓ ପିଲିକ୍ କପଡ଼ା ଦର୍ଶକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଦୃତ ହୋଇଥିଲା ।

ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ

ଯୁବ ଶହୀଦ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବ

ବିଶିଷ୍ଟ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ, ଆଦିବାସୀ ନେତା, ଯୁବ ଶହୀଦ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଦେଶାତ୍ମବୋଧ, ସ୍ୱାଧୀନତା ଚିନ୍ତାଧାରା ଓ ଉତ୍ସର୍ଗୀଳୁତ ସେବା ମନୋଭାବ ଆଦର୍ଶରେ ଆଜିର ଯୁବପିଢ଼ୀ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କଲେ, ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ତାହା ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ହେବ ବୋଲି ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ।

ଛାତ୍ରୀୟ ପୂରନା ଉତ୍ସବରେ ରାଜ୍ୟ ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ବିଭାଗ ଆନୁକୁଲ୍ୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବରେ ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବେ ଯୋଗ ଦେଇ ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନ ସଭାର ବାଚସ୍ପତି ଶ୍ରୀ କୁଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟେଲ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରି କହିଲେ ଯେ, ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଆଦିବାସୀ ସଂସ୍କୃତି ଓ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ପ୍ରତି ବାଲ୍ୟକାଳରୁ ସଚେତନ ଥିଲେ । ସେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ନ୍ୟାୟ ଅଧିକାର ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ କରାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସରକାର ଓ ଶ୍ରୀକ୍ଷିୟାନ୍ ପାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଶୋଷଣ ଓ ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ପୁଞ୍ଜି କରିବା ଲକ୍ଷ୍ୟ ନେଇ ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଏକତ୍ରିତ କରି କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ କରି ଶେଷରେ ଶହୀଦ ହୋଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ନିଷ୍ଠାପର ସଂଗ୍ରାମୀ ଜୀବନାଦର୍ଶରେ ଆଜିର ଯୁବ ସମାଜ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବାକୁ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟେଲ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ସବରେ ସମ୍ମାନିତ ଅତିଥି ଭାବେ ରାଜ୍ୟ କଲ୍ୟାଣ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଗଜାଧର ମାଝୀ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ଯୁବ ଶହୀଦ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ଅନୌକିକ ପ୍ରତିଭା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନାତ କରି ଅଛ ବ୍ୟସରେ ସେ ବିଭଳି ଆଦିବାସୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟରେ 'ବିପ୍ଳାବ ଉତ୍ସାହ' ରୂପେ ଆଦୃତ ହୋଇପାରିଥିଲେ, ତାହା ବଶ୍ଚନା କରିଥିଲେ । ସେ ଆହୁରି କହିଲେ ଯେ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ପାଠ ପଢ଼ି ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଭାରତୀୟ ସଂସ୍କୃତି ଓ ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ପ୍ରତି ପ୍ରଗାଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା । ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ନ୍ୟାୟ ଆଣିବା ପାଇଁ ସେ ସଂଗ୍ରାମ କରି ଶେଷରେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିଦେଇଥିଲେ । ଏହି ଅବସରରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ମାଝୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଥିବା ଆଦିବାସୀ ଅନୁସ୍ଥାନମାନଙ୍କୁ ନେଇ ନିଜିତ ଭାବେ ଏହି ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବକୁ ବ୍ୟାପକ ରୂପେ ପାଳନ କରିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ମୁଖ୍ୟବକ୍ତା ବିଶିଷ୍ଟ ଏମିତିହାସିକ ପ୍ରଫେସର ଡ଼କ୍ଟର ଜଗନ୍ନାଥ ପଟ୍ଟନାୟକ ଶହୀଦ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ସଂଗ୍ରାମୀ ଜୀବନ ସମ୍ପର୍କରେ ଏମିତିହାସିକ ତଥ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ଏକ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ।

ଉତ୍ସବରେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷତା କରି ପୂରନା ଓ ଲୋକ ସମ୍ପର୍କ ରାଷ୍ଟ୍ରମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନେତ୍ରାନନ୍ଦ ମଲିକ ଶହୀଦ ବିପ୍ଳାବୀ ମୁଖ୍ୟାଳୟ ପ୍ରତି ଗଭୀର ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରି କହିଲେ ଯେ ସେତେବେଳେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଯେଉଁ ଅତ୍ୟାଚାର ଓ ଲୁଣ୍ଠନ କରାଯାଉଥିଲା, ତାହା ସେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ବାଲ୍ୟକାଳରୁ

ତାଙ୍କ ମନରେ ଜାତୀୟ ପ୍ରୀତି ଓ ଦିଲ୍ଲୀର ପ୍ରତି ଆତ୍ମନିକତା ଉଦ୍ଭବ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ ମୁକ୍ତ କରି ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ନ୍ୟାୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ବିଦେଶୀ ଶାସନ ବିରୁଦ୍ଧରେ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ କରିଥିଲେ, ଯାହାକି ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ଇଂରେଜ ଶାସନକୁ ଦୋଳାଇ ଦେଇଥିଲା । ସେ ଦେଶନାଟୁକା ପ୍ରତି ନିଜକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରି ଆଜି ଅମର ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଦର୍ଶରେ ଅନୁପ୍ରାଣିତ ହେବା ପାଇଁ ଶ୍ରୀ ମଲ୍ଲିକ ପୁର ସମାଜକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଇଥିଲେ ।

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାଂସଦ ଶ୍ରୀ ଅନାଦି ଚରଣ ଦାସ, ବର୍ଷସ୍ଥାନ ସ୍ୱାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମୀ ଶ୍ରୀ ବିକାଶ କୁମାର ପାଣି ପ୍ରମୁଖ ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ବିଦା ମୁଖାଳନ ସଂଗ୍ରାମୀ କୀର୍ତ୍ତନ ଉପରେ ଆଲୋଚନାତ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଚ୍ଚିତ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରାରମ୍ଭରେ 'ଓଡ଼ିଶା ଚିନ୍ତା'ର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ରାଜକିଶୋର ମିଶ୍ର ସ୍ୱାଗତ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲେ ଓ ଶେଷରେ ବିଭାଗୀୟ ଉପ ଶାସନ ପତିବ ଜମିଲ୍ ଅହମଦ୍ ଶା ଧନ୍ୟବାଦ ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ଅତିଥିମାନେ ଶହୀଦ ବିଦା ମୁଖାଳନ ସଂଗୃହୀତ ଉପରେ ପୁସ୍ତକର ପ୍ରଦାନ ପୂର୍ବକ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ କରିଥିଲେ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପରମ୍ପରାକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଆହ୍ୱାନ

ସଚିବାଳୟଠାରେ ଆୟୋଜିତ ବିଧାନସଭା ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ଏକ ଦୁଇଦିନିଆ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଶିବିରର ଉଦ୍‌ଘାଟନୀ ଉତ୍ସବରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପରମ୍ପରାକୁ ସୁସ୍ଥ କରିବାକୁ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଆହ୍ୱାନ ଜଣାଇଛନ୍ତି ।

ଶିବିର ଉଦ୍‌ଘାଟନ କରି ଓଡ଼ିଶାର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀ ଜି. ରାମାନୁଜମ୍ ବହିଲେ ଯେ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ସର୍ବସାଧାରଣଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବାରେ ବିଧାୟକମାନଙ୍କର ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ରହିଛି । ଜନମତର ନିମନ୍ତେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ତଳି ଏକ ବଞ୍ଚିଯାଏ ବ୍ୟାପାରରେ ବୁଦ୍ଧିଗତ ଜ୍ଞାନର ଯଥେଷ୍ଟ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି । ଜନମତର ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ-ଅନେକ ସାଂସଦୀୟ ବ୍ୟାପାର ସମ୍ପର୍କୀୟ ଜ୍ଞାନ ବୌଦ୍ଧିକ ଓ ଅଭ୍ୟାସ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ଭାବେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଶା ଓ ଆବାହାରୀ ପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ସରକାରୀ ନୀତିର ଦିଗ ଓ ମାର୍ଗ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ପ୍ରତି ଯଥେଷ୍ଟ ଅବଦାନ ରହିବା ବିଧେୟ । ଏଥି ନିମନ୍ତେ ସାଂସଦମାନଙ୍କୁ ସଂସଦ ବ୍ୟାପାର ଓ ପ୍ରଥା ବିଷୟରେ ଉତ୍ତୀର ଜ୍ଞାନ ଆହରଣର ଆବଶ୍ୟକତା ପଡ଼ିଥାଏ । ଓଡ଼ିଶା ବିଧାନସଭାକୁ ନିର୍ବାଚିତ ସଭ୍ୟମାନଙ୍କର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଭୁଲ୍‌ସଂସା କରି ରାଜ୍ୟପାଳ ଏହା ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କୁ ସାଂସଦୀୟ ବ୍ୟାପାର ଓ ବାସ୍ତବ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ଦେବବୋଲି ଆଶା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ରାଜ୍ୟ ଶାସନ-ରାଜ୍ୟର ଆର୍ଥିକ ଓ ସାମାଜିକ ବାସ୍ତବତାର ଏକ ଜଟିଳ ବ୍ୟାପାର । ସାମାଜିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟାପାରରେ ଆଧୁନିକ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଜ୍ଞାନ ଅଧିକ କରି ଦେଖି । ଶିକ୍ଷା, ମାନବ ହୀନତର ଏକ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଥିବାରୁ ଅଧିକତ୍ର ଏହା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଙ୍ଗଳ ନିମନ୍ତେ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସହ ଅଗାଧୀ ଯତ୍ନ ଚଡ଼ିତ ଥିବାରୁ ଏହି ପ୍ରତିଷ୍ଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ରହିଛି ବୋଲି ରାଜ୍ୟପାଳ ମତବ୍ୟକ୍ତ କରିଥିଲେ ।

ଏହି ଉତ୍ସବରେ ଓଡ଼ିଶାର ମାନ୍ୟବର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ବଇର ପଟ୍ଟନାୟକ ବହିଲେ ଯେ ସଂସଦୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ଭାରତର ଅଗ୍ରଣୀ ଧର୍ମ ବର୍ଷ ଧରି ସଂସଦୀୟ ପରମ୍ପରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ ବିରପୁରଣୀୟ ହୋଇ ରହିବ ।

ପୁରୀରେ ୨ୟ ଅଣ୍ଟକ ଭାରତୀୟ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ବିଜ୍ଞାନଭିତ୍ତିକ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର

ସମ୍ପ୍ରତି ପୁରୀର ଘୌର ସଦନଠାରେ ୨ୟ ଅଣ୍ଟକ ଭାରତୀୟ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ବିଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଆଲୋଚନା ଚକ୍ର ଓଡ଼ିଶାର ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀ ବି. ରାମାନୁଜମ୍ମୁଣ୍ଡ ଦ୍ଵାରା ଉଦ୍ଘାଟିତ ହୋଇଯାଇଛି । ଏହି ଆଲୋଚନା ଚକ୍ରକୁ ଉଦ୍ଘାଟନ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏକ ଫାଷ୍ଟ ଡେ କରଇ ଉଦ୍ଘାଟନ କରି ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ କହିଲେ ଯେ, ହୋମିଓପାଥି ହେଉଛି ଗଭିର ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ବଳ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକମାନଙ୍କ ଚିକିତ୍ସାରେ ଏକ ମହନୀୟ

ଅବଦାନ । ସାମ୍ପ୍ରତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଯଦିଓ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଆଗାତୀତ ଭାବେ ପ୍ରଗତି କରିପାରି ନାହିଁ, ତଥାପି ଏହାର ପ୍ରସାର ଏବଂ ପ୍ରସାର ସର୍ବାଙ୍ଗୀ ବିଧେୟ । ହୋ ମି ଓ ପା ଥି କ୍ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କର ଚୁକ୍ତି ପାଇଁ ଗର୍ବ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେମାନଙ୍କ ଚିକିତ୍ସା ପଦ୍ଧତି ଦ୍ଵାରା ଗୋରୀମାନଙ୍କ ସେବା କରି ଅନ୍ୟ ତା ଡ ର ମା ନ ଳ ସମକକ୍ଷ ହେବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ମତ୍ସରୋଧନ ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହାର ସଫଳ ଗୋରୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ

ପଦକ୍ଷାରିବାକୁ ରାଜ୍ୟପାଳ ଆହ୍ଵାନ ଜଣାଇଥିଲେ । ହୋମିଓପାଥିକ୍ ପ୍ରସାର ପାଇଁ ସବୁମତେ ଉଦ୍ୟମ କରାଯିବା ଉଚିତ ବୋଲି ସେ ମତ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ଓଡ଼ିଶାର ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ତଥା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ଚାନ୍ଦିନୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ କହିଥିଲେ ଯେ ସାଧାରଣ ଜନତା ପାଇଁ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଔଷଧ ଯେଉଁଠି ସାମୁଦ୍ରିକ ଦାନିଆମାନଙ୍କ ଦାନ । ସେ କହିଥିଲେ ଯେ, ୨୦୦୦ ମସିହା ପୁରୀ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଚୁକ୍ତିକା ଅତି ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଓ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନତା ସାଧାରଣ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଉଥିବା ବେଳେ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ସେମାନଙ୍କର ସହାୟକ ହେବ । ଦେହ ଏକ ଦେବାଳୟ ଏବଂ ସଦାସର୍ବଦା ଦେହ ଓ ମନ ସୁସ୍ଥ ରହିବା ବରକାର ବୋଲି ପୁରୁଲ ଏହା ହୋମିଓପାଥିକ୍ ସେବା ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭବ ହେବ ବୋଲି ସେ କହିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରେ ବୁକ୍ ଓ ଡିସ୍କା ଚଳରେ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ସେବାର ପ୍ରଗତି ପାଇଁ ବିଶ୍ଵ ବ୍ୟାଙ୍କକୁ ୨୦୦ କୋଟି ବଙ୍କାର ଏକ ଯୋଜନା ମଞ୍ଜୁର ନିମନ୍ତେ ଦିଆଯାଇଛି ଏବଂ ଏଥିପରିତ ହୋମିଓପାଥି ଓ ଆୟୁର୍ବେଦିକ୍ ଚିକିତ୍ସାର ଉନ୍ନତି ବିଧାନ କରାଯିବା ପାଇଁ ଓଡ଼ିଶା ସରକାର ଯତ୍ନବାନ ହେଉଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାର ବର୍ତ୍ତମାନ ୪୨୦ଟି ହୋମିଓପାଥି ଡାକ୍ତରଖାନା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଏବଂ ଏଥିରେ ୪୯୨ ନଗ ଡାକ୍ତର ସେବାଗତ ଅଛନ୍ତି, ଏଥିପରିତ ଛୁବନେସ୍ଵରକ୍ଷିତ ଡାକ୍ତର ଅଭିନନ୍ଦନ ହୋମିଓପାଥି ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜରେ ହୋମିଓପାଥିରେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ବିଭାଗ ଖୋଲା ଯିବାର ପ୍ରସ୍ତାବ ରଖାଯାଇଛି । ସାଧାରଣ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ-ବ୍ୟବସ୍ଥା ବ୍ୟତୀତ ଶି ଗଢ଼ିବି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ପାଇଁ ପାନୀୟ ଜଳର ବ୍ୟବସ୍ଥା, ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ଭୋଜନ ତଥା ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ପରୀକ୍ଷାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇଛି ବୋଲି ସେ ପୁନଃ ଦେଖିଥିଲେ । ହୋମିଓପାଥିକ୍ ସେବା ଯେଉଁଠି ବିପୁଳ ଉତ୍ସାହର ପତ୍ର ସ୍ଵଳ୍ପ ରହିଛି ତେଣୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଉତ୍ତମ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଓ ସହାୟାଞ୍ଚଳ ଲୋକଙ୍କ ସେବାରେ ଲାଗି ପାରିବ ବୋଲି ମୁଖ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ।

ସମ୍ମାନୀୟ ଅତିଥି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନେତା ମିଥୁନ୍ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ କହିଲେ ଯେ ବନ୍ୟା, ବାଧ୍ୟା ଆଦି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ସମୟରେ ହୋମିଓପାଥିକ୍ ଔଷଧ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନତାର କାମରେ ଲାଗିଥାଏ । ଏପରିକି ରଥଯାଗ, କୁସମେଳା ଓ ଗୋପା ଉତ୍ସବ ଆଦିରେ ଏହା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସେବା

ରାଜସ୍ୱ ମନ୍ତ୍ରୀ ନୂଆପଡ଼ାରେ କଳାହାଣ୍ଡି ଓ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଜିଲ୍ଲାର ପଦସ୍ଥ ପଦାଧିକାରୀ ଓ ବିଧାନ ସଭା ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କ ସହିତ ଉତ୍କଳ ଜିଲ୍ଲାର ବିଭିନ୍ନ ଉନ୍ନୟନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମର ଏକ ସମୀକ୍ଷା ବୈଠକରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ୨୦ ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବା, ଇତିହାସ ଆବାସ ଯୋଜନାରେ ଗୃହନିର୍ମାଣ କରି ଗରିବ ଲୋକଙ୍କୁ ଗୃହ ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଜବାହର ରୋଜଗାର ଯୋଜନା ଓ ପ୍ରଧାନ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ରୋଜଗାର ଯୋଜନା, ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଭତ୍ତା, ବିଧବା ଭତ୍ତା ପ୍ରଭୃତି ତୁରନ୍ତ ଦେବା ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । ଉତ୍କଳ କଳାହାଣ୍ଡି ଓ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାର ଜିଲ୍ଲାପାଳମାନେ ଜିଲ୍ଲାରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଥିବା ୧୭ ପୁରୀ ରାଜସ୍ୱ ଆଇନ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଅବଗତ କରାଇଥିଲେ । କ୍ଷୁଦ୍ର ଜଳସେଚନ, ଉଚ୍ଚ ଜଳସେଚନ ଓ ନଳ ଅମଳ ପ୍ରକଳ୍ପ ସମ୍ପର୍କରେ ସମୀକ୍ଷା କରାଯାଇ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଭିତ୍ତିରେ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ ପାଇଁ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣକାରୀ ଓ ପ୍ରତିବା ସଂରକ୍ଷଣ ଅଧିକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରକଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଖର୍ଚ୍ଚ ଅଟ୍ଟଳ କରି ଅର୍ଥ ଆବଣ୍ଟନ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚିଲିଫ୍ କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । କଳାହାଣ୍ଡି ଜିଲ୍ଲାରେ ୮୫ଟି ଓ ନୂଆପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାରେ ୨୭ଟି ଉଚ୍ଚ ଜଳସେଚନ ପଏଣ୍ଟ ତୁରନ୍ତ ମରାମତି କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଉତ୍କଳ ଜିଲ୍ଲାର ଉନ୍ନୟନ ଓ ଗ୍ରାମରାକ୍ଷା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥିବା ୫ କୋଟି ଟଙ୍କା, କର୍ମଚାରୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବାସଗୃହ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଗ୍ରହଣ ନିମନ୍ତେ ଛିନ୍ନ କରାଗଲା । ଉପକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପ୍ରଦାନ ଦ୍ୱାରା ସିନାପାଲୀ ସହର ଓ କାପୁସି ଗ୍ରାମ ପ୍ରତି ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ଏହି ଏହାର ପୁରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ଷଡ଼ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଅର୍ଥ ଆବଳନ କରି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଚିଲିଫ୍ କମିଶନରଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ଜଳସେଚନ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣକାରୀଙ୍କୁ ଶ୍ରୀ ଲେଖା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଖରିଫ୍ ଋତୁର ନିଅନ୍ତ ଉତ୍ତରା ପାଇଁ ରବିଶ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିବାକୁ ହେବ । ତେଣୁ, ଶୁଷ୍କାମାନଙ୍କୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣର ଉତ୍ତର ବିହନ, କୀଟନାଶକ ଓଷଧି ଓ ସାର ଯୋଗାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଆଗୁଆ ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ନିମନ୍ତେ କୃଷି ବିଭାଗ ଅଧିକାରୀମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ । ରବିଶ୍ୟ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ହେଉଥିବା ବିହନ, ସାର ଓ କିଟନାଶକ ଓଷଧିର ଶତକଡ଼ା ୧୦ ଭାଗ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଉତ୍କଳ କଳାମହୋତ୍ସବରେ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ଶିଶୁ କଲ୍ୟାଣ ପରିଷଦ ଆନୁକୂଲ୍ୟରେ ଆୟୋଜିତ ଶିଶୁ ଦିବସ ଉତ୍ସାବରେ ଉତ୍କଳରେ ମାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ରାମାନୁଜମ୍ ଶିଶୁମାନଙ୍କୁ ପୁରସ୍କାର ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ।

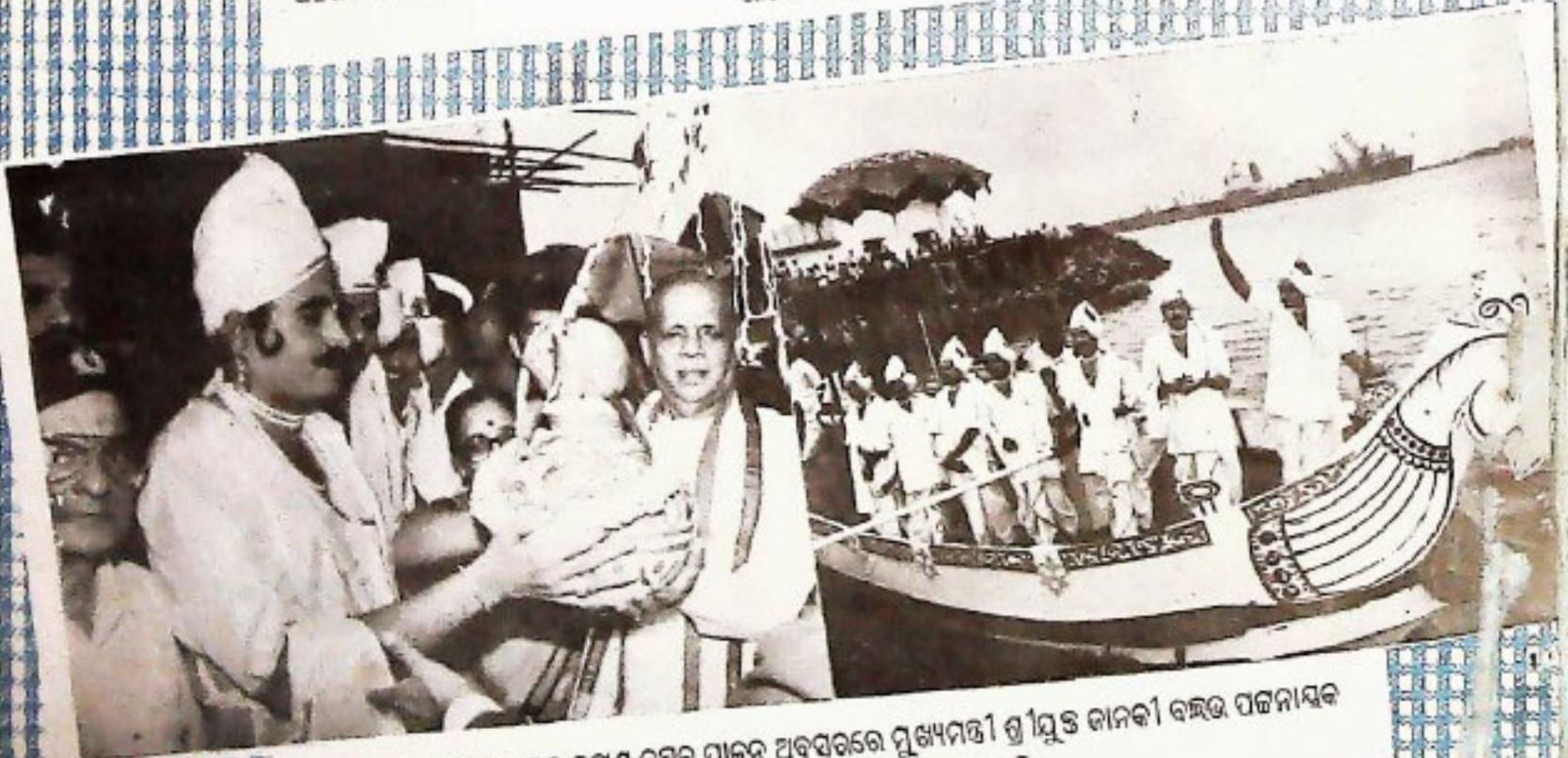
ପୁରୀନାଉରନଠାରେ ଭାରତୀୟ ରେଡକ୍ରସ୍ ବାନ୍ଧ୍ୟଶାଖା ତରଫରୁ ଆୟୋଜିତ ଜାତୀୟ ସଂହିତା ସମ୍ମାହ ପାଇନ
ଅବସରରେ ନାନ୍ୟବର ରାଜ୍ୟପାଳ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଗୋପାଳ ରାମାନ୍ତନୁଜନ୍ ସମବେତ ଜନତା ଓ ରେଡକ୍ରସ୍ ସମାଜର
ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓ କର୍ମାଚାରୀମାନଙ୍କୁ ଜାତୀୟ ସଂହିତା ଉପସ୍ଥାପନ କରାଗଲା ।

କଂଗ୍ରେସ ଭବନଠାରେ ଶିଶୁ ବିକାସ ଉପଲକ୍ଷେ ଆୟୋଜିତ ପଞ୍ଚିତ ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁଙ୍କ ଜୟନ୍ତୀ ଉତ୍ସବରେ
ପୁଣ୍ୟନଗରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ବଲ୍ଲଭ ପଟ୍ଟନାୟକ ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ପି:ଏମ୍:ଜି: ଛକପାରେ ସ୍ଵର୍ଗତ ଡକ୍ଟର ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବଙ୍କ ନିୟତୀ ଉପଲକ୍ଷେ ଆୟୋଜିତ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ପାଇକ
 ଆଖଡ଼ା ସମାବେଶରେ ବିଭିନ୍ନ ଜିଲ୍ଲାରୁ ଆସିଥିବା ପାଇକମାନଙ୍କ ଗହଗରେ ପୁଣ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ଚନ୍ଦ୍ର
 ପଟ୍ଟନାୟକ, ବିଧାନସଭା ସାତଶକ୍ତି ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ବିଶୋର ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟେଲ ଓ ଟିଡ଼ା ରାଜ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ସୁରେଶ କୁମାର
 ରାଉତରାୟ ।

ପାରାଦ୍ଵୀପପାରେ ବୋଇତ ବନ୍ଦୀ ଉଦ୍ଧୱ ପାଇକ ଅବସରରେ ପୁଣ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାନକୀ ଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ
 ସାଧବ ପୁଅକୁ ଶୁଭ ଚଳଣ ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି ।

